

**Załącznik Nr 1
do uchwały Nr 134/XXXII/2005
Rady Miasta
z dnia 24.02.2005**

**STRATEGIA
ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
MIASTA-OGRODU
PODKOWA LEŚNA
NA LATA 2005-2014**

Podkowa Leśna

SPIS GŁÓWNYCH ROZDZIAŁÓW

I. WPROWADZENIE	9
II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA i SYTUACJA W ZAKRESIE ŚRODOWISKA NATURALNEGO	14
III. STRATEGIA ROZWOJU MIASTA-OGRODU PODKOWA LEŚNA.....	67
IV. LISTA ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH I SZCZEGÓŁÓWYCH.....	81
V. POWIĄZANIE Z INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY, POWIATU, WOJEWÓDZTWA.....	91
VI. SYSTEM ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ STRATEGII.....	94
VII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ.....	96
VIII. ZAŁĄCZNIKI.....	97
IX. SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP	102

SZCZEGÓŁOWY SPIS TREŚCI

Motto:	7
I. WPROWADZENIE	9
1. Opis procesu planowania strategicznego	9
2. Cele i narzędzia zarządzania miastem	10
3. Struktura dokumentu Strategii.....	11
4. Struktura Planów Realizacyjnych do Strategii	12
5. Wzajemna relacja Strategii i Planu Rozwoju Lokalnego	13
II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA I SYTUACJA W ZAKRESIE ŚRODOWISKA NATURALNEGO	14
1. Położenie geograficzne i administracyjne.....	14
1.1. Charakterystyka ogólna	14
2. Ludność.....	15
2.1. Demografia	15
2.2. Kościoły i wyznania religijne	21
2.3. Ośrodek dla Uchodźców na Dębaku.....	21
3. Środowisko przyrodnicze	21
3.1. Wprowadzenie	21
3.2. Gleby	21
3.3. Wody powierzchniowe	22
3.4. Wody podziemne.....	22
3.5. Szata roślinna	23
3.6. Fauna	24
3.7. Struktura zieleni miejskiej	24
3.7.1 Zabytki przyrodnicze	25
3.7.2. Las Młochowski	25
3.7.3. Rezerwat im. Bolesława Hryniewieckiego.....	26
3.7.4. Rezerwat „Zaborów” im. Witolda Tyrakowskiego	26
3.7.5. Rezerwat „Parów Sójek”	26
3.7.6. Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Leśny Park Miejski w Mieście-Ogrodzie Podkowie Leśnej”	26
3.7.7. Aleja Lipowa im. Tadeusza Baniewicza	28
3.7.8. Ogród przy kościele p.w. św. Krzysztofa	28
3.7.9. Park w Stawisku.....	28
3.8. Pomniki przyrody	28
3.9. Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu	28
3.10. Identyfikacja problemów	29
4. Zabytki urbanistyczne i architektoniczne	29
4.1. Wprowadzenie	29
4.2. Charakterystyka ogólna	29
4.3. Pałacyk-Kasyno z Parkiem	30
4.4. Stawisko z Parkiem	30
4.5. Kościół p.w. św. Krzysztofa z ogrodem	30
4.6. Identyfikacja problemów	31
5. Turystyka, sport i rekreacja	31
5.1. Wprowadzenie	31
5.2. Szlaki piesze.....	31
5.3. Ścieżki rowerowe	31

5.4. Informacja turystyczna	32
5.5. Baza hotelowa i schroniskowa	32
5.6. Baza sportowa	32
5.7. Identyfikacja problemów	32
6. Komunikacja	33
6.1. Komunikacja zewnętrzna	33
6.2. Komunikacja wewnętrzna	33
6.3. Komunikacja rowerowa i piesza	33
6.4. Miejsca parkingowe	33
6.5. Identyfikacja problemów	34
7. Infrastruktura i usługi publiczne	34
7.1. Sieć wodociągowa	34
7.2. Kanalizacja i oczyszczalnia ścieków	35
7.2.1. Ścieki sanitarne	35
7.2.2. Ścieki deszczowe	35
7.3. Sieć energetyczna	35
7.4. Sieć telekomunikacyjna	36
7.5. Sieć gazowa i zaopatrzenie w ciepło	36
7.6. Gospodarka odpadami	36
7.7. Cmentarz komunalny	37
Identyfikacja problemów	37
8. Nieruchomości gminne	37
8.1. Wprowadzenie	37
8.2. Mienie komunalne	38
8.3. Przekształcanie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności	38
8.4. Przejęcie dróg na własność gminy	39
8.5. Identyfikacja problemów	39
9. Rynek pracy i działalność gospodarcza	39
9.1. Wprowadzenie	39
9.2. Aktywność ekonomiczna ludności	40
9.3. Struktura usług i handlu	41
9.4. Identyfikacja problemów	42
10. Sfera społeczna	42
10.1. Oświata	42
10.2. Służba zdrowia	46
10.3. Pomoc społeczna	46
10.4. Kultura	48
10.5. Organizacje i inicjatywy społeczne	50
10.6. Bezpieczeństwo	51
10.6.1. Policja	51
10.6.2. Inne formy ochrony bezpieczeństwa	52
10.7. Wyniki badań ankietowych na temat zapotrzebowania na usługi społeczne w Mieście Ogrodzie Podkowa Leśna	52
10.8. Identyfikacja problemów	53
11. Finanse miasta	53
11.1. Uwarunkowania finansów miasta	53
11.2. Dochody	55
11.3. Wydatki	58
11.4. Wnioski na przyszłość	60
12. Plany rozwojowe sąsiednich samorządów	61
12.1. Gmina Brwinów	61
12.2. Gmina Milanówek	63
12.3. Gmina Nadarzyn	64

12.4. Wnioski	65
13. Źródła danych.....	66
<i>III. STRATEGIA ROZWOJU MIASTA-OGRODU PODKOWA LEŚNA.....</i>	<i>67</i>
1. Wizja rozwoju Miasta-Ogrodu w perspektywie 10 lat.....	67
2. Cel naczelnny strategii	69
3. Cele strategiczne.....	70
4. Opis celów strategicznych oraz celów szczegółowych w kontekście zidentyfikowanych problemów.....	71
4.1. Wprowadzenie	71
4.2. Cel strategiczny nr 1: Nowoczesna infrastruktura komunalna (z zastosowaniem technologii pro-ekologicznych)	71
4.3. Cel strategiczny nr 2: Ochrona środowiska naturalnego i układu urbanistycznego miasta-ogrodu	72
4.4. Cel strategiczny nr 3: Wszechstronny rozwój społeczny mieszkańców miasta	75
4.5. Cel strategiczny nr 4: Rozwój przedsiębiorczości post-przemysłowej	78
<i>IV. LISTA ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH I SZCZEGÓŁÓWYCH.....</i>	<i>81</i>
1. Wprowadzenie.....	81
2. Lista i opis zadań w ramach czterech celów strategicznych	81
2.1. Cel strategiczny 1: Nowoczesna infrastruktura komunalna.....	81
2.2. Cel strategiczny 2: Ochrona środowiska naturalnego i układu urbanistycznego miasta-ogrodu	82
2.3. Cel strategiczny 3: Wszechstronny rozwój społeczny mieszkańców miasta ogrodu	84
2.4. Cel strategiczny 4: Rozwój przedsiębiorczości post-przemysłowej.....	87
3. Ramowy harmonogram realizacji zadań.....	88
<i>V. POWIĄZANIE Z INNYMI DZIAŁANIAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY, POWIATU, WOJEWÓDZTWA.....</i>	<i>91</i>
1. Strategia Rozwoju Miasta Podkowy Leśnej	91
2. Strategia Rozwoju Powiatu Grodzkiego	91
3. Strategia Rozwoju i Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego.....	92
4. Narodowy Plan Rozwoju i ZPORR.....	93
<i>VI. SYSTEM ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ STRATEGII.....</i>	<i>94</i>
1. Zarządzanie realizacją Strategii	94
2. Nadzór nad wdrażaniem Strategii	95
<i>VII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ.....</i>	<i>96</i>
1. System monitorowania i oceny realizacji Strategii	96
2. Sposoby komunikacji z organizacjami społecznymi, mieszkańcami i przedsiębiorcami nt. stanu realizacji i oceny wdrażania Strategii Rozwoju Miasta	96
<i>VIII. ZAŁĄCZNIKI.....</i>	<i>97</i>
1. Opracowanie wyników badań ankietowych na temat zapotrzebowania na usługi społeczne w Mieście Ogrodzie Podkowa Leśna.....	97

2. Ulotka reklamowa Spółki „Miasto-Ogród Podkowa Leśna” z roku 1925	100
3. Międzynarodowa Sieć Miast „Slow Cities” (Miasta Powolne)	101
<i>IX. SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP</i>	102
1. Tabele	102
2. Wykresy	102
3. Mapy	103

Motto:

*„Trzeba przyjąć do wiadomości i potraktować serio fakt, że Podkowa Leśna jako obiekt w całości wpisany do rejestru zabytków podlega ustawie o ochronie dóbr zarówno przyrody i kultury ... Jako Miasto Ogród jest nie tylko dobrem partykularnym jej mieszkańców, ale dobrem wspólnym całej kultury narodowej ... stanowi świadectwo **epoki polskiego modernizmu**.*

...Trzeba dobrze uświadomić sobie skalę unikalności tego miejsca na mapie, nie tylko mapie regionu, ale - całego kraju. I nie tylko kraju, ale - Europy, a może i całego świata. Podkowa Leśna pozostała, pomimo pół wieku degradacji i zaniedbań, miejscowością stanowiącą próbę realizacji śmiałego nowatorstwa cywilizacyjnego. Jest to próba powołania do życia niespotykanego przedtem założenia urbanistycznego i jedno z niewielu dokonań, które się w świecie nowoczesnej cywilizacji powiodło i przetrwało próbę czasu.

Ta próba trwa nadal i jej wynik znajduje się w rękach obecnego pokolenia mieszkańców i wybranego przez nich demokratycznie samorządu miasta. Podkowa nie jest tylko zabytkiem, jest ona żywym świadectwem, że to co powiodło się angielskim realizatorom koncepcji „garden city” w ich własnym kraju, trwa i istnieje tutaj. W Europie kontynentalnej nie ma drugiego takiego miasta ogrodu”

(„Żyjąc wśród leśnych ogrodów” – fragment książki Prof. Andrzeja Tyszki, Biblioteka Staszowska, 2003)

Podkowa Leśna, 26.02.205

**Szanowni Państwo,
Obywatele i Mieszkańcy Miasta-Ogrodu Podkowy Leśnej,**

Oddajemy w Wasze ręce – uchwaloną jednogłośnie w dniu 24 lutego 2005 roku –

**STRATEGIĘ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
MIASTA-OGRODU PODKOWY LEŚNEJ
NA LATA 2005-2014.**

Dokument ten – powstały w wyniku wspólnej pracy wszystkich środowisk i organizacji naszego miasta, radnych i pracowników Urzędu – odpowiada na podstawowe pytania dotyczące naszego miasta u progu nowego wieku:

- **jakim miastem powinna być Podkowa Leśna w przyszłości?**
- **jak pogodzić tradycje naszego miasta z wymaganiami współczesności?**
- **w jakim kierunku się rozwijać?**
- **co zmienić i jak inwestować?**
- **na jakie cele pozyskiwać fundusze zewnętrzne, by w przyszłości żyło nam się lepiej?**
- **jak kształtować działania dziś, by nie dać się zaskoczyć w przyszłości?**

W osiemdziesiątą rocznicę powstania naszej miejscowości, naszej Małej Ojczyzny, oddajemy Mieszkańcom Podkowy Leśnej dokument, który będzie miał decydujący wpływ na rozwój naszego miasta, dokument powstały z woli Obywateli, w wyniku ich pracy, dokument żywy i aktualizowany - dla naszego wspólnego dobra dziś i w przyszłości.

**Marek Michaëli
Przewodniczący Rady Miasta**

**Andrzej Kościelny
Burmistrz**

I. WPROWADZENIE

1. Opis procesu planowania strategicznego

Strategia Rozwoju została przygotowana przez Komisję ds. Strategii Rozwoju Miasta powołaną przez Burmistrza Miasta zarządzeniem z dnia 20 maja 2004. W skład Komisji weszli radni z Przewodniczącym Rady, pracownicy Urzędu Miasta z Burmistrzem oraz przedstawiciele organizacji społecznych z terenu Miasta-Ogrodu.

Zasadnicze prace nad częścią strategiczną prowadzono między majem a sierpniem 2004 metodą warsztatowo – partycypacyjną. Punktem wyjścia był projekt diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie oraz analiza danych statystycznych sytuujących Podkowę Leśną na tle powiatu, województwa i małych gmin o podobnym charakterze. W czerwcu, w trakcie siedmiu kilkugodzinnych sesji strategicznych określono wstępną strukturę i hierarchię problemów, jakie stoją przed miastem (tzw. „drzewo problemów”) i na tej podstawie określono tzw. „drzewo celów”, a więc wstępną strukturę celów strategicznych i szczegółowych, które mają te problemy rozwiązywać.

W efekcie tego intensywnego, miesięcznego etapu prac (maj/czerwiec) opracowano wstępny projekt wizji zrównoważonego rozwoju miasta, zidentyfikowano główne problemy rozwojowe, określono cel naczelny oraz cele strategiczne i szczegółowe. W ramach celów szczegółowych określono zadania, których realizację uznano za niezbędną, aby osiągnąć te cele. W miesiącach lipiec-sierpień 2004 członkowie Komisji pracując w grupach zadaniowych z udziałem zaproszonych ekspertów przygotowali wstępne projekty kart zadań.

Komisja przyjęła, że Strategia Rozwoju, aby być rzeczywistym narzędziem zarządzania miastem, musi być zaopatrzona w plany realizacyjne dla wszystkich zadań inwestycyjnych oraz nieinwestycyjnych. Zdecydowano, że obok dokumentu strategii przygotowany będzie odrębny dokument pn. „Plany Realizacyjne do Strategii Rozwoju Miasta”, opisujący sposób realizacji poszczególnych zadań wraz z planem finansowym. Będzie on przyjęty odrębnym zarządzeniem Burmistrza Miasta.

Na początku września 2004, na potrzeby przygotowania Planu Rozwoju Lokalnego dla miasta (załącznika do wniosku o środki pomocowe Unii Europejskiej na remont Pałacyku) dokonano aktualizacji Wieloletniego Planu Finansowego. Plan pokazuje, jakimi środkami własnymi na inwestycje Miasto może dysponować w perspektywie najbliższych lat. W okresie wrzesień-październik w gronie członków Komisji dokonano przeglądu i systematyzacji kart zadań w tym weryfikacji harmonogramów realizacji zadań. W okresie październik-grudzień grupa redakcyjna wyłoniona spośród członków Komisji (przedstawiciele organizacji społecznych, radni, pracownicy Urzędu) dokonała ostatecznych uzgodnień i prac redakcyjnych, które zaowocowały powstaniem niniejszego dokumentu „Strategii” oraz odrębnego dokumentu „Planów Realizacyjnych ...”. Dokumenty te zostały następnie omówione w dniach 10, 21 i 24 stycznia przez całą Komisję ds. Strategii Rozwoju, która po wprowadzeniu korekt rekomendowała Burmistrzowi ich przyjęcie oraz skierowanie „Strategii” do komisji Rady Miasta w celu oceny i zatwierdzenia przez całą Radę Miasta. Dokument „Plany Realizacyjne ...” ma charakter uzupełniający wobec Strategii i opisuje on zakładany sposób realizacji.

W przygotowaniu „Strategii” i „Planów Realizacyjnych ...” wykorzystano wyniki analizy ankiet składanych przez mieszkańców w roku 2003 do Wieloletniego Planu Inwestycyjnego oraz wyniki badania opinii mieszkańców nt. zapotrzebowania na usługi społeczne na terenie miasta wykonanego we wrześniu 2004.

2. Cele i narzędzia zarządzania miastem

Rolą samorządu gminnego jest tworzenie warunków do rozwoju społeczności lokalnej, dostarczanie usług publicznych (np. edukacyjnych, pomocy społecznej, usług komunalnych, itp.) oraz wydawanie z mocy prawa decyzji administracyjnych. Świadomość znaczenia działalności samorządu terytorialnego wzrasta w Polsce z roku na rok, a poprawna realizacja tych zadań wymaga systemowego podejścia do zarządzania, w tym świadomego formułowania celów długookresowych oraz kompleksowego planowania i wdrażania działań zmierzających do realizacji przyjętych celów. W chwili obecnej większość polskich samorządów posiada już strategie rozwoju. Dzięki opracowaniu oraz uchwaleniu przedstawionego dokumentu Podkowa Leśna dołącza do tego grona. Posiadanie strategii jest koniecznym warunkiem dobrego i przejrzystego zarządzania, choć nie jest warunkiem wystarczającym.

Rolą dokumentu **Strategii** jest wytyczanie kierunków i celów rozwoju społeczności oraz określanie sposobów dojścia do tak założonego stanu. Strategia powinna być tworzona z udziałem przedstawicieli różnych środowisk, a przede wszystkim powinna być społecznie zaakceptowana, bowiem będzie wyznaczała kierunki wydatkowania środków publicznych na szereg lat. Strategia powinna być przyjmowana w drodze uchwały przez Radę Miasta i stanowić wytyczną dla działań Burmistrza oraz urzędu. Władze wykonawcze będą składać sprawozdanie przed Radą z corocznych postępów w realizacji strategii. Podstawą takiej oceny jest porównanie stanu aktualnego z określonymi w strategii docelowymi wskaźnikami realizacji celów szczegółowych. Ponadto, co kilka lat Rada Miasta powinna dokonywać przeglądu i aktualizacji zarówno celów strategicznych jak i szczegółowych, aby mieć pewność, że są one nadal adekwatne do oczekiwań społecznych, zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej oraz do zmian i wymogów w zakresie stanu środowiska naturalnego. Chociaż za osiągnięcie celów określonych w Strategii odpowiada każdorazowo urzędujący Burmistrz miasta, ale realizacja będzie się odbywała siłami urzędu, organizacji społecznych, pojedynczych mieszkańców i przedsiębiorców. Strategia ma integrować i wspierać szereg rozproszonych dotąd działań wielu instytucji tak, aby wspólnie osiągnąć stan określony w „Wizji rozwoju miasta za 10 lat” (patrz str. 67).

Sama strategia nie jest wystarczającym narzędziem do zarządzania miastem. Odpowiada ona tylko na pytania; „dokąd idziemy” i „którą z wielu dróg tam pójdziemy”. Na pytania szczegółowe, takie jak: „jak konkretnie tam dojdziemy, kto za to bezpośrednio odpowiada, ile to będzie kosztować, kiedy tam dojdziemy” odpowiadają **Plany Realizacyjne do Strategii**, zawarte w odrębnym dokumencie zatwierdzanym zarządzeniem Burmistrza. Dokument ten musi dawać urzędnikom miejskim jasne wytyczne do szczegółowych działań. Musi być on elastyczny, tzn. powinien być okresowo dostosowywany do zmieniającej się sytuacji zewnętrznej, zasobów kadrowych urzędu i dostępności środków finansowych. Aktualizacja planów realizacyjnych może następować tak często, jak to jest konieczne drogą nowelizacji zarządzenia i przy założeniu, że każdorazowo jest to najbardziej adekwatny do sytuacji zestaw działań służących zrealizowaniu danego celu określonego w Strategii.

W sensie hierarchii narzędzi zarządzania miastem strategia jest dokumentem nadrzędnym wobec **Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP)**, który powinien być przestrzennym wyrazem celów strategicznych, a jako prawo miejscowe jest źródłem norm, ograniczeń i nakazów dotyczących użytkowania przestrzeni i środowiska. Nie dotyczy on spraw społecznych, o ile nie mają one wymiaru przestrzennego i inwestycyjnego, bo tym MPZP nie zajmuje się. Pomimo takiej zależności logicznej to właśnie MPZP ma historycznie mocne osadzenie w systemie prawnym, a strategia jest w sensie prawnym fakultatywnym dokumentem zarządczym, który nie ma mocy prawa miejscowego. W poprzednim okresie, gdy panowało inne niż menadżerskie podejście do zarządzania w sektorze publicznym, oraz w początkach lat 90-tych gdy tworzyły się podstawy prawne działania samorządów - część opisowa w MPZP w praktyce

dostarczała jedynych informacji dotyczących kierunków rozwoju lokalnego i dzisiejsza sytuacja prawna jest pokłosiem tego tradycyjnego podejścia. W chwili obecnej MPZP jest prawnie niezbędnym, ale samodzielnie niewystarczającym dokumentem do zarządzania miastem, szczególnie w sytuacji członkostwa w Unii Europejskiej i dostępności środków strukturalnych.

Dopiero te trzy dokumenty zestawione razem (strategia, plany realizacyjne do strategii i MPZP) - obok rocznego budżetu, stanowią minimalny podstawowy zestaw dokumentów do zarządzania miastem. Żeby spełniać swoją rolę powinny być ze sobą wzajemnie zgodne. W przypadku niezgodnych zapisów utrudni to realizację celów strategicznych, bowiem ranga prawna MPZP jest wyższa i jego zapisy są obligatoryjne. W przypadku Podkowy Leśnej ten potencjalny problem ma niewielki wymiar, jeśli w ogóle istnieje. Howardowska koncepcja „miasta-ogrodu”, która legła u podstaw założenia i rozwoju miasta, ukształtowała na stałe główne kierunki polityki miasta w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego i układu urbanistycznego oraz rozwoju infrastruktury komunalnej. Większość fundamentalnych założeń, dotyczących zasad rozwoju miasta, jest od lat ustalona i nie jest przez nikogo kwestionowana, choć nie zawsze była realizowana. Przygotowując niniejszą strategię starano się uzgodnić kluczowe zapisy pomiędzy powstającymi równoległe dokumentami i wydaje się, że ten cel został w dużym stopniu osiągnięty na poziomie projektów tych dokumentów. Wspólnym mianownikiem wszystkich trzech dokumentów jest „zrównoważony rozwój Miasta-Ogrodu”.

3. Struktura dokumentu Strategii

Część merytoryczną Strategii Rozwoju Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna otwiera rozdział „Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza oraz sytuacja w zakresie środowiska naturalnego”. Identyfikuje on główne trendy i zagrożenia dla zrównoważonego rozwoju miasta, a także przynosi informacje nt. obecnej i przewidywanej sytuacji finansowej miasta.

Wiedza ta pozwoliła na sformułowanie ambitnej, ale realistycznej wizji miasta za lat dziesięć. Jest to założony w strategii „punkt dojścia” w przyjętej perspektywie czasowej. Cel naczelny strategii „**Realizacja koncepcji Miasta-Ogrodu w XXI wieku, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju**” ma za zadanie streścić Wizję w jednym równoważniku zdania. Realizacji tej wizji i celu naczelnego podporządkowane są cele strategiczne i szczegółowe. Każdemu z celów szczegółowych przyporządkowano zestaw konkretnych wskaźników na koniec 10-letniego okresu wdrażania strategii. Poprzez porównanie ich stanu na koniec każdego roku z efektami/wartościami docelowymi będzie można dokonywać corocznej oceny stanu realizacji strategii. Jej wyniki będą stanowiły istotny argument przy corocznej ocenie pracy Burmistrza i Urzędu Miasta, a także będzie wskazówką przy debacie nad budżetem.

Osiągnięcie poszczególnych celów szczegółowych następuje poprzez realizację konkretnych zadań określonych w dokumencie „Strategii”, a ich lista zamieszczona została w kolejnym rozdziale. Ogólny harmonogram ich realizacji zawiera dalszy rozdział. Należy mieć jednak świadomość, że szczegółowy harmonogram (np. kolejność) realizacji jest uzależniony od szeregu obiektywnych czynników, w tym finansowo-prawnych, dlatego może się w pewnym zakresie zmieniać, zgodnie z corocznie aktualizowanymi Planami Realizacyjnymi do Strategii i rozwojem sytuacji zewnętrznej. Deklarowaną intencją władz samorządowych - Burmistrza oraz Rady Miasta - jest takie formułowanie polityki miasta oraz takie gospodarowanie majątkiem i zasobami miasta, aby wszystkie założone cele były realizowane zgodnie z przyjętym w strategii harmonogramem. Najważniejszym i stałym punktem w strategii są cele strategiczne i szczegółowe oraz ich osiągnięcie w perspektywie 10 lat.

Ostatni rozdział dokumentu Strategii opisuje ogólne zasady zarządzania wdrażaniem strategii oraz monitoringu i wewnętrznej oceny stanu jej wdrażania. Załącznikiem do dokumentu Strategii są wyniki ankiety zapotrzebowania na usługi społeczne (wrzesień 2004).

4. Struktura Planów Realizacyjnych do Strategii

Dokument pod nazwą „Plany Realizacyjne do Strategii Rozwoju Miasta” jest zestawieniem szczegółowych opisów jak poszczególne zadania składające się na cele szczegółowe i strategiczne mają być realizowane, w jakim okresie oraz jak ocenia się niezbędne środki finansowe.

Opisy sposobu realizacji zadań zestawione są na tzw. „kartach zadań” o jednakowej i porównywalnej strukturze oraz stałym zestawie podstawowych informacji. Karty te są ustawione wg. kolejności celów strategicznych, tj.:

Karty zadań do celu I: Nowoczesna infrastruktura komunalna

Karty zadań do celu II: Ochrona środowiska naturalnego i układu urbanistycznego

Karty zadań do celu III: Wszechstronny rozwój społeczny mieszkańców

Karty zadań do celu IV: Rozwój przedsiębiorczości post-przemysłowej

Kolejny rozdział opisuje „Zadania z zakresu zarządzania urzędem niezbędne do realizacji celów strategii”. W trakcie warsztatów strategicznych w maju i czerwcu 2004 zidentyfikowano szereg innowacyjnych działań z zakresu organizacji i funkcjonowania Urzędu Miasta, które mają podnieść efektywności jego działania tak, aby mógł on sprostać realizacji zasadniczych zadań przewidzianych w strategii. Po dyskusji członkowie Komisji uznali, że „dobre zarządzanie urzędem” nie jest celem strategicznym miasta (jak to początkowo zidentyfikowano), ale jest jedynie środkiem do realizacji całej strategii. W konsekwencji zapisy te postanowiono przenieść do opracowania „Plany Realizacyjne do Strategii”. W tym kontekście należy pamiętać, że „Strategia” obejmuje działania nowe, dotąd niewykonywane, lub takie, które należy wykonywać w sposób nowatorski, aby osiągnąć jakościowo nowe cele. „Strategia” nie zajmuje się zadaniami rutynowymi, które wykonywane są obecnie prawidłowo, lub takimi, w których trzeba poprawić jedynie pewne elementy. W takich wypadkach wchodzi to w zakres normalnego zarządzania. Planowane usprawnienia w tym zakresie omawiane są w ww. rozdziale.

Istotną rolę spełnia rozdział „Sposób zarządzania wdrażaniem planów realizacyjnych” – opisuje on sposób podziału obowiązków z zakresu koordynacji poszczególnych zadań lub grup zadań. Uzupełnieniem tych informacji jest szczegółowy harmonogram realizacji zadań.

Na koszty realizacji zadań przewidzianych w strategii składają się:

(a) tzw. „koszty bieżące”, zarówno takie które były ponoszone dotychczas, ale obecnie będą lepiej ukierunkowane na realizację priorytetów, jak i nowe wynikające z przyjęcia strategii, (b) koszty inwestycyjne zadań przewidzianych do realizacji, oraz koszty przygotowania tych inwestycji.

Kolejny rozdział stara się zbilansować te dwa typy kosztów, zestawiając wstępną wersję Wieloletniego Planu Inwestycyjnego na najbliższe lata, opartego o Zestawienie zgłoszonych zadań inwestycyjnych do WPI (2003) i wyniki planowania strategicznego.

W trakcie prac nad Planem Rozwoju Lokalnego we wrześniu 2004 sporządzono wieloletnią prognozę finansową i na jej podstawie określono, a następnie zabezpieczono poprzez uchwałę Rady Miasta, własne środki finansowe na zadania, które potencjalnie mogą być współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

Przy przygotowywaniu dokumentu „Plany Realizacyjne do Strategii” w grudniu 2004, analiza ta została jeszcze raz zaktualizowana – już po uzyskaniu informacji o wysokości prognozowanych przez Ministerstwo Finansów kwot, jakie będą w roku 2005 przekazane miastu z tytułu udziałów w podatkach skarbu państwa oraz z tytułu subwencji oświatowej. Prognoza ta powinna być corocznie aktualizowana i jest to zadanie skarbnika miasta.

5. Wzajemna relacja Strategii i Planu Rozwoju Lokalnego

Jak wspomniano wcześniej, w dniu 16 września 2004 Rada Miasta Ogrodu Podkowa Leśna, w związku z przygotowaniem wniosku o dofinansowanie projektu „Rewitalizacji Pałacyku w Parku Miejskim” przy udziale Środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, przyjęła uchwałą Plan Rozwoju Lokalnego, który był jednym z niezbędnych załączników do ww. wniosku. Opisował on priorytety rozwojowe Podkowy Leśnej oraz wymieniał te projekty, o dofinansowanie których miasto będzie się ubiegać w najbliższym czasie. Plan został przygotowany, zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Gospodarki i Pracy, w wersji szczegółowej na lata 2004-2006 oraz w wersji uproszczonej na kolejny okres programowania pomocy z Unii Europejskiej, tj. na lata 2007-2013, przez Komisję ds. Strategii Rozwoju Miasta powołaną przez Burmistrza Miasta zarządzeniem z dnia 20 maja 2004, tą samą, która przygotowała „Strategię”.

W uproszczeniu można przyjąć, że Plan Rozwoju Lokalnego jest wyciągiem ze Strategii i opisuje plany realizacyjne tych zadań, które mają szansę być współfinansowane z funduszy unijnych. Od czasu przyjęcia Planu we wrześniu 2004, w toku dalszej dyskusji na forum Komisji i w grupach roboczych niektóre z wcześniejszych sformułowań tam zapisanych zostały uszczegółowione, ale zasadnicza struktura celów strategicznych i szczegółowych pozostała niezmienną. Tym samym oba dokumenty pozostają ze sobą zgodne. Jednocześnie przed złożeniem kolejnego wniosku należy ew. uaktualnić Plan Rozwoju Lokalnego, aby dostosować go do zmieniającej się dostępności środków unijnych w roku 2005.

Plan Rozwoju Lokalnego dla Miasta Ogrodu Podkowa Leśna w wersji z 16 września 2004 zakłada realizację 4 zadań zbieżnych z Celami nr 3 (Rozwój Lokalny) oraz nr 1 (Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów) w ramach Zintegrowanego Programu Rozwoju Regionalnego (ZPORR). Zadania zawarte w Planie Rozwoju Lokalnego dla Podkowy Leśnej wpisują się w następujące działania w ramach ZPORR:

- Modernizacja lokalnej bazy kulturalnej (3.1) – rewitalizacja Pałacyku w Parku Miejskim
- Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa (3.5.1) – budowa sali sportowej w szkole
- Lokalna infrastruktura ochrony zdrowia (3.5.2) – remont budynku przychodni zdrowia
- Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego (1.5) – międzygminny projekt „e-Mazowsze” (udostępnienie elektronicznych usług administracyjnych dla klientów urzędu miasta: mieszkańców i przedsiębiorców).

II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA I SYTUACJA W ZAKRESIE ŚRODOWISKA NATURALNEGO

1. Położenie geograficzne i administracyjne

1.1. Charakterystyka ogólna

Miasto-Ogród Podkowa Leśna według podziału administracyjnego, leży na terenie województwa mazowieckiego, w powiecie grodziskim. Wchodzi w skład pasma zachodniego Aglomeracji Warszawskiej.

Miasto jest dogodnie położone na terenach leśnych, atrakcyjnych krajobrazowo w zasięgu linii kolei dojazdowej WKD (3 przystanki) oraz drogi wojewódzkiej nr 719 – drogi wylotowej z Warszawy, na przedłużeniu Al. Jerozolimskich.

Miasto jest położone w linii prostej odległości:

- ok. 25 km od centrum Warszawy,
- ok. 7 km od centrum Pruszkowa,
- ok. 9 km od centrum Grodziska Mazowieckiego.

Powierzchnia obszaru Podkowy Lesnej wynosi 1010 ha.

Pod względem administracyjnym w skład Podkowy Leśnej wchodzi:

- Miasto-Ogród – część zabudowana (ok. 410 ha, **41% powierzchni**);
- kompleks Lasu Młochowskiego po południowo-wschodniej stronie Miasta (ok. 600 ha, **59% powierzchni**).

Mapa 1. Położenie Podkowy Leśnej w granicach województwa i powiatu

Podkowa sąsiaduje z terenami:

- miasta i gminy Brwinów;
- miasta Milanówka;
- gminy Nadarzyn.

Analiza planów rozwojowych tych gmin znajduje się w rozdziale III.12.

Teren Parafii Podkowa Leśna obejmuje też sołectwa Owczarnia i Żółwin z terenu gminy Brwinów należącej do powiatu pruszkowskiego. Powoduje to wysoki stopień integracji mieszkańców Podkowy i tych terenów. Podkowa Leśna świadczy szereg usług na rzecz mieszkańców tych sołectw, będąc dla nich „lokalnym centrum rozwoju” (wg MGiP).

2. Ludność

2.1. Demografia

Podkowa Leśna jest najmniejszą i najmniej liczną gminą na terenie powiatu grodziskiego. Na powierzchni ok. 10 km² zamieszkuje na stałe ok. 3 700 osób, co określa gęstość zaludnienia na poziomie 366 osób/km².

Z danych statystycznych wynika, że liczba mieszkańców miasta w ostatnich 5 latach nie uległa większym zmianom, choć w ciągu ostatnich 3 lat widać niewielką tendencję zwyżkową.

Zmiany liczby ludności w Podkowie Leśnej w latach 1998-2003 ⁽¹⁾

Rok	Liczba ludności	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny
1998	3 560	30	brak danych	brak danych
1999	3 574	35	42	-7
2000	3 583	25	53	-28
2001	3 552	29	40	-11
2002	3 589	42	41	+1
2003	3 651	46	27	+19
2004	3 710	23	10	+13

Jak wynika z powyższej tabeli (dane na koniec grudnia każdego roku) wzrost liczby mieszkańców nie wynika z przyrostu naturalnego (w ostatnich latach wynosił mniej niż 0,3%), ale jest następstwem procesów migracyjnych. Ponadto poza liczbą stałych mieszkańców na dzień 31.12.2004 zameldowanych było na pobyt czasowy 228 osób.

Struktura wieku mieszkańców miasta (zameldowanych na stałe) przedstawia się następująco:

- 60% mieszkańców to ludność w wieku produkcyjnym
- 21% to ludność w wieku przedprodukcyjnym,
- 19% w wieku poprodukcyjnym

Ten ostatni wskaźnik jest wyższy niż średnia krajowa, wojewódzka i powiatowa. Należy sądzić, że tendencja do zwiększania się populacji osób w wieku emerytalnym w Podkowie będzie szybko rosła, co jest istotną wskazówką dla planowania strategicznego.

Jednocześnie, zgodnie z prognozą GUS dla powiatu grodziskiego wykonaną po Narodowym Spisie Powszechnym, w latach 2002-2013 (w okresie 10 lat) liczba dzieci w powiecie w wieku 5-14 lat (w przybliżeniu w wieku szkolnym: szk. podstawowa i gimnazjum) spadnie co najmniej o 15%, czyli o ok. 1,5% rocznie. Podobne prognozy dla Polski i całego obszaru województwa mazowieckiego przewidują znacznie wyższy spadek. Należy sądzić, że w przypadku Podkowy Leśnej ten trend spadkowy również będzie dostrzegalny w dłuższym okresie czasu, chociaż może być bardziej wytłumiony ze względu na migrację nowych mieszkańców (na terenie miasta zostało ok. 200 działek do zabudowy). Przewiduje się, że docelowa liczba mieszkańców miasta osiągnie ok. 4500 osób.

1 O ile nie zaznaczono inaczej, głównym źródłem danych w całym tekście są dane GUS za lata 1999-2003, Baza Danych Regionalnych, tabela 8 (opracowanie statystyczne: Centrum Badań Regionalnych, Dr Wisła Surażska, 2004). Prezentowana na wykresach „grupa porównawcza” wyodrębniona przez autorkę składa się z 44 najbogatszych w Polsce gmin o liczbie ludności 3-6 tys mieszkańców. Są to głównie gminy turystyczne w pasie nadmorskim i górskim (np. Rewal, Szczyrk, Jastarnia, Hel, Łeba, Mielno, Ustronie Morskie, Solina, Duszniki-Zdrój, Szczawnica-Zdrój oraz kilka gmin, które mają na swym terenie eksploatowane złoża surowców mineralnych (Puchaczów, Krupski Młyn, Ornontowice, Markłowice, a także najbogatsza w Polsce gmina Kleszczów – kopalnia Bełchatów).

Tabela 1. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, grup wieku i płci

Wyszczególnienie	Ogółem	Poziom wykształcenia								
		wyższe	policealne	średnie			zasadnicze zawodowe.	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone	nieustalone
				razem	ogólnokształcące	zawodowe.				
OGÓŁEM	3209	1072	261	1125	553	572	153	538	48	12
w wieku:										
13-19	401	-	-	58	53	5	6	302	33	2
20-29	442	120	50	231	178	53	17	21	-	3
30-39	422	179	50	157	63	94	25	9	-	2
40-49	589	269	59	199	58	141	38	22	-	2
50-59	569	248	60	198	69	129	36	25	-	2
60-64	195	80	15	66	26	40	6	27	1	-
65 lat i więcej	591	176	27	216	106	110	25	132	14	1
Mężczyźni	1482	524	77	525	200	325	99	234	17	6
Kobiety	1727	548	184	600	353	247	54	304	31	6

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny 2002, Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, Gmina miejska Podkowa Leśna, powiat grodziski, województwo: mazowieckie, WUS, Warszawa 2003

Tabela 2. Ludność według okresu zamieszkiwania oraz grup wieku

Wyszczególnienie	Ogółem	Zamieszkała od urodzenia	Przybyła do miejscowości aktualnego zamieszkania			Nie ustalono daty od kiedy mieszka
			razem	w latach		
				1988 i wcześniej	1989-2002	
OGÓŁEM	3697	953	2734	1533	1201	10
0-14 lat	590	393	196	4	192	1
15-19	299	148	151	58	93	-
20-29	442	175	265	122	143	2
30-39	422	79	341	-	225	2
40-49	589	73	516	290	226	-
50-59	569	58	508	336	172	3
60-64	195	12	183	133	50	-
65 lat i więcej	591	15	574	474	100	2
wiek nieustalony	-	-	-	-	-	-

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny 2002, Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, Gmina miejska Podkowa Leśna, powiat grodziski, województwo: mazowieckie, WUS, Warszawa 2003

Tabela 3. Ludność według głównego źródła utrzymania, grup wieku oraz płci

	Ogółem	Utrzymująca się							
		z pracy				z pozostałych źródeł			
		razem	najmniej	na rachunek własny		razem	w tym		
				razem	w tym w gospodarstwie rolnym		emerytura	renta	Nie ustalono
OGÓŁEM									
OGÓŁEM	3697	2609	1944	665	12	1070	689	276	18
0-14	590	550	393	157	2	37	14	6	3
15-19	299	258	188	70	2	40	13	14	1
20-29	442	396	323	73	1	43	15	16	3
30-39	422	387	292	95	2	31	9	7	4
40-49	589	521	370	151	2	66	19	25	2
50-59	569	407	311	96	3	159	68	70	3
60-64	195	71	53	18	-	124	94	27	-
65 lat i więcej	591	19	14	5	-	570	457	111	2
Mężczyźni	1737	1313	956	354	7	416	267	101	8
Kobiety	1960	1296	985	311	5	654	422	175	10
POSIADAJĄCY WŁASNE ŹRÓDŁO UTRZYMANIA									
RAZEM	2356	1455	1105	350	6	901	603	228	-
0-14	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15-19	13	6	5	1	-	7	-	3	-
20-29	236	219	190	21	1	17	-	5	-
30-39	345	326	245	89	2	19	-	6	-
40-49	495	452	324	128	1	43	7	18	-
50-59	502	365	277	88	2	137	56	62	-
60-64	187	69	51	18	-	118	91	25	-
65 lat i więcej	578	18	13	5	-	560	449	109	-
Mężczyźni	1109	773	556	217	5	336	229	76	-
Kobiety	1247	682	549	133	1	565	374	152	-
UTRZYMYWANI									
RAZEM	1323	1154	839	315	6	169	86	48	-
0-14	587	550	396	157	2	37	14	6	-
15-19	285	252	183	69	2	33	13	11	-
20-29	203	177	133	44	-	26	15	11	-
30-39	73	61	47	14	-	12	9	1	-
40-49	92	69	46	23	1	23	12	7	-
50-59	64	42	34	8	1	22	12	8	-
60-64	8	2	2	-	-	6	3	2	-
65 lat i więcej	11	1	1	-	-	10	8	2	-
Mężczyźni	620	540	403	137	2	80	38	25	-
Kobiety	703	614	436	178	2	89	48	23	-

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny 2002, Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, Gmina miejska Podkowa Leśna, powiat grodziski, województwo: mazowieckie, WUS, Warszawa 2003

Tabela 4. Struktura rodzin z dziećmi

	Ogółem	Liczba dzieci w rodzinie			
		1	2	3	4 i więcej
Małżeństwa z dziećmi	548	226	247	51	24
Jedno z rodziców z dziećmi	235	154	74	7	-
Liczba rodzin ogółem	783	380	321	58	24
Udział %	100%	49%	41%	7%	3%

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002, Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, Gmina miejska Podkowa Leśna, powiat grodziski, województwo: mazowieckie, WUS, Warszawa 2003

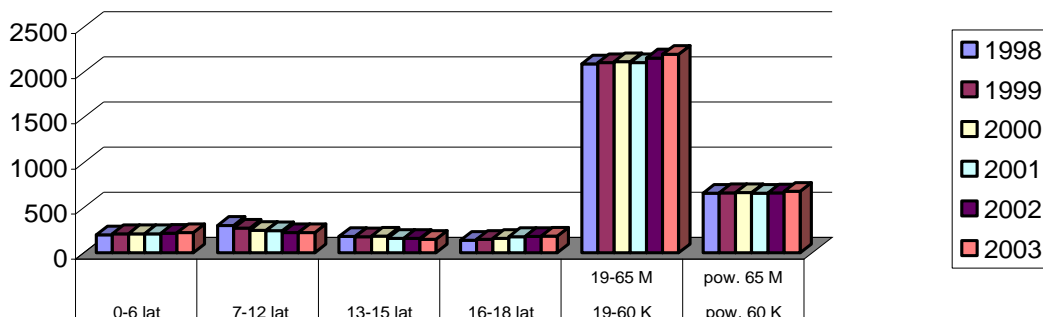
Spośród 1346 gospodarstw domowych (WUS, 2003) jedynie 783 to rodziny z dziećmi, co stanowi 58%. Wśród rodzin z dziećmi przeważają rodziny z dwojgiem rodziców, ale aż 30% (235) stanowią rodziny, w których jest tylko jedno z rodziców.

Tabela 5. Gospodarstwa domowe wg wielkości rodziny i tytułu zajmowania mieszkania

Tytuł zajmowania mieszkania	Ogółem	Jedno osobowe	Wieloosobowe					Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	
			Razem	Rodzinne			Nie-rodzinne		
				razem	1-rodzinne	2-rodzinne			3-rodzinne
Ogółem	1346	299	1047	1021	978	38	5	26	2,75
Zamieszkiwanie z tytułu:									
Własności	1142	220	921	901	861	36	4	20	2,85
<i>budynku</i>	1061	199	862	842	803	35	4	20	2,87
<i>mieszkania</i>	80	21	59	59	58	1	-	-	2,60
Najmu	85	24	61	58	55	2	1	-	2,45
Podnajmu	7	5	2	2	2	-	-	-	1,43
Pokrewieństwa	104	44	60	59	59	-	-	-	2,09
Innego	9	6	3	1	1	-	-	-	1,56

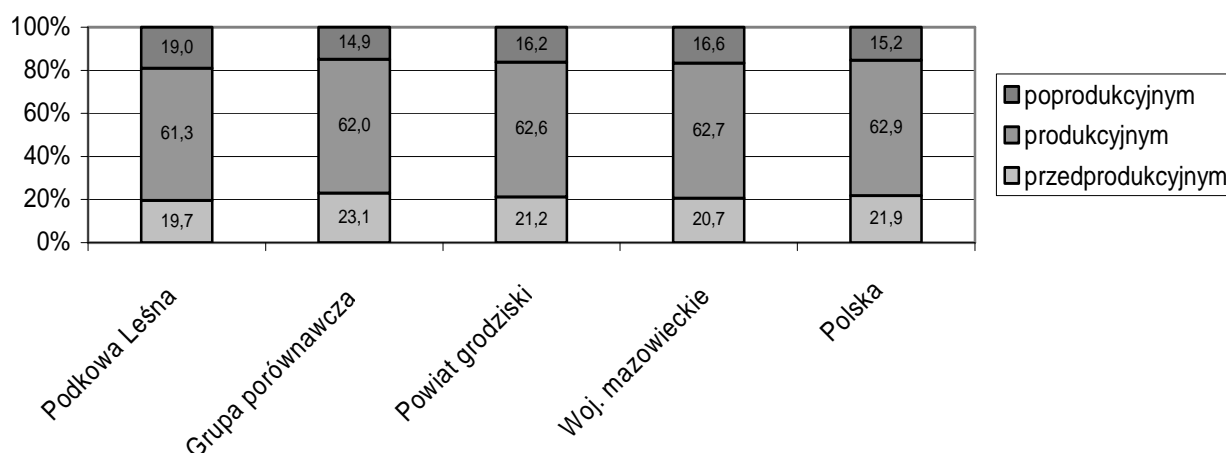
Z powyższej tabeli wynika, iż zdecydowana większość, bo aż 85% (1142 z ogólnej liczby 1346) gospodarstw domowych zamieszkuje we własnym domu. 22% (299) to gospodarstwa jednoosobowe, często emeryckie. Spośród 1047 gospodarstw wieloosobowych przeważająca liczba – 978, co stanowi 95%, to gospodarstwa jednorodzinne. Jedynie 4% to gospodarstwa wielorodzinne, czyli wielopokoleniowe. Pokazuje to, iż wpływ starszego pokolenia na wychowanie młodzieży i pomoc w tym zakresie są bardzo ograniczone. Jest jednak prawdopodobne, że statystyka ta nie obejmuje sytuacji gdzie tylko jedno z dziadków mieszka przy rodzinie jednego ze swych dzieci, więc być może to niekorzystne z punktu widzenia wychowania dzieci i młodzieży zjawisko nie jest w rzeczywistości aż tak ostro zarysowane. Należy starać się uściślić tą wiedzę, bowiem ma ona istotne znaczenie w dziedzinie wychowania i zagospodarowania czasu wolnego dzieci oraz młodzieży i nadzoru nad nimi do czasu powrotu rodziców z pracy

Wykres 1. Liczba mieszkańców w poszczególnych kategoriach wiekowych („ruch ludności pomiędzy kategoriami wiekowymi”)

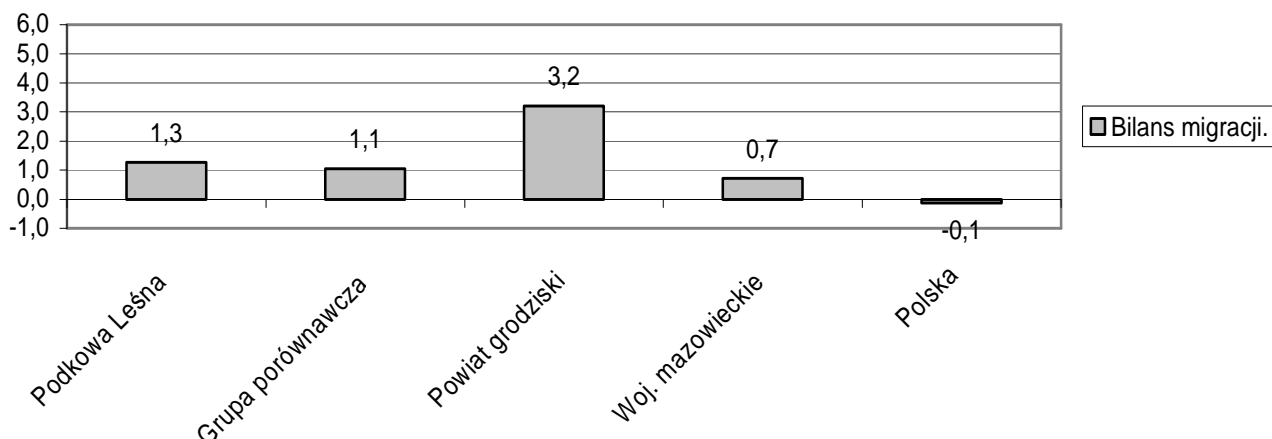
W ww. (ujęcie dynamiczne) danych wynika wyraźnie, że liczba dzieci w wieku szkolnym spada, mimo, że w przedziale 0-6 lat minimalnie podniosła się w stosunku do lat ubiegłych. Liczba osób dorosłych i w wieku emerytalnym rośnie w ostatnich latach.

Wykres 2. Struktura wieku ludności (2003)

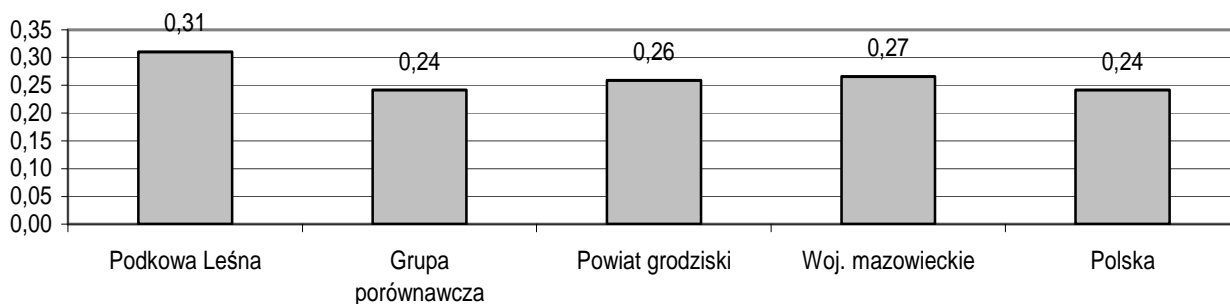
Podobny obraz daje wykres struktury wieku ludności (ujęcie statyczne – rok 2003). W stosunku do roku 2002 nieznacznie spadła liczba dzieci (osoby w wieku przedprodukcyjnym) a wzrosła liczba emerytów (osoby w wieku poprodukcyjnym). Należy się spodziewać, że trend ten będzie trwał dalej. Już w tej chwili proporcja osób w wieku poprodukcyjnym do reszty ludności jest wyższa niż średnie dla powiatu, województwa i Polski i na ten ostatni trend należy zwrócić szczególną uwagę.

Wykres 3. Saldo migracji w % (2001-2003)

W ciągu ostatnich 3 lat saldo migracji w Podkowie Leśnej było dodatnie, podobnie jak na sąsiednich terenach powiatu i województwa. Natomiast ze względu na ograniczoną wielkość terenów dotąd nie zabudowanych skala napływu nowych mieszkańców jest znacznie niższa niż w sąsiednich gminach powiatu grodzickiego. Należy się spodziewać, że ogólna liczba mieszkańców Podkowi Leśnej, wynosząca obecnie ok. 4000 osób (3710 zameldowanych na stałe i 228 czasowo) nie będzie już istotnie wzrastać. Raczej będziemy mieli do czynienia ze stabilizacją liczby mieszkańców Miasta-Ogrodu na poziomie około 4500.

Wykres 4. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na jedną osobę w wieku produkcyjnym (2003)

Wykres ten w inny sposób prezentuje i podsumowuje dane zawarte już na wykresach 2 i 3. Już tej chwili populacja osób w wieku emerytalnym w stosunku do osób pracujących przekracza średnią krajową, wojewódzką i powiatową. Wobec faktu, że migracja nowych, w tym młodych osób do miasta jest bardzo ograniczona, a liczba dzieci powoli, ale systematycznie spada, to proporcja osób w wieku emerytalnym będzie rosła w Podkowie szybciej niż w innych gminach. Jest to bardzo istotna wskazówka dla kształtowania polityki społecznej w dłuższym okresie czasu, a także przy wyborze zadań inwestycyjnych.

Wg danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. spośród 3697 stałych mieszkańców miasta 953 (25%) mieszka w nim od urodzenia, 1533 (42%) przybyła do Podkowi przed rokiem 1989, a 1201 (33%) po roku 1989.

2.2. Kościoły i wyznania religijne

W Podkowie Leśnej swoją działalność duszpasterską prowadzi przede wszystkim Kościół Rzymskokatolicki, którego działalność religijna, społeczna i kulturalna jest nierozłącznie związana z historią Miasta-Ogrodu od chwili jego powstania do dnia dzisiejszego.

Parafia Św. Krzysztofa mieszcząca się w historycznym budynku kościoła-ogrodu, obejmuje swym zasięgiem Podkowę oraz Zółwin, Owczarnię i Borki.

Na granicy Miasta (formalnie po stronie Zółwina, czyli gminy Brwinów) swoją siedzibę ma również Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, prowadzący, obok swej podstawowej działalności m.in. szeroko pojętą działalność edukacyjną i charytatywną wobec mieszkańców Podkowy, Zółwina i Owczarni, a także osób przyjezdnych.

2.3. Ośrodek dla Uchodźców na Dębaku

Po roku 1990 tereny byłej jednostki wojskowej we wschodniej części Lasu Młochowskiego, od strony Otrębus - w sąsiedztwie Leśniczówki na Dębaku, zostały przekazane przez MON w administrację MSWiA, które założyło tam Ośrodek dla Uchodźców. Obecnie funkcjonuje tam Centralny Ośrodek dla Uchodźców MSWiA, w którym przebywa kilkaset osób, z krajów Azji i Afryki. W przeszłości część dzieci uchodźców uczęszczała do Szkoły Podstawowej w Podkowie Leśnej, ale w chwili obecnej nauka na poziomie podstawowym zorganizowana jest na terenie ośrodka. W praktyce nie ma znaczących kontaktów między Miastem i mieszkańcami a uchodźcami przebywającymi w ośrodku, z wyjątkiem corocznego zapraszania dzieci uchodźców na bale karnawałowe przez PKPS i MOK.

3. Środowisko przyrodnicze

3.1. Wprowadzenie

Podkowa Leśna pełni ważną - ze względu na swe niepowtarzalne walory przyrodnicze - rolę w przyrodniczym systemie powiatu grodzkiego oraz województwa mazowieckiego. Teren Miasta-Ogrodu wraz z lasem Młochowskim w całości położony jest w granicach Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, zgodnie z rozporządzeniem wojewody warszawskiego z dnia 29 sierpnia 1997 roku. Układ urbanistyczny, zabudowa i zieleń Miasta-Ogrodu Podkowy Leśnej w granicach administracyjnych są od roku 1981 wpisane do rejestru zabytków i podlegają opiece Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Ponadto na terenach należących do miasta znajduje się szereg rezerwatów i pomników przyrody wpisanych do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

3.2. Gleby

Z *Mapy Glebowo-Rolniczej (skala 1:5000)* dla obszaru Podkowy Leśnej wynika, że największą powierzchnię zajmują gleby wytworzone z piasków słabo gliniastych, podścielonych piaskami luźnymi.

Na terenie występowania wydm w zachodniej części Podkowy Leśnej oraz na niewielkim płacie we wschodniej części Miasta występują gleby bielcowe i pseudobielcowe (według klasyfikacji z 1989 r. - gleby płowe), wytworzone z piasków słabo gliniastych i piasków luźnych. Na większości obszarów miasta gleby charakteryzują się wysoką przepuszczalnością dla wód opadowych, ale na niektórych tworzą się zastoiska po gwałtownych opadach deszczu.

Z formą dolinną ciek przepływającego przez Parów Sójek związane są gleby hydrogeniczne, wykształcone z piasków luźnych w środkowej części ciek. Gleby te występują pod lasami. Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują także w dolnej części

cieku gleby torfowe i torfowo-mułowe utworzone z torfów niskich podeślanych piaskami luźnymi. Gleby te występują pod użytkami zielonymi słabymi i bardzo słabymi.

Z formą dolinną cieku odwadniającego Uroczysko Zaborów związane są gleby murszowo-mineralne i murszowate pod roślinnością leśną.

Miasto nie posiada w swoich granicach terenów rolnych.

3.3. Wody powierzchniowe

Teren Podkowy Leśnej leży w zlewni rzek Rokitnicy i Mrówki.

Spośród obiektów hydrologicznych można wyróżnić dwa cieki:

- przepływający przez zachodnią część Podkowy Leśnej ciek naturalny, częściowo uregulowany, nawadniający Park Miejski i Parów Sójek – oznaczenie RS 11 (Niwka), wraz z „dopływem” RS11/20
- rów odwadniający Uroczysko Zaborów w Lesie Młochowskim i przepływający przez miasto w kierunku Brwinowa – (bez oznaczenia – tzw. „poza ewidencją”).

Oba cieki zasilane są przez sieć rowów melioracyjnych drenujących przypowierzchniowy poziom wodonośny występujący na terenach na północ i na północny-wschód od Miasta. Cieki posiadają nieregularny przepływ ze względu na okresowy nadmiar wód zbieranych przez zasilające je rowy melioracyjne, a także brak konserwacji (zamulenie, zarosnięcie) lub nieprawidłową konserwację przez prywatnych użytkowników, co zatrzymuje wodę. Ciek i rowy wymagają pilnego udroźnienia.

3.4. Wody podziemne

Na terenie Podkowy Leśnej wody podziemne o znaczeniu użytkowym występują w utworach trzecio- i czwartorzędowych.

Wody trzeciorzędowe (oligocenijskie) znajdują się na głębokości 180–220 m. Powierzchnia piezometryczna tego poziomu stabilizuje się na wysokości 90–95 m. n. p. m. Warstwy wodonośne trzeciorzędu występują w obrębie serii mioceńskiej i oligocenijskiej. Poziom mioceński jest oddzielony od utworów czwartorzędowych nieprzepuszczalnymi osadami ilów plioceńskich i znajduje się na głębokości 150–180m.

Poziom powierzchniowy występuje w piaszczystych utworach powierzchniowych o dobrych warunkach filtracji leżących na tym poziomie glin zwałowych.

Z uwagi na nieciągłości w warstwie oddzielającej oba poziomy wodonośne (powierzchniowy i czwartorzędowy) praktycznie na całym obszarze Podkowy Leśnej pozostają w łączności hydraulicznej – stanowią jeden poziom wodonośny.

Zwierciadło wody gruntowej (najpłytszego poziomu wodonośnego) na całej powierzchni Miasta jest swobodne i występuje na głębokości uzależnionej od ukształtowania powierzchni terenu i spadku hydraulicznego w warstwie wodonośnej. Ten poziom wodonośny (powierzchniowy) występuje na różnej głębokości od:

- 0–2 m: na obszarze den dolinnych i zagłębień bezodpływowych,
- 2–5 m: na obszarze występowania utworów piaszczystych wodnolodowcowych górnych nadbudowujących wysoczyznę,
- 5–10 m: na obszarze wysoczyzny pod warstwą piasków wodnolodowcowych i glin zwałowych,
- ponad 10 m: na obszarze występowania wydmy i piasków eolicznych.

Podstawowym źródłem zasilania czwartorzędowej warstwy wodonośnej jest infiltracja wód z opadów atmosferycznych.

Prawie na całym obszarze Podkowy Leśnej na powierzchni występują dobre i średnie warunki infiltracji.

Poziom wody gruntowej zmienia się w cyklu rocznym i wieloletnim w zależności od ilości opadów, wielkości parowania i transpiracji, a także obecności wody w cieku wodnym RS-11. Ze względu na nieco odmienne warunki hydrogeologiczne wahania poziomu zwierciadła wody gruntowej w Podkowie Leśnej są nieco większe niż na terenach innych gmin. Zasoby wód podziemnych odnawiane są ponadto poprzez infiltrację wód powierzchniowych napływających wspomnianym ciekim wodnym od strony Żółwina (RS-11).

Wg. opracowania B.Kazimierskiego (1999) dla okresu 1976-1995 poziom wód piętra trzeciorzędowego (tzw. oligoceńskie) na terenie centralnej części niecki mazowieckiej, mimo silnych wahań okresowych konsekwentnie rośnie, przy jednoczesnym spadku w piętrze czwartorzędowym. Wyniki monitoringu poziomu wód gruntowych, szczególnie na terenie Parku Miejskiego gdzie ich poziom jest monitorowany od roku 2001, omówione są w rozdziale 3.7.5.

Przypowierzchniowy poziom wód gruntowych nie jest izolowany od powierzchni, dzięki temu istnieje duża potencjalna możliwość ich zanieczyszczenia przez infiltrację z osadników nieczystości lub odbiorników wód deszczowych, tj. rowów odwadniających.

3.5. Szata roślinna

Według Matuszkiewicza W. i innych (Potencjalna roślinność naturalna – Mapa przeglądowa, skala 1:300000) roślinnością potencjalną dla rejonu Podkowy Leśnej jest subkontynentalny grąd lipowo-dębowo-grabowy w odmianie środkowopolskiej z serii ubogiej, oraz kontynentalny bór mieszany. W pierwszym spotykamy przede wszystkim: dęby, graby, lipy, sporadycznie: świerki, jodły, sosny. W drugim dominują sosny i dęby.

Najbardziej naturalną roślinność na terenie miasta posiadają Rezerваты: Parów Sójek, im. Hryniewieckiego i im. Tyrakowskiego a także Park Miejski. Ten ostatni doczekał się wielu inwentaryzacji. Jedną z nich - przeprowadzoną w lipcu 2000 roku przez A.Gorzela i J.Tyszkę zaowocowała wydzieleniem 5 rejonów.

Pierwszy, wschodni na siedlisku lasu mieszanego z drzewostanem dębowym (100-160 letnim) z domieszkami świerka. W drugim piętrze stwierdzono graby, klony oraz czeremchę.

Drugi, południowy z drzewostanem dębowym (120 -160 letnim) z pojedynczą sosną i klonem. W drugim piętrze stwierdzono graby i lipy, w podszyciu czeremchę klon i lipę.

Trzeci, zachodni z drzewostanem sosnowo-dębowym (120 -160 letnim) z domieszką lipy i klonu. W drugim piętrze stwierdzono grab, w podszyciu klon, lipę, jarzębinę oraz czeremchę.

Czwarty, środkowo-północny z drzewostanem dębowo-sosnowym (40 -100 letnim), z pojedynczą brzozą. W drugim piętrze stwierdzono graby, jarzębinę i dęby.

Piąty, najwyżej położony drzewostan sosnowo-dębowy z pojedynczą brzozą. W drugim piętrze stwierdzono graby, jarzębinę i lipę.

W całej Podkowie Leśnej generalnie dominują drzewostany (starodrzew) dębowo-sosnowe lub sosnowo-dębowe w enklawach zalesionych na terenie zurbanizowanym, wzbogacane coraz częściej przez gatunki ozdobne, które są siedliskowo obce temu obszarowi. Dotyczy to szczególnie roślin niskich, które są zastępowane trawnikami.

W 2005 roku Liga Ochrony Przyrody przedstawiła w swoim Biuletynie (Biuletyn LOP Nr 2) częściowe wyniki prac inwentaryzacyjnych przeprowadzonych społecznie przy pomocy

specjalistów, w których opisano 300 gatunków roślin, w tym kilkanaście chronionych. Pozostałą do spisania liczbę gatunków szacuje się na ok. 200.

3.6. Fauna

Opis świata zwierząt Podkowy Leśnej oparto głównie na opisie fauny dla ciągu lasów znajdujących się na południe od Warszawy. Uwzględniając ciągłą migrację gatunków z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, że niektóre gatunki wymienione poniżej można spotkać w okolicach lub w samej Podkowie Leśnej.

Ssaki są reprezentowane przez wiewiórki, krety, stwierdzono występowanie piżmaka i łasicowatych oraz drobnej zwierzyny łownej - zajęcy. Na terenach leśnych spotkać można zwierzęta większe takie jak, sarny i łosie. Spośród **gadów** występuje jaszczurka zwinka. Należy tu zaznaczyć, że wszystkie gatunki gadów na terenie Polski są pod ochroną prawną. **Płazy** podobnie jak gady są pod ochroną prawną w całości lub w okresach godowych. **Płazy** są reprezentowane przez gatunki bezogonowe np. żabę trawną. Ze względu na brak cieków nie występują tu przedstawiciele gromady **ryby**. **Bezkręgowce** to najmniej rozpoznana gromada zwierząt na analizowanym terenie. Z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić występowanie kilkunastu gatunków motyli.

Stosunkowo dobrze jest udokumentowany świat **ptaków**. Na terenie miasta (z Lasem Młochowskim) spotykamy 56 gatunków ptaków gniazdujących (w tym 18 gatunków gniazdujących w dziuplach). Z krukowatych występują: gawrony, kawki, sroki, sójki oraz kruki. Z innych, powszechnie znanych występują: szpaki, mazurki, sikory. Rodzinę drozdów reprezentują: drozd, kos, kwiczoł, pleszka, kopciuszek, rudzik, słowik. Z łuszczaków spotykamy: kulczyk, zięba, szczygieł, makolągwa, rzadko dzwonec, grubodziób. Drapieżniki reprezentowane są przez sokoły (pustułka, kobuz) występuje także: krogulec i myszołów zwyczajny. Ogólnie na terenie miasta (wraz z lasem) można spotkać blisko 300 gatunków ptaków.

Liczba gatunków zwierząt wokół całej aglomeracji warszawskiej zmniejsza się wskutek rozwoju miejscowości, a szczególnie wskutek budowy liniowych obiektów infrastrukturalnych, które przecinają naturalne drogi wędrówek zwierząt ograniczając migrację. Szczególnie w Podkowie Leśnej istotnym zagrożeniem jest utrata ciągłości tzw. korytarzy ekologicznych.

3.7. Struktura zieleni miejskiej

Podkowa Leśna została założona na terenach lasu naturalnego lub zalesianych. Obecnie znaczna część Miasta porośnięta jest lasem wysokopiennym (roślinność charakterystyczna dla boru sosnowego, lasu mieszanego dębowo-sosnowego oraz grądu), uzupełnionym gatunkami drzew i zieleni parkowej oraz gatunkami charakterystycznymi dla zieleni przydomowej.

Południowa i zachodnia część Miasta położona jest na naturalnym ciągu wzniesień wydmy. Pas wydm rozciąga się od Stawiska, poprzez zachodnią część Miasta w rejonie ulic: Szczygłej, Bażantów, Ptasiej i Słowiczej oraz Leśny Park Miejski, gdzie wydmy są wyraźnie widoczne w terenie, poprzez teren południowo-wschodniej części Miasta, gdzie wydmy są płaskie i mało czytelne, na teren Lasu Młochowskiego. Układ wydm jest silnie przekształcany przez wprowadzaną zabudowę i dewastację, co w niektórych miejscach prowadzi do bezpowrotnych zniszczeń.

Na terenie Miasta istnieje wyraźny system powiązanych ze sobą terenów zieleni tworzących lokalny ekosystem i tzw. korytarze ekologiczne. Łączą one tereny leśne leżące wokół Podkowy Leśnej, a w szczególności korytarz łączący Las Młochowski z Parkiem Miejskim i dalej z lasem w Podkowie Leśnej Zachodniej. Postępująca zabudowa na działkach prywatnych wprowadza jednak zagrożenie dla utrzymania tych korytarzy. Niezagrożone są jedynie zwarte pasy zieleni ciągnące się łukiem wokół centrum Miasta wzdłuż

okresowego cieką wodnego od ul. Bukowej do cmentarza miejskiego, które są wyłączone z jakiegokolwiek zabudowy.

Bogactwem zieleni miejskiej jest – poza lasem i parkiem miejskim zielenią przyuliczną, którą tworzy 25 gatunków drzew.

Pod względem przestrzennym i funkcjonalnym w Podkowie Leśnej można wydzielić następujące typy terenów zieleni:

- Las Młochowski z dwoma rezerwatami starodrzewu,
- ogólnodostępna zielenią miejską, wraz z Parkiem Miejskim i pasami zieleni,
- park w Stawisku,
- zalesienia i zadrzewienia na działkach budowlanych.

3.7.1 Zabytki przyrodnicze

Zielenią na całym obszarze administracyjnym Miasta-Ogrodu (1100 ha) jest chroniona poprzez wpisanie Miasta do Rejestru zabytków (decyzja z 22.10.1981)

Na terenie Miasta szczególne znaczenie mają m.in. następujące obszary zielone:

- Las Młochowski, wraz z dwoma rezerwatami przyrody (im. Bolesława Hryniewieckiego, oraz „Zaborów” im. Witolda Tyrakowskiego, a także Aleja Lipowa w Lesie Młochowskim (prowadząca do Dębaka)
- rezerwat przyrody: „Parów Sójek” (na terenie zurbanizowanym Miasta-Ogrodu),
- Park Miejski, jako zespół przyrodniczo krajobrazowy
- aleje lip: przy Al. Lipowej im. Tadeusza Baniewicza, ul. Kościelnej, na Dębaku;
- ogród przy kościele p.w. św. Krzysztofa;
- Park w Stawisku;

oraz pojedyncze pomniki przyrody (łącznie wszystkich pomników przyrody: 287), a także cztery zidentyfikowane stanowiska archeologiczne (dymarki) w pn. części miasta (okolice ul. Sarnia, Główna i Borsucza).

3.7.2. Las Młochowski

Powierzchnia ok. 600 ha, położony w południowo-wschodniej części Podkowy Leśnej.

Las Młochowski (dawna nazwa obecnych Lasów Nadarzyńskich), stanowi część regionalnego ciągu ekologicznego łączącego obszary leśne Miasta z położonymi w kierunku wschodnim obszarami Lasów Sękocińskich wokół Magdalenki. Jest to kompleks leśny o przewadze drzewostanu i roślinności charakterystycznej dla boru sosnowego, boru mieszanego dębowo-sosnowego i grądu. W skład kompleksu leśnego wchodzi dwa rezerwaty:

- Rezerwat im. Bolesława Hryniewieckiego,
- Rezerwat „Zaborów” im. Witolda Tyrakowskiego.

Tereny leśne są dostępne od strony Miasta poprzez ul. Reymonta i ul. Sienkiewicza oraz ul. Krasińskiego wzdłuż granicy lasu.

Lasy na terenie Podkowy Leśnej są administrowane przez Nadleśnictwo Chojnów. Na terenie Lasu Młochowskiego zlokalizowane są dwa leśnictwa:

- w północnej części Leśnictwo Podkowa Leśna („Na Dębaku”)
- w południowej części, na granicy z Nadarzynem, Leśnictwo Stefanka.

Las Młochowski ma status lasu ochronnego, a nie gospodarczego. Administruje nim w imieniu Lasów Państwowych Nadleśnictwo Chojnów. Szczegółowe sposoby prowadzenia gospodarki leśnej określają zapisy aktu o uznaniu Lasu Młochowskiego za ochronny. Przez najbliższe 3 lata nadal obowiązywać będzie zatwierdzony 10 letni plan wyrobów (tzw. Plan Urządzania Lasu na lata 1998-2007) dla całego Nadleśnictwa Chojnów, w ramach którego do roku 2004 dokonano już znacznych cięć. Realizacja tego planu stanowi znaczne zagrożenie dla starodrzewu na terenie Lasu, choć Nadleśnictwo traktuje ja jako element odnowy drzewostanu. Ponadto Nadleśnictwo sygnalizowało, że starodrzew sosnowy jest silnie zaatakowany przez owada, szkodnika leśnego „przyplaszczka granatka”. Potwierdzenie tego faktu, stawianego pod znakiem zapytania przez lokalne organizacje ekologiczne, podobnie jak przyszły plan cięć, wymaga pilnego wyjaśnienia z Nadleśnictwem i badań eksperckich zleconych przez władze miasta.

3.7.3. Rezerwat im. Bolesława Hryniewieckiego

Założony w 1977 roku, powierzchnia 24,7 ha, położony na terenie lasu Młochowskiego, na zachodnim skraju uroczyska leśnego „Zaborów”, na granicy z zabudowaniami Podkova Leśnej.

Rezerwat leśny założony w celu ochrony jednego z najstarszych na Mazowszu drzewostanów dębowo-sosnowych (160-170 lat, lub wg. innych szacunków ponad 200). Mieszkają tu lisy, sarny, zające, nietoperze, wiewiórki, krety, gniazdują sójki, kukułki, dzięcioły, drozdy i dudki. W runie charakterystyczne dla świetlistej dąbrowy – pięciornik biały, miodunka wąskolistna, janowiec barwierski i konwalia majowa.

Stanowi skuteczną barierę przed ekspansją Miasta na teren lasu, co ma miejsce np. w Komorowie czy Granicy. Rezerwat jest otwarty dla ruchu turystycznego.

3.7.4. Rezerwat „Zaborów” im. Witolda Tyrakowskiego

Założony w 1984, powierzchnia 10,26 ha, położony w południowej części Lasu Młochowskiego, w pobliżu granicy z Nadarzynem, w części południowej przy trakcie leśnym pomiędzy Żółwinem i Nadarzynem.

Rezerwat faunistyczny założony w celu ochrony miejsca gniazdowania ptaków – ok. 26 gatunków ptaków, w tym tak rzadkich jak dzięcioł pstry średni, dzięcioł czarny, dudek, muchołówka mała i grubodziób. 18 gatunków ptaków gniazduje w dziuplach, w licznych starych dębach, lipach i grabach. Rezerwat jest zamknięty dla zorganizowanego ruchu turystycznego.

3.7.5. Rezerwat „Parów Sójek”

Założony w 1980, powierzchnia 3,84 ha, położony na terenie Miasta, w północno-zachodniej części, wzdłuż dolinki okresowo wysychającego strumienia pomiędzy ulicami Orlą i Słowiczą.

Rezerwat leśny założony w celu ochrony naturalnych lasów grądowych i łągowych (dęby szypułkowe, lipy, graby, jesiony i wiązy). W runie m.in. kopytnik, ćma miodunka, czyściec leśny, niecierpiec i chmiel. Występuje tu wiele gatunków ptaków, m.in. sójki, od których pochodzi nazwa rezerwatu. Rezerwat jest otwarty dla ruchu turystycznego, nie mniej jest słabo zabezpieczony przed niszczeniem przez ludzi (dzikie miejsca parkingowe przed bramami na granicy rezerwatu, dzikie ścieżki w poprzek rezerwatu). Potrzebne są działania w tym zakresie.

3.7.6. Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Leśny Park Miejski w Mieście-Ogrodzie Podkova Leśnej”

Powierzchnia ok. 14 ha, położony w centralnej części miasta pomiędzy przystankami WKD Podkova Leśna Główna i Podkova Leśna Zachodnia.

Teren parku miejskiego porośnięty jest lasem sosnowo-dębowym. Las rośnie na wysokich pagórkach wydmych i stanowi obszar bardzo atrakcyjny krajobrazowo. Mieszkają tu m.in. wiewiórki, jeże, zające, słowiki.

W centralnej części, u wylotu ul. Lilpopa, znajduje się oczko wodne – okresowo wysychający staw parkowy. Na terenie Parku znajduje się też przedwojenny zabytkowy budynek Klubu Sportowego tzw. „Pałacyk - Kasyno”.

Park stanowi element pierścienia terenów zieleni miejskiej, część korytarza ekologicznego prowadzącego od Lasu Młochowskiego do lasu w rejonie Podkowy Leśnej Zachodniej.

Dokonane w dniu 1.07.1997 wyodrębnienie z terenu Parku 3 nowych działek (jednej, na której położony jest Pałacyk, drugiej z okalającym lasem i trzeciej pod drogę dojazdową – przedłużenie ul. Lilpopa) zostało uchylone decyzją Ministra Kultury z dn. 18.11.2002 i SKO z dnia 12.12.2002. W dniu 18 marca 2003 Urząd Miasta wysłał pismo do Wydziału Ksiąg Wieczystych Sądu w Grodzisku Mazowieckim w sprawie przywrócenia poprzedniego stanu prawnego (jedna działka – Park Miejski o pow. 14 ha i jedna księga wieczysta), co nastąpiło w dniu 20 września 2004. Rozporządzeniem Wojewody Mazowieckiego z dnia 22 sierpnia 2003 r. na wniosek Ligi Ochrony Przyrody teren ten został wyznaczony przez Wojewodę Warszawskiego jako zespół przyrodniczo krajobrazowy pod nazwą „Leśny Park Miejski w Mieście-Ogrodzie Podkowie Leśnej”.

Najpoważniejszym problemem jest pogorszenie kondycji drzewostanu, wydmy i roślinności wydmy w Parku Miejskiego. W ciągu ostatnich kilku lat uszło ok. 200 drzew, spośród ok. 4600 znajdujących się w Parku. Możliwe jest, że jednym z czynników powodujących zjawisko usychania drzew jest eksploatacją czwartorzędowych ujęć wody w Parku (efekt leja depresyjnego), choć nie jest to w pełni dowiedzione poprzez wyniki badań (m.in. monitoringu stanu wód gruntowych). Spadek poziomu zwierciadła wód gruntowych wyniósł między 40 a 50 cm między 9/2001 (próbne włączanie studni - wartości w różnych stałych punktach pomiaru między 4,9-4,4 m p.p.t) - a chwilą obecną (12/2004 - wartości w tych samych punktach między 5,3-4,9m p.p.t). Nie mniej w tym okresie następowały znaczne fluktuacje poziomu wód gruntowych rzędu 1 m *in plus* oraz 1 m *in minus* wobec tych wyjściowych wartości, zgodnie z rytmem opadów w danym roku. We wrześniu 1995, gdy wiercono studnie czwartorzędowe w Parku, zwierciadło wód gruntowych znajdowało się na głębokości 4,5 m p.p.t, lecz nie wiadomo jaki był wówczas stan opadów, więc trudno o ścisłe porównania. Gdyby założyć, że były one wówczas porównywalnie takie same jak we wrześniu 2001 i grudniu 2004, to mielibyśmy do czynienia z obniżeniem poziomu wód gruntowych o 40-80 cm w stosunku do stanu sprzed tej inwestycji. Jednocześnie wiadomo, że poziom wód gruntowych w Podkowie i okolicach obniża się od lat (co obserwuje się w studniach przydomowych) co utrudnia ocenę wpływu samych studni w Parku na drzewostan.

Opracowania ekspertów powołanych przez Ligę Ochrony Przyrody wskazują, że przy znacznej naturalnej amplitudzie poziomu wód gruntowych - ujemnej w okresach bezdeszczowych - jej dalsze pogłębianie poprzez intensywną eksploatację ujęć może utrudniać pobieranie wody przez drzewa i przyczyniać się do usychania słabszych drzew. Inni eksperci wykluczają możliwość istnienia wpływu eksploatacji ujęcia na kondycję drzew w Parku Miejskim. Choć nadal nie wiadomo, czy istnienie studni jest główną przyczyną obserwowanego zjawiska usychania drzew, czy też jest to również część szerszego naturalnego procesu, to nie można odpowiedzialnie wykluczyć istnienia takiego ryzyka i jego pogłębiania w przyszłości. Istnieje ponadto potencjalne zagrożenie dla jakości wody z ujęć czwartorzędowych ze względu na brak izolacji warstwami nieprzepuszczalnymi od zanieczyszczeń bytowych na działkach otaczających park.

W tej sytuacji wskazane wydaje się ograniczenie poboru wód czwartorzędowych na rzecz eksploatacji głębiej leżących pokładów wód trzeciorzędowych (180-220 m), które są izolowane od wód gruntowych, aby zmniejszyć przedstawione ryzyko. Jest to aktualnie przedmiotem zaawansowanych analiz techniczno-finansowych prowadzonych przez Urząd Miasta.

3.7.7. Aleja Lipowa im. Tadeusza Baniewicza

Położona w środkowej części Miasta, od ulicy 1 Maja na wschód do pomnika żołnierzy AK.

Historyczna droga gruntowa wzdłuż której powstała letniskowa osada Stanisławów (lata 70. XIX w). Obecnie al. Lipowa z trzema rzędami 191 lip (pomniki przyrody), pasem asfaltowej jezdni i szerokim pasem ziemnej drogi - spełniającym rolę ciągu pieszo-rowerowego jest częścią trasy spacerowej do Lasu Młochowskiego. Długość ok. 400 m.

3.7.8. Ogród przy kościele p.w. św. Krzysztofa

Założony w 1934, położony w centrum Miasta.

Zaprojektowany pierwotnie przez prof. Zygmunta Hellwiga, początkowo jako "kościół zielony" - przedłużenie „kościół murowanego”. Został częściowo zrealizowany wokół kościoła i od strony ulicy 1 Maja przez prof. Zdzisława Bąkowskiego. Przy ulicy zespół głązów narzutowych (pomniki przyrody). Jest jednym z najbardziej znanych i najcenniejszych elementów architektury krajobrazu Miasta.

3.7.9. Park w Stawisku

Powierzchnia ok. 18,2 ha, położony w zachodnim krańcu miasta, pomiędzy ul. Gołębią a terenem byłego szpitala w Turczynku (Milanówek). Jest to największy zwarty teren ogrodowo-leśny na obszarze zurbanizowanym Miasta-Ogrodu.

Obszar wokół domu Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów. Na terenie parku zespoły ponad stuletniego drzewostanu z pojedynczymi dębami szypułkowymi, których wiek sięga 200 i więcej lat. Z dziewięciu starych sosen, nazwanych przez Iwaszkiewicza Muzami i często przywoływanych w jego twórczości, zachowało się pięć.

3.8. Pomniki przyrody

Na terenie Miasta znajdują się 284 obiekty wpisane do rejestru pomników przyrody Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody, a wśród nich 281 drzew, w tym:

- 259 lip drobnolistnych,
- 19 dębów szypułkowych,
- 2 brzozy brodawkowate,
- 1 buk pospolity,

oraz 3 głązy narzutowe, a także znaczna liczba drzew i szpalerów kwalifikujących się jako „pomniki przyrody” lecz nie oznakowanych.

3.9. Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu

Teren Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna wraz z Lasem Młochowskim w całości jest położony w granicach Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, zgodnie z rozporządzeniem Wojewody Warszawskiego z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Warszawskiego nr 43 poz. 149). Celem utworzenia WOChK jest „ochrona wyróżniających się krajobrazowo ekosystemów i powiązanie ich z krajowym systemem obszarów chronionych”.

Na tego typu terenach zaleca się prowadzenie ekologicznych metod produkcji żywności i uzupełnianie zadrzewień przydrożnych i śródpolnych.

Rozporządzenie wprowadza szereg zakazów, nakazów, ograniczeń i zaleceń dotyczących zabudowy, zachowania i ochrony: lasów i zadrzewień, gruntów rolnych, wód powierzchniowych i podziemnych, krajobrazu i powierzchni ziemi.

Powyższe ustalenia powinny być respektowane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego sporządzanych przez gminy Brwinów, Nadarzyn i Milanówek oraz w wydawanych przez nie decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, które również należą w części do WOChK.

3.10. Identyfikacja problemów

- Niedostateczna ochrona Lasu Młochowskiego i niewystarczająca wiedza o stanie drzewostanu (wielohektarowe wycinki lasu przez Nadleśnictwo prezentowane jako planowa odnowa drzewostanu – w oparciu o ważny do roku 2007 „Plan urządzenia lasu”, usychanie drzew, zaśmiecenie lasu, oraz potencjalne - ale niepotwierdzone z innych źródeł zagrożenie szkodnikami drzewostanu sosnowego).
- Brak przemyślanej i aktywnej polityki ochrony starodrzewu na terenach miejskich (w tym leśnych) i na działkach prywatnych.
- Niedostateczna wiedza na temat stanu wód podziemnych i prawdopodobieństwo niedostatecznej ochrony zasobów tych wód. Potencjalnie negatywny wpływ studni czwartorzędowych na ekosystem Parku Miejskiego (usychanie drzew) – jako wynik „leja depresyjnego”.
- Niszczenie szaty roślinnej na wydmach na terenie Parku Miejskiego na skutek nieuporządkowanego ruchu pieszego i rowerowego oraz braku programu ochrony.
- Niedrożny system cieków wodnych (rowów melioracyjnych).
- Zanieczyszczenie powietrza (paleniska węglowe).
- Postępująca utrata ciągłości tzw. korytarzy ekologicznych poprzez wycinkę drzew na działkach prywatnych.
- Utrudnienia w migracji zwierząt spowodowane nieprzestrzeganiem zapisów planu zagospodarowania (np. zakazów budowania pełnych ogrodzeń).
- Niedostateczna egzekucja wymogów prawa miejscowego i budowlanego, prowadząca m.in. do dewastacji wartościowych terenów, zieleni i pogarszania estetyki miasta.

4. Zabytki urbanistyczne i architektoniczne

4.1. Wprowadzenie

Podkowa Leśna powstała w okresie międzywojennym (wmurowanie kamienia węgielnego - 1925) jako osiedle podmiejskie typu „miasto-ogród” charakteryzujące się unikalnym założeniem urbanistycznym autorstwa inż. arch. Antoniego Jawornickiego.

Podkowa Leśna „jako *Miasto-Ogród* jest nie tylko partykularnym dobrem jej mieszkańców, ale dobrem wspólnym całej kultury narodowej ... stanowiąc świadectwo epoki ... polskiego modernizmu”².

4.2. Charakterystyka ogólna

Unikalne wartości Miasta-Ogrodu chronione są przez instytucje:

- Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

² Andrzej Tyszka, „Żyjąc wśród leśnych ogrodów”, Biblioteka Staszowska, Staszów 2003

Układ urbanistyczny, zabudowa i zieleń Miasta-Ogrodu Podkowy Leśnej w granicach administracyjnych są od roku 1981 wpisane do rejestru zabytków i podlegają opiece Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Oznacza to m.in.:

- ograniczenia dotyczące parcelacji działek;
- zakaz zmiany układu ulic na niezgodny z historycznym planem Miasta-Ogrodu;
- ochronę układu przestrzeni publicznych;
- ochronę układu zieleni miejskiej.

Na terenie Miasta znajduje się:

- 7 obiektów wpisanych do rejestru zabytków;
- 137 obiektów architektonicznych objętych ochroną konserwatorską;
- 4 stanowiska archeologiczne (z przełomu I-V w p. n. e.).

4.3. Pałacyk-Kasyno z Parkiem

Położenie: ul. Lipowa 18, między przystankami WKD Podkowa Leśna Zachodnia i Podkowa Leśna Główna.

Budynek Pałacyku powstał w latach 1927–31 z przeznaczeniem na „potrzeby użyteczności publicznej”, według projektu Juliusza Dzierżanowskiego. Był wzorowany na architekturze klubu sportowego Vichy. Park powstał w latach 1926–28 według projektu głównego architekta Miasta Warszawy, Leona Danielewicza. Pałacyk wybudowany przez grupę osób prywatnych - założycieli miasta, został przekazany na własność wspólnoty mieszkańców.

Pałacyk Klubu Sportowego, zwany też „Kasynem”, otoczony był terenami sportowymi, na których znajdowały się między innymi korty tenisowe i tor saneczkowy. Planowano również wybudowanie basenów kąpielowych, jednak inwestycji tej nie zrealizowano.

Park z Pałacykiem stanowią niepodzielną całość i są wpisane do rejestru zabytków (nr rej. 1182). Patrz również p. 3.7.6 „Park Miejski”.

4.4. Stawisko z Parkiem

Położenie: ul. Gołębia 1, w zachodniej części Miasta.

Dom Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów, budowany w latach 1924–28 wg projektu Stanisława Gądzikiewicza. Do 1980 roku własność Iwaszkiewiczów. Zgodnie z wolą właścicieli posiadłość przeszła na własność skarbu państwa, a obecnie z mocy prawa zarządza nim starostwo grodzkie. Obecnie jest tu muzeum Ich imienia.

Dom wraz z parkiem wpisany jest do rejestru zabytków.

4.5. Kościół p.w. św. Krzysztofa z ogrodem

Położenie: przy ul. 1 Maja 7, w centrum Miasta.

Modernistyczny kościół z lat 1933–34, zaprojektowany przez Brunona Zborowskiego. Sfinansowany m.in. z funduszy Automobilklubu Polskiego i Aeroklubu Rzeczypospolitej Polskiej. Według projektu miał stanowić jedną całość z otaczającym go ogrodem: „kościół zielony” jako przedłużenie kościoła murowanego; projekt zrealizowany i stale uzupełniany stanowi jedyny w kraju przykład Kościoła-Ogrodu. Wewnątrz kościoła i w ogrodzie liczne dzieła sztuki, w tym znanych artystów z Podkowy Leśnej, prof. St. Słoniny i prof. A. Zemły. Na ścianach wiele tablic pamiątkowych. W ogrodzie znajduje się m.in. pomnik katyński, zwany Kalwaria Polska, autorstwa J. Kaliny.

Kościół wraz z ogrodem wpisane są do rejestru zabytków.

4.6. Identyfikacja problemów

- Dewastacja zabytków, w szczególności budynku Pałacyku, na wskutek wieloletnich zaniedbań i braku programu zagospodarowania
- Dotychczas zagrożeniem dla oryginalnego układu urbanistycznego miasta były próby podziałów działek leśnych na mniejsze w celu sprzedaży. Obecnie obserwujemy tendencję odwrotną polegającą na łączeniu kilku zakupionych działek w jedną dużą i budowę dużych obiektów mieszkaniowych na takim połączonym terenie, często wraz z rozebraniem autentycznej przedwojennej zabudowy. Jest to niezgodne z pryncypiami konserwatorskimi, jako że prowadzi do utraty autentyczności krajobrazu kulturowego i urbanistycznego.

5. Turystyka, sport i rekreacja

5.1. Wprowadzenie

Możliwości do uprawiania turystyki w Podkowie Leśnej i okolicy są potencjalnie duże. Miasto leży na trasie szlaków turystycznych, a do jego atutów zaliczyć należy charakter miasta, liczne zabytki przyrodnicze, architektoniczne i urbanistyczne, opisane szerzej w rozdziałach *Środowisko przyrodnicze i Zabytki urbanistyczne i architektoniczne* oraz duży kompleks leśny Lasu Młochowskiego.

5.2. Szlaki piesze

Teren Miasta-Ogrodu przecinają cztery szlaki turystyczne:

- czerwony: z północy, od strony Rokitna i Brwinowa ulicami Podkowy Leśnej przez Las Młochowski do leśniczówki „Na Dębaku”; fragment Podwarszawskiego Szlaku Okrężnego; długość na terenie Podkowy ok. 3,5 km (całość ok. 4 km);
- niebieski, im. J. Iwaszkiewicza: od stacji PKP Brwinów, przez Stawiska, do Podkowy Leśnej Wschodniej, a dalej przez Las Młochowski do Karolina, Nadarzyna i Komorowa; długość na terenie Podkowy ok. 6 km;
- zielony: przez lasy otaczające Podkowę, przez rezerwat im. Bolesława Hryniewieckiego, do leśniczówki „Na Dębaku”, a dalej do uroczyska Zosin i stacji WKD w Otrębusach; długość na terenie Podkowy ok. 6 km (całość ok. 8 km);
- żółty: od stacji WKD Podkowa Leśna do rezerwatu im. Bolesława Hryniewieckiego, a dalej przez las do przystanku WKD w Otrębusach; długość na terenie Podkowy ok. 4 km (całość ok. 7 km).

5.3. Ścieżki rowerowe

Z inicjatywy Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna wyznaczono i oznakowano na terenie Lasu Młochowskiego trzy pętle rowerowe:

- mała (ok. 4 km),
- średnia (ok. 5 km),
- duża (ok. 9 km).

Przy wjeździe do lasu od ul. Krasińskiego i w miejscu rozwidlenia szlaków stoją tablice informacyjne z planem tras pieszych i rowerowych. Aktualnie część z nich jest zdewastowana. W roku 2004 stowarzyszenie „Chrześcijanie dla Nadarzyna” z sąsiedniego

Nadarzyna przedłużyło ścieżki rowerowe w kierunku tej miejscowości, dodając nowe oznaczenia.

5.4. Informacja turystyczna

Informacje o atrakcjach turystycznych w Podkowie Leśnej i okolic można uzyskać z przewodników publikowanych przez Towarzystwo Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna oraz przewodników o szerszym zasięgu, dotyczących powiatu lub województwa.

Miasto nie posiada żadnej zinstytucjonalizowanej formy promocji Miasta jako ośrodka turystyki, w szczególności nie posiada żadnych punktów informacji turystycznej, nie publikuje folderów reklamowych ani przewodników.

5.5. Baza hotelowa i schroniskowa

Podkowa Leśna dysponuje bazą noclegową w bardzo ograniczonym zakresie i o stosunkowo niskim standardzie. W dzierżawionym przez prywatnego przedsiębiorcę budynku przy ul. Kwiatowej 16 znajduje się ok. 40 miejsc noclegowych. W Muzeum im. A. i J. Iwaskiewiczów oraz w „Białym Dworcu” znajdują się pojedyncze pokoje gościnne.

Ponadto przyjeżdżający do Podkowy goście mogą przenocować w internacie przy Zespole Szkół Agroekonomicznych w Brwinowie, przy ul. Pszczelińskiej 99. Nie istnieje baza noclegowa w kwaterach prywatnych.

5.6. Baza sportowa

Miasto dysponuje niewielką liczbą obiektów sportowych, skupionych zasadniczo wokół Zespołu Szkół. Są to:

- Dwa boiska: asfaltowe (o rozmiarach 50 x 30 m do gry w piłkę nożną) oraz niewielkie boisko z nawierzchnią ziemną nieprzystosowane do uprawiania żadnej dyscypliny);
- sala gimnastyczna (wymiary 10,5 x 18 m, o powierzchni ok. 180m²): do gry w piłkę koszykową, siatkową i ręczną, niespełniająca wymagań co do rozmiaru wobec żadnej z tych dyscyplin.
- Prywatne ośrodki jazdy konnej (stadnina PTTK, ul. Głogów, a także 3-4 inne stadniny na obrzeżach miasta i w Żółwinie)

W roku 2003 na terenie MOK wybudowano z inicjatywy młodzieży plac deskorolkowy o powierzchni ok. 400 m², który będzie doposażany w miarę możliwości o kolejne przeszkody (aktualnie jest jedna).

5.7. Identyfikacja problemów

- Brak zaplecza hotelowego (noclegowego) dla ruchu turystycznego.
- Brak profesjonalnej bazy sportowej i rekreacyjnej.
- Zły stan istniejących obiektów sportowych (w szkole: boisko i sala gimnastyczna).
- Brak punktów informacji kulturalno-turystycznej

6. Komunikacja

6.1. Komunikacja zewnętrzna

Podkowa Leśna leży w zasięgu dróg wojewódzkich nr 719 i 720. Droga wojewódzka nr 719, przebiegająca po północnej stronie miasta, jest przedłużeniem Al. Jerozolimskich – drogi wylotowej z Warszawy w kierunku Grodziska Mazowieckiego i Skierniewic. Pod względem przestrzennym Al. Jerozolimskie oddzielają Podkowę Leśną od Brwinowa, stanowiąc naturalną granicę dla willowej zabudowy miasta.

Droga wojewódzka nr 720 przebiega po wschodniej stronie Miasta i Lasu Młochowskiego, pomiędzy Nadarzynem a Otrębusami i dalej w kierunku Błonia. Droga zapewnia powiązanie z szosą katowicką.

Znaczna część mieszkańców korzysta z komunikacji masowej tj. kolejki WKD (ok. 2000 osób wśród ok. 15000 wszystkich osób korzystających codziennie na całej linii, co stanowi 13%), która stanowi bardzo wygodny środek do poruszania się na trasie Warszawa-Grodzisk Maz. i Warszawa-Milanówek. Na terenie Podkowy Leśnej zlokalizowane są trzy przystanki: Podkowa Leśna Wschodnia, Główna i Zachodnia. Przy przystanku Podkowa Leśna Główna WKD dysponuje zabytkowym budynkiem stacji (w którym mieści się m.in. kasa biletowa) oraz bocznicą kolejową.

6.2. Komunikacja wewnętrzna

Komunikację wewnętrzną stanowi układ ulic i przestrzeni publicznych wyznaczonych na podstawie przedwojennych planów parcelacyjnych. Na terenie miasta znajduje się 46,85 km dróg z czego 1,13 km drogi nr 719 jest zarządzane przez województwo, 3,19 km ulic Brwinowskiej, 1go Maja i Parkowej jest zarządzane przez powiat, a pozostałe 42,53 km są zarządzane przez gminę. Z tej liczby 10,65 km dróg jest wyasfaltowanych, a reszta gruntowych, z czego ok. 6 km jest utwardzonych różnymi metodami, w tym szkodliwymi dla zdrowia (tłuczeń wapienny) i/lub nie ekologicznymi (m.in. żużel).

Tego typu nawierzchnie zapewniają przepuszczalność dla wód opadowych, ale jednocześnie powodują silne zapylenie w okresach suszy oraz odkształcają się pod wpływem ruchu w okresach wzmożonych opadów deszczu. Ze względu na ciągłe uzupełnianie nawierzchni poziom ulic podnosi się i często jest wyższy od poziomu otaczających działek i budynków. Od roku 2003 do utwardzania dróg gruntowych stosuje się mieszanki ekologiczne, nie wpływające na zdrowie mieszkańców a zapewniające przepuszczalność dla deszczu.

Ruch kołowy na terenie miasta odbywa się głównie na ulicach o nawierzchni asfaltowej.

6.3. Komunikacja rowerowa i piesza

Wielkość miasta i odległości pomiędzy sąsiednimi miejscowościami są właściwe dla rozwoju ruchu rowerowego i pieszego, co w istotny sposób może wpłynąć na ograniczenia ruchu samochodowego. Utrudnieniem dla rozwoju komunikacji rowerowej jest brak dróg rowerowych lub szlaków dostosowanych do ruchu rowerowego zarówno na terenie miasta, jak i pomiędzy poszczególnymi miejscowościami. Zły stan nawierzchni oraz brak wydzielenia z ruchu kołowego na większości ulic nie zachęca do korzystania z roweru, podobnie jak brak chodników i nierówności na drogach gruntowych dla osób poruszających się pieszo.

6.4. Miejsca parkingowe

Na terenie Miasta zlokalizowane jest zaledwie kilka parkingów o ogólnej liczbie stanowisk 50-100:

- przy przystankach WKD Podkowa Leśna Wschodnia i Główna,
- przy budynku Urzędu Miasta,
- przy niektórych budynkach użyteczności publicznej (Szkoła samorządowa, przedszkole, posterunek Policji, Cafe 14, Kościoła Św. Krzysztofa, Księgarni, na terenie MOKu, na ul. Lilpopa w centrum miasta).

Liczba miejsc parkingowych jest nieadekwatna do potrzeb mieszkańców i przyjezdnych. Skutkuje to powstawaniem wielu „dzikich” parkingów i związanymi z tym utrudnieniami w ruchu. Nadto stan techniczny istniejących miejsc parkingowych i ich lokalizacja w przestrzeni miasta wymagają dostosowania do potrzeb ruchu, wymogów ładu przestrzennego i estetycznego miasta.

6.5. Identyfikacja problemów

- Zły stan techniczny ulic, brak chodników, błoto w okresach deszczów i roztopów.
- Zła organizacja ruchu kołowego, niedostosowana do potrzeb mieszkańców (trudno przejeżdżalne drogi, mało miejsc parkingowych).
- Duży ruch tranzytowy przez miasto na linii szosa 719 – Żółwin i Owczarnia.
- Nadmierna szybkość pojazdów, brak progów zwalniających
- Brak komunikacji lokalnej łączącej stację WKD w Podkowie ze stacją PKP w Brwinowie

7. Infrastruktura i usługi publiczne

7.1. Sieć wodociągowa

Sieć wodociągowa jest w trakcie realizacji na podstawie projektu firmy „EKOLAND” opracowanego na zlecenie Urzędu Miasta w roku 1996. Pełna realizacja sieci ma się zakończyć w 2007/2008 roku. Obecnie zrealizowano ok. **77% inwestycji** (34063 mb) z planowanych 44224 mb. Całkowita realizacja sieci wodociągowej na terenie miasta będzie miała wpływ na ograniczenie poboru wody z ujęć własnych, co powinno mieć korzystny wpływ na stan wód gruntowych.

Miasto Podkowa Leśna na podstawie umowy z dnia 28.12.2001, zawartej z Gminą Brwinów zapewnia dostawę wody z własnej Stacji Uzdatnia Wody do sieci wodociągowej wsi Żółwin i Owczarnia. Na zasadzie wzajemności Gmina Brwinów wprowadza do sieci wodociągowej Podkowy Leśnej taką samą ilość wody, jaka została dostarczona do ww. wsi. Ponadto gmina Brwinów zobowiązała się do przekazania Podkowie Leśnej dodatkowej ilości wody po uprzednim zgłoszeniu zapotrzebowania. Nie mniej w roku 2004 z powodu kilku okresowych wyłączeń podkowieńskiego punktu poboru i stacji uzdatniania wody, Podkowa pobrała od Brwinowa w skali roku o 8 000 metrów³ wody więcej niż otrzymała stamtąd (tj. nieco mniej niż 10% zużytej w ciągu roku) i będzie je musiała zwrócić.

Obecnie trwają analizy możliwości technicznych i kosztów uzdatnienia wody, którą można by pozyskiwać z istniejącej studni trzeciorzędowej w Podkowie, jako lokalnej alternatywy dla obecnych studni korzystających z płytkich pokładów czwartorzędowych (patrz rozdział 3.4).

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2004 do sieci wodociągowej jest podłączonych 651 budynków znajdujących się na terenie miasta, co stanowi 59,2% wszystkich zabudowań. Trzeba zaznaczyć, że liczba przyłączy systematycznie wzrasta.

7.2. Kanalizacja i oczyszczalnia ścieków

7.2.1. Ścieki sanitarne

Budowa sieci kanalizacyjnej realizowana jest na podstawie projektu firmy EKOLAND, opracowanego na zlecenie Urzędu Miasta w roku 1996. Z firmą EKOLAND zawarta jest również wieloletnia umowa na realizację tego projektu. Zakończenie inwestycji planowane jest na rok 2007/2008.

Ścieki są przepompowywane w kierunku Milanówka i odprowadzane do oczyszczalni ścieków w Grodzisku Maz. Obecnie zrealizowano **71% inwestycji** (34713 mb) z planowanych 49019 mb.

Pozostałe ścieki gromadzone są w bezodpływowych szambach przydomowych, z których ścieki wywożone są samochodami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków w Grodzisku Maz. wg. indywidualnych zleceń właścicieli posesji.

Jedyna zbiorcza oczyszczalnia ścieków zlokalizowana przy granicy gminy działa na potrzeby Wyższego Seminarium Duchowego przy kościele Adwentystów Dnia Siódmego. Jest to oczyszczalnia typu biologicznego o przepustowości 48 m³/d. Oczyszczone ścieki odprowadzone są do rowu RS 11 (Niwka) z Zarybia, a następnie Rokitnicą do rzeki Utraty [WIOŚ, 2002].

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2004 do sieci kanalizacyjnej jest podłączonych 635 budynków znajdujących się na terenie miasta, co stanowi 57,7 % wszystkich zabudowań. Liczba przyłączy wolno, ale systematycznie wzrasta.

Zarówno sieć wodociągowa jak i kanalizacyjna jest częściowo finansowana ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

Miasto posiada plan gospodarki ściekami sanitarnymi zawarty w Programie Gospodarki Odpadami.

7.2.2. Ścieki deszczowe

Ścieki deszczowe z ulic o nawierzchniach utwardzonych powinny być kierowane do rowów melioracyjnych i zbiorników wodnych – przepływowych i bezodpływowych, oraz do studni chłonnych. Obecnie system ten źle funkcjonuje, przyczyniając się do w poruszaniu się na wielu ulicach. Niezbędne jest przygotowanie projektu modernizacji tego systemu. Jednocześnie budowa odrębnego systemu kanalizacji deszczowej z ujściem do oczyszczalni ścieków w Grodzisku przekracza możliwości finansowe miasta oraz byłaby niekorzystna z ekologicznego punktu widzenia, bowiem przyczyniała by się do dalszego odprowadzania wody z obszaru miasta, zamiast odbudowy zasobów lokalnych wód gruntowych – do czego należy dążyć.

Obecnie brak jest jakichkolwiek gminnych urządzeń do podczyszczania wód opadowych spływających z nawierzchni utwardzonych i nieprzepuszczalnych, co jest aktualnie obowiązkiem wynikającym z Prawa Ochrony Środowiska.

7.3. Sieć energetyczna

Podstawowym źródłem zasilania mieszkańców Podkowy Leśnej w energię elektryczną jest stacja transformatorowa 110/15 kV Brwinów na terenie Gminy Brwinów, która zasilą sieci elektroenergetyczne linii średniego i niskiego napięcia na terenie miasta. Dla zachowania bezpieczeństwa ludzi i prawidłowej pracy linii napowietrznej 110 kV ustalono strefę ochronną 19 m od osi na obie strony. Lokalizowanie obiektów, sadzenie drzew wysoko piennych oraz inna działalność prowadząca do zmiany zagospodarowania tego terenu wymaga rozpatrzenia indywidualnego.

Konieczna jest stopniowa przebudowa istniejącej napowietrznej sieci niskiego i średniego napięcia na nowocześniejszą - w miarę możliwości terenowych – podziemną, lub w inny

sposób zaawansowaną technologicznie, a także wymiana transformatorów słupowych na kompaktowe, samostojące, stylistyką dostosowane do istniejących już w Podkowie zabytkowych stacji. Właścicielem sieci jest Zakład Energetyczny Warszawa Teren, który deklaruje sukcesywną modernizacji sieci w miarę posiadanych środków.

7.4. Sieć telekomunikacyjna

Na terenie miasta następuje rozbudowa sieci teletechnicznej, realizowana w formie linii napowietrznych. Jednostką eksploatacyjną jest Telekomunikacja Polska S.A.

Miasto jest położone w zasięgu sieci telefonii komórkowych, na terenie miasta zlokalizowane są dwa maszty przekaźnikowe.

Postępuje również rozwój usług publicznych w zakresie dostępu do Internetu. Liceum Społeczne i Społeczna Szkoła Podstawowa zostały objęte programem „Internet dla Szkół” Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej. Z technologii szybkiego dostępu do internetu dostępne są jedynie technologie z oferty Telekomunikacji: Neostrada i SDI.

We współpracy z innymi gminami, w ramach projektu „e-Mazowsze”, miasto będzie się starać o fundusze z UE przeznaczone na wspieranie budowy społeczeństwa informacyjnego i udostępnienia mieszkańcom i przedsiębiorcom usług administracyjnych w systemie *on-line*. Więcej informacji o projekcie „e-Mazowsze” podano w rozdziale IV.4.5.

7.5. Sieć gazowa i zaopatrzenie w ciepło

W roku 1985 na terenie całej Podkowy Leśnej poprowadzono sieć gazową. Wg stanu na dzień 30 czerwca 2004 z gazociągu korzysta 1170 gospodarstw domowych, co stanowi 86,9%.

Zaopatrzenie miasta w gaz średnioprężny odbywa się ze stacji redukcyjnej gazu II° w Grodzisku Mazowieckim przy ul. Bałtyckiej poprzez gazociąg średniego ciśnienia ϕ 200mm w Al. Jerozolimskich.

Dla potrzeb ogrzewania budynków wykorzystywane są głównie piece gazowe lub piece opalane paliwem stałym.

7.6. Gospodarka odpadami

Głównym źródłem odpadów komunalnych są: gospodarstwa domowe, sektor handlowy, sektor produkcyjny i sektor usług. Wywóz odpadów stałych odbywa się do kompostowni zlokalizowanej w Chrzanowie Dużym w gminie Grodzisk Maz. Nieczystości ciekłe wywożone są do oczyszczalni ścieków w Grodzisku Maz. do czasu ukończenia budowy kanalizacji w mieście

Od roku 1992 jest realizowana selektywna zbiórka odpadów na terenie miasta. Bezpośrednio z gospodarstw domowych dwa razy w miesiącu są odbierane surowce wtórne takie jak szkło, plastik, metal, makulatura. Miasto finansuje miesięcznie wywóz dwu 120 l worków z tworzywami sztucznymi z każdego gospodarstwa domowego, które chce uczestniczyć w systemie. Worki na pozostałe surowce mieszkańcy mogą kupować w sklepach na terenie miasta.

Ponad 40% odpadów powstających w gminie stanowią odpady organiczne (trawa, liście, gałęzie).

Umowy z firmami zajmującymi się wywozem odpadów z prywatnych posesji posiada 95% gospodarstw domowych.

Od kwietnia 2004 realizowany jest Program Gospodarki Odpadami dla Miasta Podkowa Leśna.

7.7. Cmentarz komunalny

Cmentarz komunalny o powierzchni ok. 3 ha jest zlokalizowany na północnym brzegu miasta, na zakończeniu ul. Ogrodowej. Uzyskał status cmentarza komunalnego w roku 1995, wcześniej administracja należała do parafii św. Krzysztofa.

Zachodnia część cmentarza, starsza, jest całkowicie wykorzystana i znajduje się na niej 1478 kwater (739 grobów). W nowej części cmentarza jest obecnie 1112 (556 grobów) kwater i nie ma już miejsca na nowe. W roku 2000 wokół cmentarza wybudowano płot. Do korzystania z prawa pochówku na cmentarzu mają: mieszkańcy Podkowy oraz członkowie parafii p.w. św. Krzysztofa (mieszkańcy Żółwina, Owczarni, Borek).

Jeśli spór sądowy gminy Brwinów z prywatnymi właścicielami gruntów na terenie wsi Żółwin (przy ul. Szkolnej) zostanie rozstrzygnięty na korzyść Brwinowa, to istnieje realna szansa wspólnego z tą gminą użytkowania cmentarza, który został tam zaprojektowany i zatwierdzony ważnym Planem Miejscowego Zagospodarowania Przestrzennego.

Do czasu znalezienia docelowego rozwiązania należy prowadzić sukcesywną modernizację istniejącego cmentarza, również w celu podniesienia jego estetyki.

Identyfikacja problemów

- Niezakończona budowa sieci wodno-kanalizacyjnej
- Wysoka awaryjność i niedostateczna jakość usług energetycznych
- Niedostateczna jakość usług teleinformatycznych i brak sieci internetowej
- Brak systemu odprowadzania wód opadowych, niedrożny system rowów melioracyjnych
- Brak należytej kontroli nad wyglądem miasta (nie dość zadbana zieleń miejska, nieestetyczna tzw. mała architektura, brak jednolitego i estetycznego systemu informacji, zbyt mało tablic informacyjnych).
- Brak miejsc na cmentarzu komunalnym, brak lokalizacji dla nowego cmentarza
- Brak planu zagospodarowania przestrzennego.

8. Nieruchomości gminne

8.1. Wprowadzenie

Miasto Podkowa Leśna jest właścicielem nieruchomości, które spełniają istotną rolę w realizacji zadań własnych gminy. Wykorzystywane na cele publiczne służą zaspokajaniu potrzeb społecznych i gospodarczych, stanowią zaplecze administracyjne, mieszkaniowe, czy kulturalne np. drogi, zieleńce, parki, szkoła, przedszkole, cmentarz. Dzierżawa lub wynajem części z tych nieruchomości przysparza dochodu miastu.

Majątek nieruchomy miasta w głównej mierze tworzą nieruchomości nabyte z mocy prawa w procesie komunalizacji mienia państwowego po przemianach ustrojowych w 1990 r. a także w wyniku reformy administracyjnej w 1999 r. (drogi). Proces regulacji stanu prawnego nieruchomości w przeważającej części nastąpił na przełomie 1990/1996 r. jednak nie został jeszcze zakończony. Dotyczy to głównie dróg oraz kilku (4) nieruchomości gruntowych będących we władaniu miasta.

8.2. Mienie komunalne

Miasto Podkowa Leśna jest wyłącznym właścicielem 93 nieruchomości o powierzchni 362 tysięcy m² oraz współwłaścicielem 13 nieruchomości o łącznej powierzchni 135 tysięcy m², z której posiada 40 % udziałów. Pozostałe 60% udziałów należy do Skarbu Państwa.

Z spośród 93 nieruchomości stanowiących wyłączną własność miasta wyodrębniamy:

- 54 nieruchomości o łącznej powierzchni 306.846 m², w tym:
 - 23 zabudowane (Pałacyk-Kasyno, Zespół Szkół, Miejski Ośrodek Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, Przedszkole Miejskie, Urząd Miejski, Ośrodek Zdrowia stacja uzdatniania wody, domy komunalne);
 - 31 niezabudowane nieruchomości.

Nieruchomości te są w bezpośrednim władaniu gminy i pełnią głównie funkcje publiczne. Zabudowane stanowią zaplecze administracyjne, kulturalne, mieszkaniowe.

Niezabudowane to głównie drogi, parki zieleńce. W tej grupie znajdują się także nieruchomości, które w całości (7 szt.) lub części (5 szt.) są wynajmowane lub dzierżawione, a także trzy oddane w użyczenie na cele publiczne.

- 39 nieruchomości gruntowych oddanych w użytkowanie wieczyste o łącznej powierzchni 54.814 m², w tym:
 - 36 – przeznaczonych na cele mieszkaniowe
 - 2 - przeznaczone na cele usługowo-handlowe
 - 1 – przeznaczona na cele gospodarcze (garaż)

Nieruchomości zaliczone do tej grupy są w wyłącznym władaniu użytkowników wieczystych i dla gminy stanowią jedynie źródło dochodu z tytułu opłat rocznych.

Nieruchomości będące współwłasnością Miasta Podkowa Leśna oraz Skarbu Państwa to grunty niezabudowane leśne tworzące pas biegnący wzdłuż cieku wodnego od północno – wschodniej części miasta w stronę południowo-zachodnią wraz z Parowem Sójek i Parkiem Miejskim tworzą wewnętrzny pierścień zieleni pełniący ważną funkcję ekologiczną.

8.3. Przekształcanie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności

W 1998 r. weszła w życie ustawa o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności na rzecz użytkowników wieczystych, która spowodowała uszczuplenie mienia gminnego. W latach 1998–2002 procesem przekształcenia objętych zostało 76% nieruchomości będących w użytkowaniu wieczystym. Stanowi to 104 nieruchomości gminne o łącznej powierzchni ok. 148 tys. m², za które uzyskano dochód z tytułu opłaty za przekształcenie w kwocie 230 tys. zł. Obecnie suma ta stanowi w przybliżeniu wartość jednej nieruchomości gruntowej na terenie Miasta o powierzchni ok. 1500 m², nie mniej był to wymóg ustawy.

W użytkowaniu wieczystym pozostało 39 nieruchomości, z których 32 podlegają znowelizowanym przepisom ustawy o nabywaniu przez użytkowników wieczystych prawa własności. Po zakończeniu procesu przekształcenia w użytkowaniu wieczystym pozostanie jedynie ok. 7 nieruchomości, które za zgodą Rady Miasta również mogą być zbyte na własność ich użytkowników wieczystych.

8.4. Przejęcie dróg na własność gminy

Na terenie miasta znajduje się 42,53 km dróg o łącznej powierzchni 196.095 m², będących we władaniu oraz zarządzanych i utrzymywanych przez gminę.

W świetle obowiązujących przepisów konieczna jest regulacja stanu prawnego polegająca na przejęciu gruntów zajętych pod drogi publiczne na własność gminy, nadanie im odpowiedniej kategorii przez Radę Miasta a następnie umieszczenie w rejestrze. Proces regulacji stanu prawnego dróg jest bardzo złożony i może odbywać się w kilku trybach zarówno administracyjnym (przejęcie z mocy prawa np.: komunalizacja, wywłaszczenie lub na podstawie art. 73 ustawy przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. nr. 133 poz. 8872 ze zm.) jak i cywilnoprawnym (np. wykup, zasiedzenie). Wymaga to zgromadzenia szczegółowej dokumentacji (np.: mapy, wypisy, wyrisy, badania hipoteczne, potwierdzenie władania i zarządzania drogą), a także zabezpieczenia znacznych środków finansowych w budżecie gminy (opłaty za czynności prawne, odszkodowania).

Do dnia dzisiejszego stan prawny tych nieruchomości nie został formalnie uregulowany z kilkoma wyjątkami (fragment ul. Brwinowskiej, Gołębiej).

8.5. Identyfikacja problemów

- Zły stan budynków komunalnych (Pałacyk-Kasyno, budynki szkolne, MOK, Urzędu Miasta, domy komunalne).
- Brak programu gospodarowania i zarządzania mieniem komunalnym.
- Brak polityki mieszkaniowej (mieszkania komunalne)
- Nie zakończona regulacja stanu prawnego dróg i nieruchomości będących we władaniu gminy.

9. Rynek pracy i działalność gospodarcza

9.1. Wprowadzenie

Specyficzny charakter Podkowy Leśnej jako miasta-ogrodu oraz bliskość dużej aglomeracji powoduje, że na terenie miasta nie ma – zgodnie z intencją założycieli miasta – zakładów przemysłowych.

Miasto pełni głównie funkcje mieszkalne i w związku z tym rozwinęły się tutaj jedynie handel i usługi.

Głównymi pracodawcami na terenie miasta są jednostki samorządu terytorialnego, takie jak Urząd Miasta, Zespół Szkół Samorządowych i Przedszkole.

9.2. Aktywność ekonomiczna ludności

Tabela 6. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Status nieustalony	Wsp. aktywności zawodowej w %	Wskaznik zatrudnienia w %	Stopa bezrobocia w %
			Razem	Pracujący	Bezrobotni					
1	OGÓŁEM	3107	1723	1511	212	1323	61	56,6	49,6	12,3
2	wykształcenie wyższe	1072	792	757	35	252	28	75,9	72,5	4,4
3	policealne i średnie	1386	778	653	125	591	17	56,8	47,7	16,1
4	zasadnicze zawodowe	153	92	73	19	59	2	60,9	48,3	20,7
5	podstawowe ukończone, nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	484	61	28	33	421	2	12,7	5,8	54,1
6	nieustalony	12	-	-	-	-	12	X	X	X
7	w tym w wieku produkcyjnym	2223	1631	1426	205	537	55	75,2	65,8	12,6
8	Mężczyźni	1433	913	793	120	488	32	65,2	56,6	13,1
9	wykształcenie wyższe	524	410	397	13	99	15	80,6	78,0	3,2
10	policealne i średnie	602	400	331	69	194	8	67,3	55,7	17,3
11	zasadnicze zawodowe	99	67	54	13	31	1	68,4	55,1	19,4
12	podstawowe ukończone, nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	202	36	11	25	164	2	18,0	5,5	69,4
13	nieustalony	6	-	-	-	-	6	X	X	X
14	w tym w wieku produkcyjnym	1115	880	763	117	205	30	81,1	70,3	13,3
15	Kobiety	1674	810	718	92	835	29	49,2	43,6	11,4
16	wykształcenie wyższe	548	382	360	22	153	13	71,4	67,3	5,8
17	policealne i średnie	784	378	322	56	397	9	48,8	41,5	14,8
18	zasadnicze zawodowe	54	25	19	6	28	1	47,2	35,8	24,0
19	podstawowe ukończone, nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	282	25	17	8	257	-	8,9	6,0	32,0
20	nieustalony	6	-	-	-	-	6	X	X	X
21	w tym w wieku produkcyjnym	1108	751	663	88	332	25	69,3	61,2	11,7

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny 2002, Podstawowe informacje ze spisów powszechnych, Gmina miejska Podkowa Leśna, powiat grodziski, województwo: mazowieckie, WUS Warszawa 2003

9.3. Struktura usług i handlu

W Podkowie Leśnej świadczone są usługi podstawowe w zakresie:

- oświaty,
- zdrowia i pomocy społecznej ,
- administracji,
- kultury,
- kultu religijnego,
- sportu i rekreacji,
- bezpieczeństwa

a także usługi komercyjne dla ludności:

- sklepy,
- apteki,
- punkty usługowe,
- firmy prywatne

Na terenie Miasta w roku 2003 zarejestrowane były 503 jednostki gospodarcze (na ok. 1200 zamieszkałych nieruchomości). Jest to najczęściej forma „działalności gospodarczej osób fizycznych”.

Większość obiektów usługowych jest zlokalizowana w centralnej części miasta, w promieniu ok. 500 m od przystanku Podkowa Leśna Główna. Struktura działalności gospodarczej przedstawia się następująco:

- 52% to usługi,
- 41% to handel,
- tylko 7% jest statystycznie zaliczane do tzw. „przemysłu”, ale w istocie są to również usługi.

Tabela 7. Liczba placówek handlowych i gastronomicznych

Rok	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Sklepy	39	39	37	34	31	33
Gastronomia	5	5	4	4	4	4

Źródło danych: Urząd Miasta

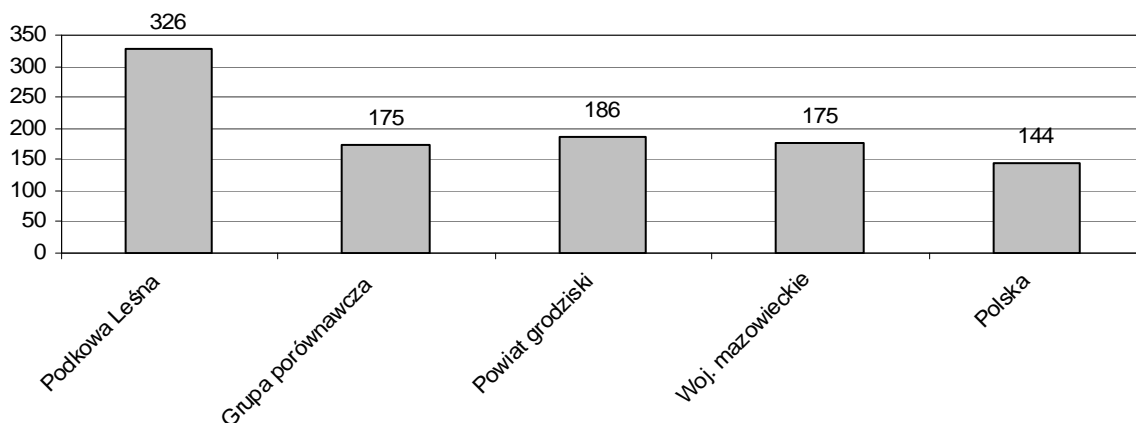
Od kilkunastu lat struktura działalności gospodarczej miasta jest niezmienna. Bliskość dużych zakładów przemysłowych (m.in. Pruszków, Grodzisk Maz.) oraz centrów handlowych (Warszawa, Janki) utrwalają tylko ten stan.

Należy zaznaczyć, że większość obszaru Podkowy Leśnej ma status lasu, co dodatkowo sprzyja rozwinięciu sektora usług turystycznych, rekreacyjnych i sportowych i w istotny sposób ogranicza – zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców - lokalizację obiektów o charakterze przemysłowym.

Miasto w swoich granicach nie posiada terenów rolnych.

Wykres nr 5 pokazuje, że liczba firm na 1000 osób w wieku produkcyjnym już teraz jest znacząco wyższa niż w powiecie, województwie i kraju. Zadaniem władz miasta jest podtrzymywanie przedsiębiorczości mieszkańców, o ile nie koliduje ona z charakterem miasta i wymogami ochrony środowiska oraz zasadami współżycia społecznego.

Wykres 5. Liczba firm na 1000 osób w wieku produkcyjnym (2003)

9.4. Identyfikacja problemów

- Brak programu wspierania i rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności przedsiębiorczości post-przemysłowej (opartej na wiedzy).
- Ograniczone możliwości zatrudnienia „na miejscu” jako pracownicy najemni - dla mieszkańców tracących pracę w innym miejscu.

10. Sfera społeczna

10.1. Oświata

W Podkowie Leśnej funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- w sektorze publicznym:
 - Przedszkole Miejskie (ul. Miejska 7),
 - Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Warszawy (ul. 1 Maja 20),
 - Publiczne Gimnazjum (ul. 1 Maja 20),
- w sektorze niepublicznym:
 - Szkoła Podstawowa nr 2, im. Św. Teresy od Dzieciątka Jezus Klubu Inteligencji Katolickiej (ul. Modrzewiowa 41),
 - 2 gimnazja: Gimnazjum nr 2 im. Św. Hieronima Klubu Inteligencji Katolickiej (ul. Modrzewiowa 41), Podkowieńskie Gimnazjum nr 3 (ul. Wiewiórek 2/4),
 - Podkowieńskie Liceum Ogólnokształcące nr 60 (ul. Wiewiórek 2/4)

Ponadto przy ul. 1 Maja mieści się Wyższe Seminarium Duchowne Kościoła Adventystów Dnia Siódmego, prowadzące szeroko zakrojoną działalność edukacyjno-zdrowotną (Szkoła Promocji Zdrowia, Instytut Fizjoterapii, Szkoła Języków Obcych).

Liczbę uczniów uczęszczających do poszczególnych szkół podstawowych i średnich przedstawia poniższa tabela:

Tabela 8. Liczba uczniów w szkołach podstawowych, gimnazjach i liceum

Szkoła/ Placówka	Liczba uczniów				
	2000	2001	2002	2003	2004
Samorządowa Szkoła Podstawowa Nr 1, im. Bohaterów Warszawy	339	340	344	302	252
Publiczne Gimnazjum Nr 1	120	125	164	191	170
Szkoła Podstawowa Nr 2 Klubu Inteligencji Katolickiej, im. Św. Teresy od Dzieciątka Jezus	89	90	85	87	99
Gimnazjum Nr 2 Klubu Inteligencji Katolickiej, im. Św. Hieronima	32	48	48	49	42
Społeczne Gimnazjum Nr 3	-	20	9	17	25
Społeczne Liceum Nr 60	85	61	47	39	39
RAZEM	665	684	697	685	627

Źródło danych: Urząd Miasta i szkoły

Pomimo, iż do Zespołu Szkół Samorządowych w Podkowie Leśnej przyjmowane są także dzieci spoza rejonu szkolnego (z Żółwina i Owczarni) to i tak nie równoważy to spadku liczby dzieci uczęszczających do tych szkół. Jest to bowiem odzwierciedlenie powszechnych tendencji demograficznych. Sposób naboru do szkół niepublicznych (opłaty) oraz fakt, iż uczęszczają do nich także dzieci spoza Podkowy powodują, że nie można w sposób prosty łączyć zjawisk demograficznych i dynamiki liczby uczniów uczęszczających do tych szkół. Ważne jest natomiast, że taka oferta jest dostępna w dla dzieci podkowieńskich.

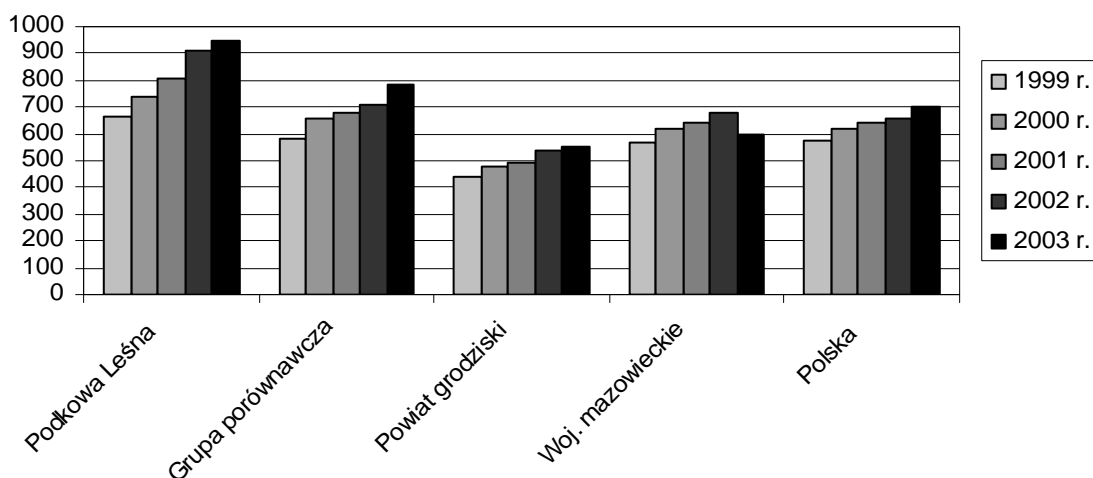
Tabela 9. Szacowany spadek populacji dzieci (0-18) w latach 1999-2010

	Populacja dzieci w wieku szkolnym	Tereny miast	Tereny wiejskie
woj. mazowieckie	-28,60%	-31,60%	-24,80%
Polska	-32%	-34%	-30%

Dane: GUS, 2001

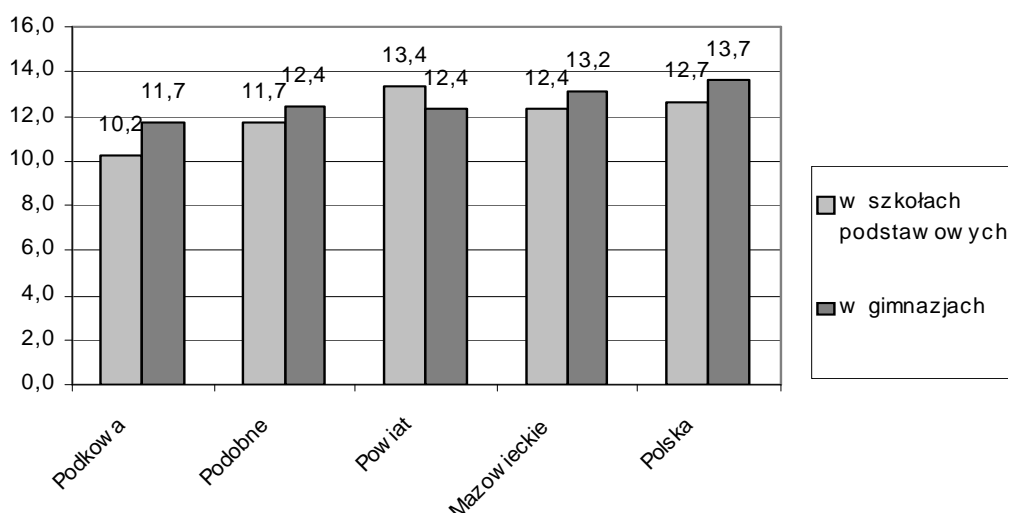
Zjawisko spadku liczby dzieci w wieku szkolnym w Podkowie Leśnej jest zbieżne z szerszymi procesami demograficznymi na terenie kraju. Będzie on szczególnie dotkliwy na terenach centrów miejskich i na terenach wiejskich. Na obszarach wokół aglomeracji, gdzie przenoszą się bogaci mieszkańcy miast (przypadek Podkowy Leśnej), tendencje te są znacznie bardziej powolne (prognoza dla powiatu grodziskiego przewiduje spadek tylko o 1,5% rocznie). Mimo widocznego wzrostu urodzeń w Podkowie w latach 2002-2003 (z ok. 30 rocznie do ok. 40 w tych dwu latach, przy jednoczesnym spadku do 23 w roku 2004) i pomimo napływu nowych mieszkańców z dziećmi (po kilka rodzin rocznie), nie należy spodziewać się znaczącego wzrostu liczby dzieci w Podkowie. W najlepszym wypadku pozwoli to na okresową stabilizację liczby dzieci, choć i to nie jest pewne w dłuższym okresie czasu. Taki „mało optymistyczny” szacunek przekłada się na brak zapotrzebowania na rozbudowę szkoły (sale lekcyjne) oraz na prognozę wpływów z Budżetu Państwa na finansowanie oświaty, które są połączone z liczbą dzieci.

Wykres 6. Wydatki na oświatę na jednego mieszkańca, w zł (bez inwestycji)

Wydatki na oświatę na 1 mieszkańca w Podkowie Leśnej należą do najwyższych w kraju. Są znacznie wyższe od średniej dla grupy podobnych miast, powiatu, województwa i kraju. Częściowo jest to spowodowane sporą liczbą uczniów mieszkających poza jego administracyjnym terenem. Nie tłumaczy to jednak tak wysokiego współczynnika, bowiem na każdego ucznia miasto otrzymuje subwencję oświatową z budżetu państwa. Jednak do tej dotacji miasto dopłaca znaczne i co roku rosnące kwoty (dotyczy to tylko szkół publicznych). W roku 2005 przewidywana dopłata środków własnych miasta ponad kwotę subwencji oświatowej z Ministerstwa Edukacji wyniesie 58% łącznych wydatków na oświatę (tj. publiczna szkoła podstawowa, publiczne gimnazjum, świetlica i administracja szkoły), przy średniej krajowej na poziomie ok. 15-20%, a średniej dla małych miast na poziomie 35-40%. Współczynnik ten będzie znacząco rósł w kolejnych latach ze względu na zapisy „Karty Nauczyciela” o awansie zawodowym nauczycieli, których konsekwencje finansowe zostały przerzucone przez Parlament na gminy. W sytuacji gdy oświata jest tak wysoko dofinansowywana ze środków własnych miasta, szczególnego znaczenia nabiera jakość edukacji i wychowania.

Wykres 7. Liczba uczniów przypadająca na 1 etat nauczycielski (2002)

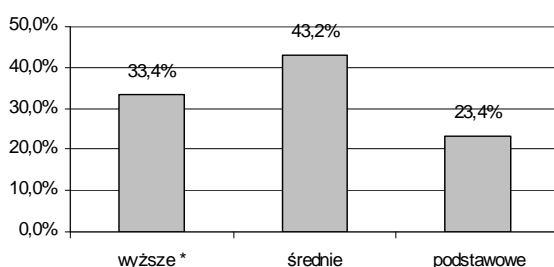
Liczba uczniów przypadająca na 1 etat nauczycielski (zarówno w szk. podstawowych jak i w gimnazjach) jest dostrzegalnie niższa niż w pozostałych grupach samorządów. Ten statystyczny efekt wiąże się prawdopodobnie z faktem istnienia kilku szkół niepublicznych, które obniżają tę proporcję. Obecnie średnia wielkość klas w obu szkołach samorządowych wynosi 20,8 uczniów. Jeśli nawet tendencja ta jest reprezentatywna również dla oświaty niepublicznej to tym bardziej ważne jest, aby przekładała się na wysoką jakość nauczania i dobre efekty wychowawcze – co powinno być jednym z celów tej strategii.

Aktualny stan w zakresie wyników nauczania - w oparciu o sprawdziany i egzaminy zewnętrzne po szkole podstawowej i gimnazjum w roku 2004 – wygląda dobrze. Średni wynik sprawdzianu po szkole podstawowej wyniósł w szkole samorządowej 29,04 pkt. na 40 możliwych punktów, co dało szkole 7 pozycję w powiecie grodziskim, na 23 szkoły (publiczne i prywatne). Szkoła podkowieńska była drugą w kolejności szkołą publiczną po 5 szkołach społecznych. Wyniki egzaminu po zakończeniu gimnazjum były b. wysokie również w gimnazjum samorządowym - w części humanistycznej średnia wyników szkoły wyniosła 34,36 pkt na 50 możliwych, a średnia powiatowa 31,12. W części matematyczno-przyrodniczej średnia szkoły wyniosła 30,54 pkt na 50 możliwych, zaś średnia powiatu wyniosła 25,76. Ta generalnie wysoka pozycja powinna być jednak analizowana w zestawieniu z informacją o bardzo wysokim dofinansowaniu obu szkół z budżetu samorządu.

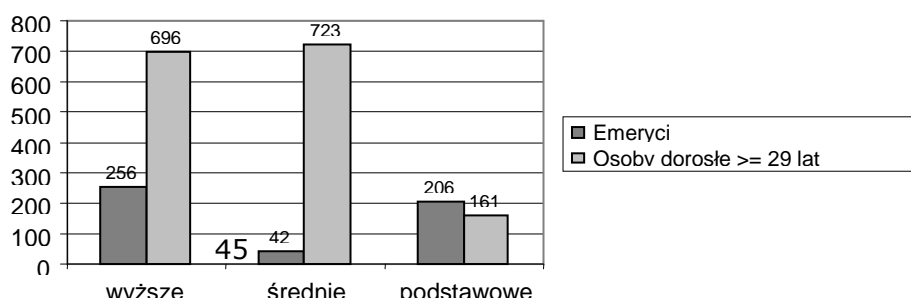
Społeczna szkoła podstawowa KIK uzyskała w tych samych egzaminach zewnętrznych 34,87 pkt. co dało jej 1 miejsce wśród szkół w powiecie. Wyniki z egzaminu gimnazjalnego w szkole KIK w części humanistycznej wyniosły 36,00 pkt., a w części matematyczno-przyrodniczej 36,86 pkt. co również była jedną z najwyższych not w powiecie.

Kolejne dwa wykresy, oparte na danych Urzędu Miasta, opisują poziom wykształcenia mieszkańców. Jest on znacząco wyższy od średnich wyników w kraju. Zwraca uwagę wysokie wykształcenie w grupie emerytów, co powoduje, że oczekiwania i aspiracje tej grupy mieszkańców mogą być bardzo wysokie. Ujawniło się to wyraźnie w ankiecie nt. oczekiwanych usług społecznych w mieście, gdzie na drugim miejscu w kategorii usług edukacyjno-oświatowych po kursach języków obcych znalazł się (33% wskazań) tzw. „Uniwersytet Trzeciego Wieku”, czyli różnorodne formy kształcenia i poszerzania wiedzy u osób dorosłych, w tym w wieku emerytalnym.

Wykres 8. Wykształcenie mieszkańców Podkowy Leśnej w %

Wykres 9. Struktura wykształcenia dorosłych mieszkańców Podkowy Leśnej

W tych sucho brzmiących zbiorczych kategoriach statystycznych nie mieści się ważna informacja jakościowa; Ilość najwyższej kwalifikowanych specjalistów, fachowców klasy światowej i elity twórczej artystów - wśród mieszkańców Podkowy Leśnej jest całkowicie ponadprzeciętna. To w sposób istotny kształtuje charakter miasta i typ aspiracji mieszkańców. Właśnie dlatego problematyka rozwoju w wymiarze społecznym jest tak ważna w Podkowie Leśnej.

10.2. Służba zdrowia

Na terenie Podkowy Leśnej funkcjonują dwa Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej POZ, które świadczą usługi na podstawie umowy z NFZ dla mieszkańców miasta i okolic:

- NZOZ „Medicus” (obsługuje w sposób stały ok. 3.500 osób),
- NZOZ „Basis” (obsługuje w sposób stały ok. 3.500 osób).

Ponadto w formie prywatnych praktyk usługi lekarskie świadczy 33 lekarzy oraz 10 stomatologów.

Opiekę szpitalną mieszkańców zapewniają:

- Szpital Zachodni znajdujący się w Grodzisku Mazowieckim,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Sigma” w Podkowie Leśnej.

Na terenie miasta działają cztery prywatne gabinety rehabilitacyjne, żaden gabinet nie jest finansowany z NFOZ.

Najbliższe stacje Pogotowia Ratunkowego mieszczą się w Grodzisku Mazowieckim i Pruszkowie (oba w odległości ok. 10 km).

10.3. Pomoc społeczna

Potrzeby z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej są realizowane na terenie naszego miasta przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – o ile osoby potrzebujące spełniają kryteria wynikające z ustawy o pomocy społecznej - oraz przez organizacje społeczne PKPS i Caritas.

Ponadto w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie można uzyskać bezpłatną pomoc w zakresie poradnictwa rodzinnego.

Zadania pomocy społecznej realizowane na terenie miasta przez MOPS, finansowe są z dwóch źródeł

1. Ze środków Gminy
2. Ze środków Wojewody Mazowieckiego

Tabela 10. Liczba i rodzaje świadczeń wynikających z zadań własnych w latach 1998-2004

Rodzaj świadczenia	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Obiady w szkole	6	10	13	11	14	16	15
Usługi opiekuńcze	20	26	23	19	12	12	13
Zasiłki celowe	74	79	90	88	77	82	88
Dodatki mieszkaniowe	4	4	9	9	9	13	13

Tabela 11. Liczba i rodzaj świadczeń wynikających z trudnej sytuacji życiowej udzielonych w latach 1998-2004

Powody trudnej sytuacji życiowej	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ubóstwo	122	129	98	53	67	65	62
Bezdomność	2	-	2	-	3	1	-
Ochrona macierzyństwa	2	2	-	-	-	-	1
Bezrobocie	6	8	3	8	17	21	13
Alkoholizm	17	18	12	11	10	9	6
Narkomania	4	5	5	5	5	3	3
Niepełnosprawność	49	57	53	43	46	47	43
Trudności po opuszczeniu zakładu karnego	-	2	-	-	1	1	2
Bezradność	39	46	67	57	55		18
Kłęska żywiołowa	-	-	-	-	1		1
Liczba rodzin wielodzietnych objętych pomocą (3 dzieci i więcej)*	10	14	15	11	17	13	9

* jeśli przyjąć, że rodzina wielodzietna zaczyna się od 4 dzieci to liczba ich spada o 75-80%

Tabela 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej niezależnie od jej rodzaju w tym również praca socjalna w latach 1998-2004.

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% ogółu ludności Podkowy Leśnej
1998	152	297	8,42
1999	158	313	8,76
2000	163	356	9,22
2001	152	311	8,77
2002	143	317	8,38
2003	156	361	9,86
2004	149	323	8,59

Tabela 13. Wydatki na świadczenia pomocy społecznej w latach 1998-2004 wg źródeł finansowania

Źródło finansowania	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ogółem	220.745	264.000	285.775	254.372	207.507,	332.895,-	533.772
Zadania zlecone /budżet wojewody/	90.000,-	85.050,-	9.712,-	78.977,-	75.507,-	113.567,-	208.537
% udział	40,7%	32,2%	24,4%	31%	36,4%	28%	39%
Zadania własne /budżet gminy/	130.745,-	178.950,-	216.063	175.395,-	132.000,	219.328,-	325.235
udział %	59,3%	67,8%	75,60%	69%	63,6%	72%	61%

Tabela 14. Udział wydatków na pomoc społeczną w budżecie gminy.

Rok	Budżet gminy Podkowa Leśna	Wydatki na pomoc społeczną	udział wydatków na pomoc społeczną w %
1998	7.251.160,-	170.062,-	2,34%
1999	8.037.433,-	230.794,-	2,87%
2000	11.809.470,-	287.279,-	2,43%
2001	10.844.576,-	316.901,-	2,92%
2002	10.120.646,-	277.414,-	2,74%
2003	11.130.000,-	219.328,-	1,97%
2004	12.803.553,-	325.235,-	2,54%

W ww. latach wydatki na pomoc społeczną w ramach zadań własnych stanowiły średnio 2,66 % ogólnych wydatków budżetu gminy (zadań własnych – bez zadań zleconych przez wojewodę). Wzrost obserwowalny w tabeli 15 w roku 2004 wynika z przejęcia świadczeń rodzinnych od urzędu wojewódzkiego.

10.4. Kultura

Na terenie Podkowy Leśnej znajdują się i prowadzą działalność następujące ośrodki kulturalne:

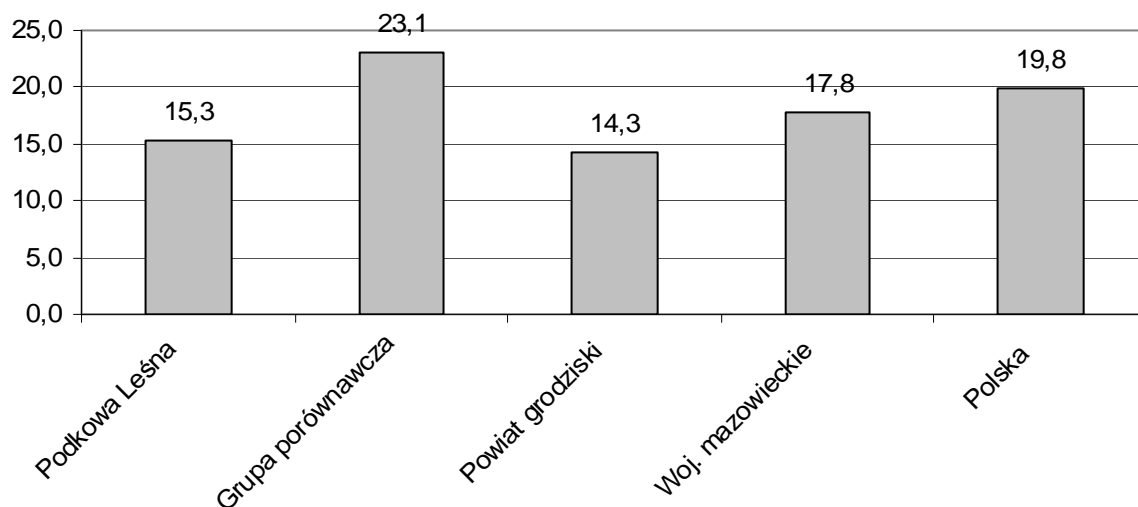
- Miejski Ośrodek Kultury w Podkowie Leśnej,
- Miejska Biblioteka Publiczna im. Poli Gojawiczyńskiej,
- Muzeum w Stawisku im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów,

Ponadto szeroko zakrojoną działalność kulturalną i wydawniczą prowadzą stowarzyszenia:

- Stowarzyszenie Ogród Sztuk i Nauk,
- Towarzystwo Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna

oraz Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Krzysztofa i Zbór Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego, a także Fundacja „Lumen”.

Wykres 10. Procent mieszkańców korzystających z bibliotek publicznych (2003)

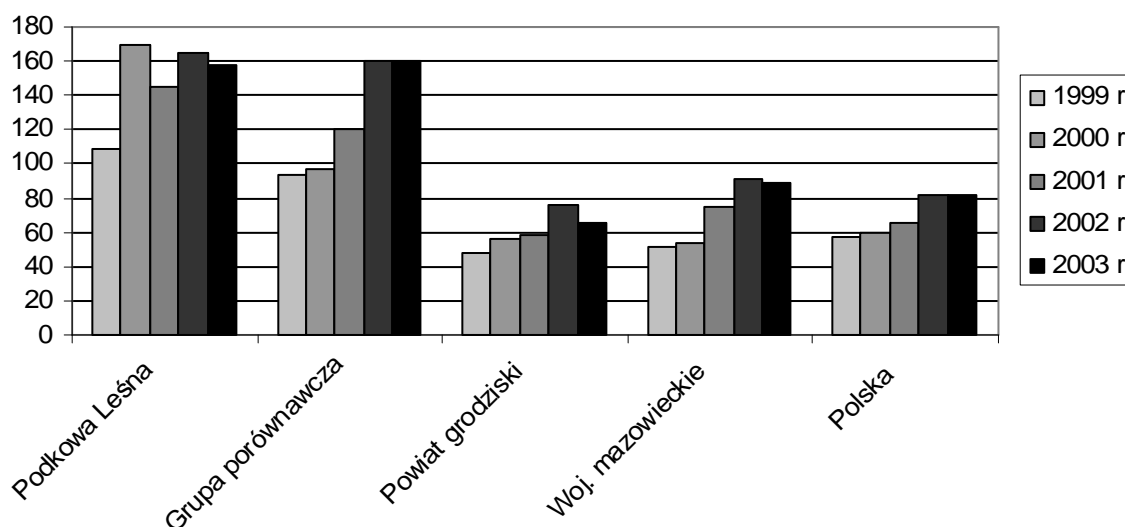
Procent mieszkańców korzystających z bibliotek (dane GUS, 2003) jest nieco wyższy niż na terenie powiatu, ale też niższy niż w grupie porównawczej i w województwie. Różnice nie są jednak znaczące. Pokazuje to, że istnieje stała grupa osób korzystających z tej formy dostępu do dóbr kultury. Co prawda wzrosła ona o w ciągu ostatnich 6 lat zaledwie o 50 osób (z poziomu 529 do 580 osób), ale w dobie powszechnego odchodzenia od czytania słowa pisanego (książek) nie jest to wynik zły, choć niedostający do wyobrażeń i aspiracji wykształconej części mieszkańców.

Wykres 11. Wypożyczenia w bibliotekach publicznych na jednego mieszkańca (2003)

Wykres nr 11 prezentuje liczbę wypożyczeń na 1 mieszkańca w zestawieniu z grupą porównawczą, powiatem i województwem. Pod tym względem czytelnictwo tej grupie mieszkańców Podkova, którzy korzystają z tych usług przedstawia się bardzo pozytywnie. Biblioteka nie posiada dostępu do internetowych katalogów książek, co stanowi istotne ograniczenie oferty usług.

Wykres 12. Wydatki na kulturę i sport na jednego mieszkańca, w zł

Wydatki samorządowe na kulturę i sport należą do bardzo wysokich w przeliczeniu na jednego mieszkańca, w porównaniu z gminami powiatu, województwa i kraju. Są one jednak podobne jak w grupie porównawczej gmin (44 małych i statystycznie bogatych). Rokrocznie ok. 95% z tej kwoty stanowią wydatki na funkcjonowanie MOK i Biblioteki Miejskiej, a 5% na imprezy i urządzenia sportowe.

10.5. Organizacje i inicjatywy społeczne

W Podkowie Leśnej funkcjonuje ok. 30 organizacji i inicjatyw społecznych, zarówno formalnych (tj. zarejestrowanych jako stowarzyszenia i fundacje) jak i nieformalnych (niezarejestrowanych, ale aktywnie działających), o bardzo różnorodnym zakresie działalności i zainteresowań. Żadna z zarejestrowanych organizacji nie posiada majątku nieruchomości, jedynymi zasobami majątkowymi są środki ze składek członkowskich.

Dorobkiem organizacji są – w zależności od zakresu działalności organizacji:

- wydawnictwa zwarte (książki, foldery) i periodyczne,
- koncerty i festiwale,
- wystawy,
- seminaria naukowe,
- odczyty i prelekcje,
- wystąpienia do władz samorządowych i państwowych,
- imprezy plenerowe,
- konkursy (recytatorskie, poetyckie, rysunkowe),
- rajdy rowerowe,
- wycieczki i inne formy działania

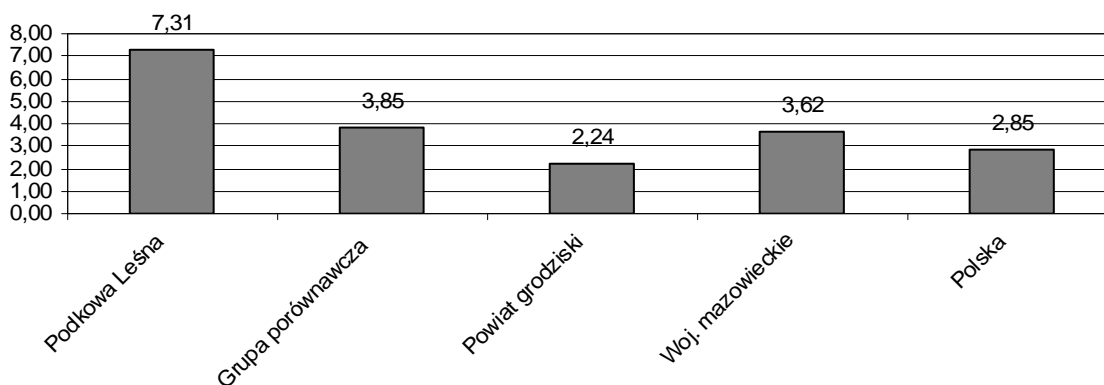
Wśród najliczniejszych i najbardziej aktywnych stowarzyszeń można wymienić:

- Towarzystwo Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna,
 - Stowarzyszenie Ogród Sztuk i Nauk,
 - Liga Ochrony Przyrody,
 - Związek Podkowiec,
 - Caritas,
 - Polski Komitet Pomocy Społecznej
 - Związek Emerytów i Rencistów
 - Fundację „Alternatywa”, wraz ze Społecznym Ośrodkiem Inicjatyw Wychowawczych „Nasza Chata”
 - Stowarzyszenie „Klub Rodzinny”
 - Związek Harcerstwa RP i Związek Harcerstwa Polskiego
- i wiele innych

Wiele cennych inicjatyw tworzących i na trwale wpisujących się w charakter miasta podejmują grupy osób świeckich związanych z Parafią Św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej. Do najbardziej znanych imprez organizowanych przez Parafię i grupy osób świeckich należą *Autosacrum*, *Rowerosacrum* i Letnie koncerty w Kościele-Ogrodzie.

Porównanie liczby zarejestrowanych organizacji społecznych (na 1000 mieszkańców) w Podkowie Leśnej (Wykres nr 13) na tle innych gmin powiatu, województwa i w skali kraju wskazuje na bardzo wysoki poziom zainteresowania mieszkańców sprawami wspólnoty. Wartość tego wskaźnika dla Podkowy Leśnej jest dwukrotnie wyższa, co w praktyce przekłada się między innymi na dużą ilość inicjatyw społecznych, wystaw, spotkań (często po kilka w tym samym dniu), a także na wyższą niż przeciętnie w kraju frekwencję w wyborach lokalnych i powszechnych.

Wykres 13. Zarejestrowane organizacje non-profit na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, 2003

10.6. Bezpieczeństwo

10.6.1. Policja

Na terenie Podkowy Leśnej znajduje się posterunek Policji wybudowany z inicjatywy mieszkańców i oddany do użytku w 1997 roku. Podlega on Powiatowej Komendzie w Grodzisku Mazowieckim.

Podkowiński posterunek Policji zatrudnia 15 policjantów, którzy pracują w następującej strukturze organizacyjnej:

- zespół dyżurnych,
- zespół dzielnicowych,
- zespół dochodzeniowo-śledczy,
- zespół patrolowo-interwencyjny.

Posterunek dysponuje dwoma oznakowanymi radiowozami, zakup jednego z nich był dofinansowany w roku 2003 z budżetu gminy. Ponadto dysponuje podstawowym sprzętem łącznościowym. Utrudnieniem w codziennej pracy są m.in.: przestarzały sprzęt biurowy (komputer i urządzenie ksero) oraz brak dostępu do Internetu.

Teren miasta jest podzielony na dwa rejony i każdy z nich ma swojego dzielnicowego.

Rozmiar i struktura przestępczości od 1999 roku utrzymuje się na podobny poziomie.

- w roku 2002 zanotowano 161 przestępstw, w tym 140 o charakterze kryminalnym;
- w roku 2003 zanotowano 165 przestępstw, w tym 118 kryminalnych.

Dominuje przestępczość pospolita tj. kradzieże, kradzieże z włamaniem; w 2003 roku przestępstwa te stanowiły 75% przestępstw kryminalnych. Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu na przestrzeni 1999-2003 występowały incydentalnie.

Oddzielną kategorię przekroczeń prawa stanowią zdarzenia drogowe (tabela na następnej stronie).

Tabela 15. Zdarzenia drogowe w Podkowie Leśnej w latach 1999-2004

Rok	zdarzenia	kolizje	wypadki
1999	20	19	1
2000	13	12	1
2001	21	20	1
2003	15	14	1
2004 (do 01.09.04)	19	18	1

Źródło danych: Posterunek Policji w Podkowie Lesnej

Wykrywalność przestępstw popełnionych na terenie miasta wynosi:

- w roku 2002 – 39,1%,
- w 2003 – 54,2 %,
- w I półroczu 2004 roku – 61,5%.

Dla porównania, w Komendzie Stołecznej w 2003 roku wykrywalność przestępstw wynosiła 34,7%.

10.6.2. Inne formy ochrony bezpieczeństwa

Bezpieczeństwo mieszkańcom zapewniają liczne prywatne agencje ochrony.

W celu zapewnienia większego bezpieczeństwa pasażerom kolejki WKD, w dniu 22 czerwca 2004 zostało podpisane porozumienie pomiędzy Komendantem Stołecznej Policji, a Zarządem WKD sp. zoo o prowadzeniu monitoringu wizyjnego na stacji WKD Podkowa Leśna Główna. Miejskowy komisariat zobowiązał się do całodobowej obsługi urządzeń wizyjnych zainstalowanych w budynku komisariatu.

10.7. Wyniki badań ankietowych na temat zapotrzebowania na usługi społeczne w Mieście Ogrodzie Podkowa Leśna

W dniach 4 - 20 września 2004 mieszkańcy Podkowy Leśnej, Borek, Owczarni i Żółtyna mogli odpowiedzieć na ankietę Burmistrza Podkowy Leśnej na temat zapotrzebowania na usługi społeczne w mieście. Ankieta była anonimowa, skierowana do gospodarstw domowych. Na 2380 rozdanych ankiet Urząd Miasta otrzymał 110 wypełnionych kwestionariuszy, czyli 4,6% wszystkich doręczonych ankiet.

Uzyskane wyniki uzupełniają wiedzę uzyskaną z ankiet do Wieloletniego Planu Inwestycyjnego (2003) o takie rodzaje inwestycji lub działań bieżących, które służą zaspakajaniu szeroko rozumianych potrzeb społecznych mieszkańców. Z ankiety wynika, że rodziny z osobami starszymi i niepełnosprawnymi kładły szczególny nacisk na potrzebę stworzenia **ośrodka rehabilitacji i fizykoterapii, domu opieki**, jak również **poradni psychologiczno-prawnej**. Respondenci uznali za wartościowy także projekt stworzenia **uniwersytetu trzeciego wieku**, który pozwalałby na realizację potrzeb edukacyjnych coraz liczniejszej w Podkowie grupy osób starszych. Większość respondentów zdecydowanie popierała rozwinięcie także innych możliwości edukacyjnych, przede wszystkim **kursów języków obcych**. Dużym zainteresowaniem cieszyła się również idea budowy **nowej ogólnodostępnej sali sportowej** przy Zespole Szkół, oraz

pomysł poszerzenia sieci **ścieżek rowerowych**; tego typu potrzeby zgłaszały z reguły osoby młodsze i o stabilniejszej sytuacji finansowej. Analiza odpowiedzi respondentów pozwala odnieść wrażenie, że zarówno starsi, jak i młodszy mieszkańcy są zainteresowani stworzeniem na terenie miasta różnego rodzaju **klubów (młodzieżowych, hobbystycznych, seniora)**, oraz innych możliwości spędzania wolnego czasu poza domem – szczególnie w dziedzinie edukacji i sportu. Należy zauważyć duże zainteresowanie respondentów powstaniem instytucji związanych ze zdrowiem, pomocą starszym i niepełnosprawnym oraz nowymi propozycjami związanymi z zagospodarowaniem wolnego czasu tak dzieci i młodzieży, jak i osób starszych. Szczegółowe wyniki ankiety oraz ich analiza znajdują się w Załączniku nr 1.

10.8. Identyfikacja problemów

- Brak programu edukacyjno-wychowawczego dla młodzieży w skali miasta, brak komplementarności i niewystarczająca w stosunku do potrzeb współpraca między istniejącymi placówkami, szczególnie samorządowymi w tym zakresie.
- Brak programu zagospodarowania czasu wolnego młodzieży.
- Niedostatek bazy sportowej dla młodzieży i dorosłych.
- Niedostateczny zakres usług rehabilitacyjnych dostępnych w systemie ubezpieczeniowym.
- Uboga oferta w zakresie lekarzy specjalistów oraz diagnostyki specjalistycznej.
- Brak programu kompleksowej/systemowej opieki nad osobami starszymi.
- Oferta instytucji kultury nie w pełni odpowiada oczekiwaniom i potrzebom mieszkańców.
- Brak poczucia bezpieczeństwa.
- Mało skuteczny system „sprzątania miasta”.
- Nieprzestrzeganie prawa miejscowego.

11. Finanse miasta

11.1. Uwarunkowania finansów miasta

Podkowa Leśna należy do najbogatszych statystycznie miast w Polsce. Ta wysoka pozycja w opracowaniach i statystykach porównawczych wynika z wysokich dochodów na 1 mieszkańca, szczególnie w kategorii samorządowych udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, tj. w podatku dochodowym PIT (podatek dochodowy od osób fizycznych – płacą go również „osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą”) i CIT (... od osób prawnych). W tym pierwszym przypadku po włączeniu gminy Wilanów do Miasta Stołecznego Warszawy w roku 2002 - Podkowa Leśna znalazła się na pierwszym miejscu w kraju z podatkiem płaconym rocznie w wysokości 4620 zł na głowę mieszkańca (2003). Przy liczbie ludności 3794 osób (zameldowanie stałe i czasowe – dane MF) oznacza to, że mieszkańcy Podkowy, którzy są płatnikami PIT zapłacili w roku 2003 tytułem podatku dochodowego kwotę blisko 17 mln zł łącznie. Dla porównania – dochody budżetu miasta w roku 2003 wyniosły tylko 10,7 mln zł. Poniższa tabela pokazuje ogromne zróżnicowanie między Podkową a innymi samorządami.

Tabela 16. Całkowita wielkość zebranego przez urzędy skarbowe podatku od dochodów osobistych (PIT) w zł - w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Podkowa Leśna	Grupa porównawcza	Powiat grodziski	Woj. mazowieckie	Polska
4620,8	682,8	1351,4	1446,6	832,2

W analizowanym roku 2003 jedynie 28% kwoty wpłaconego przez mieszkańców podatku PIT trafiło do budżetu gminy, a reszta finansowała inne wydatki budżetu państwa. Poza dochodami z PIT i CIT, pozostałą część budżetu miasta stanowiły właściwe dochody własne (podatek od nieruchomości, opłaty lokalne, skarbowe, itp.) oraz subwencje i dotacje z budżetu, szczególnie subwencja oświatowa. W roku 2004 wielkość udziałów gminnych w PIT wzrosła do 35% dochodów z tego podatku od mieszkańców gminy, a docelowo za kilka lat ma wynieść 38%.

Ponieważ liczba mieszkańców miasta jest niewielka – jesteśmy jedną z najmniejszych gmin w kraju – dlatego łączna sumaryczna kwota jaką dysponuje w ciągu roku budżet miasta jest kilkakrotnie mniejsza od budżetów sąsiednich gmin, podczas gdy koszty stałe realizacji tych samych zadań co w innych gminach pozostają podobne. W ten oto sposób jesteśmy „ubogą gminą bogatych ludzi”. **Największym problemem nie jest rzeczywisty brak środków, ale relatywny ich niedobór w stosunku do potrzeb wynikających ze zgłaszanych wysokich oczekiwań i aspiracji mieszkańców miasta.**

Poniższa tabela prezentuje dynamikę dochodów i wydatków budżetu miasta w ciągu ostatnich 6 lat (1999-2004). Dostrzegalne różnice w wielkości środków z tytułu różnych kategorii dochodów, szczególnie udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa wynikają zarówno z wzrastających dochodów mieszkańców, ale również z procentowego wzrostu udziału gminnego w tym podatku w latach 2001 i 2004, przy jednoczesnym ograniczaniu subwencji i dotacji.

Tabela 17. Dynamika dochodów i wydatków budżetu miasta w latach 1999-2004.

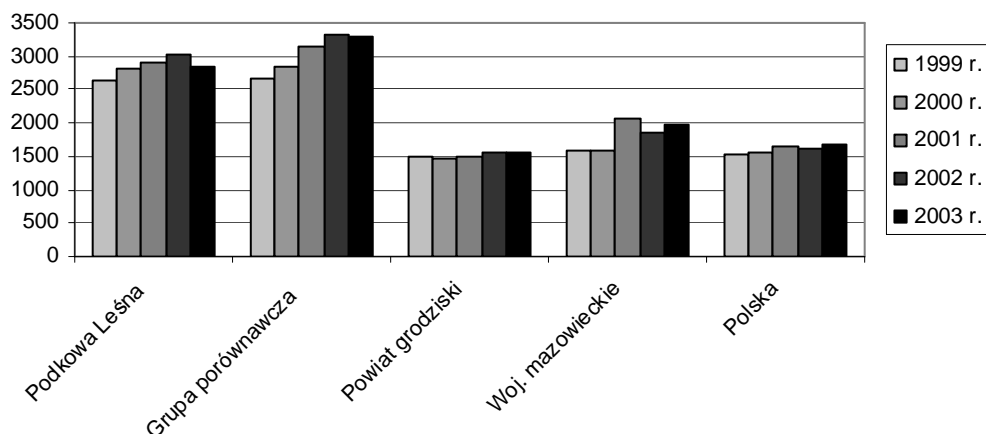
	1999	2000	2001	2002	2003	2004
DOCHODY ŁĄCZNIE (bez przychodów)	7 993 955	9 162 435	9 986 478	10 480 722	10 697 617	13 320 708
Dotacje na zadania zlecone i powierzone	268 996	210 684	273 405	258 904	182 639	257 601
Subwencje i dotacje własne ogółem	1 837 859	1 853 757	2 061 561	2 374 934	2 676 937	2 114 257
Subwencje ogółem	1 809 889	1 816 960	2 037 707	2 330 921	2 638 764	2 086 257
Dotacje na zadania własne	27 970	36 797	22 864	44 013	38 173	28 000
Dotacje pozabudżetowe	0	0	990	0	0	0
Dochody własne gminy	5 887 100	7 097 994	7 651 512	7 846 884	7 838 041	10 948 850
1. Podatki i opłaty lokalne	1 932 210	1 941 775	1 825 630	2 156 000	2 121 516	2 044 330
2. Udział w podatkach budżetu państwa	2 521 396	2 649 109	4 166 570	4 377 286	4 917 788	7 669 470
3. Pozostałe dochody	512 417	1 066 791	573 747	681 098	503 993	895 166
4. Dochody z majątku gminy	880 113	1 370 663	1 060 503	612 500	287 513	318 256
5. Odsetki od środ. na rach.bankowych	40 964	69 656	25 062	20 000	7 231	21 628
WYDATKI BIEŻĄCE:	5 796 424	7 262 457	7 673 633	8 619 618	8 613 067	9 314 875
gdzie:						
Rzeczowe	3 206 586	4 117 293	4 110 464	4 831 518	4 597 856	5 043 935
Rzeczowe zlecone przez adm. rząd.	0	0	118 640	14 310	92 246	213 770
Osobowe	2 589 838	3 145 164	3 352 481	3 773 790	3 834 171	3 989 270
Osobowe zlecone przez adm. rząd.	0	0	92 048	0	88 794	67 900
INWESTYCJE:	2 233 509	4 404 488	2 967 281	1 560 000	2 307 969	3 539 731

Kilkusettyśięczna różnica między łączną kwotą dochodów w danym roku, a łączną kwotą wydatków bieżących i inwestycyjnych wykazanych w tabeli wynika ze spłat wcześniej zaciągniętego zadłużenia na poczet inwestycji wodno-kanalizacyjnych, oraz zaciągania kolejnych kredytów na ten cel, czego nie wykazano w niniejszej tabeli. Jedynie w roku 2000 różnica ta wyniosła 1,5 mln zł a w roku 2004 blisko 1 mln zł, zaś w pozostałych latach była mniejsza. Zaciąganie wysokich pożyczek w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska było uzasadnione faktem, iż oprocentowanie ich było znacznie niższe niż rynkowe, a połowa kapitału była umarzana po wykonaniu danego etapu inwestycji.

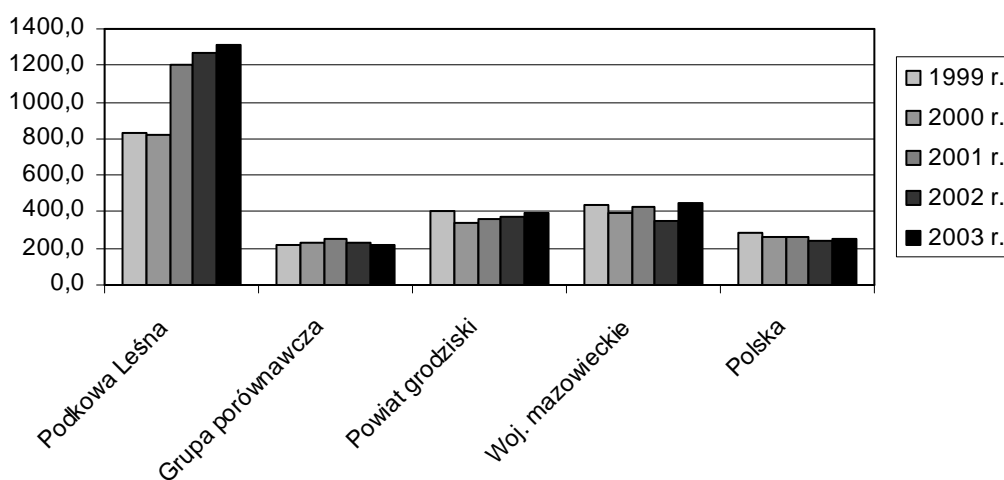
11.2. Dochody

Jak już wcześniej wspomniano, dochody budżetu miasta w przeliczeniu na jednego mieszkańca są statystycznie bardzo wysokie w porównaniu z pozostałymi gminami w powiecie, województwie i średniej w kraju. Jedynie dla grupy porównawczej wielkości te są zbliżone, jako że w jej skład wchodzi najczęściej małe miejscowości turystyczne lub gminy posiadające na swym terenie kopalnię. Jest to jednak często efekt statystyczny wynikający z małej liczby mieszkańców, a nieprzekładający się bezpośrednio na bezwzględną wielkość budżetu.

Wykres 14. Dochody ogółem na 1 mieszkańca, w zł (1999-2003)

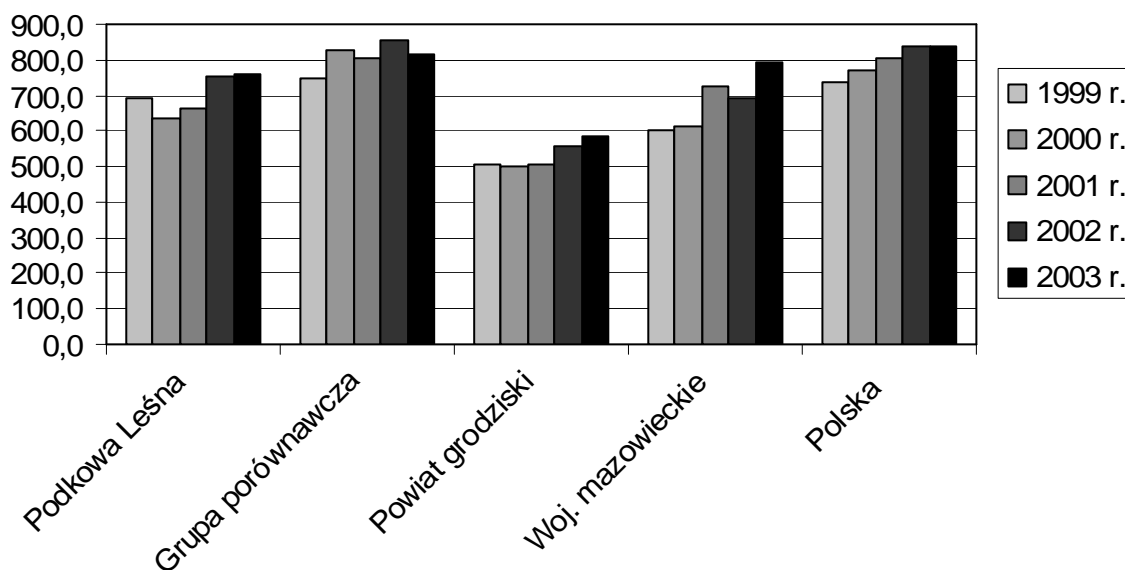

Wykres 15. Dochody z tytułu udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (PIT, CIT) w latach 1999-2003, w zł na 1 mieszkańca

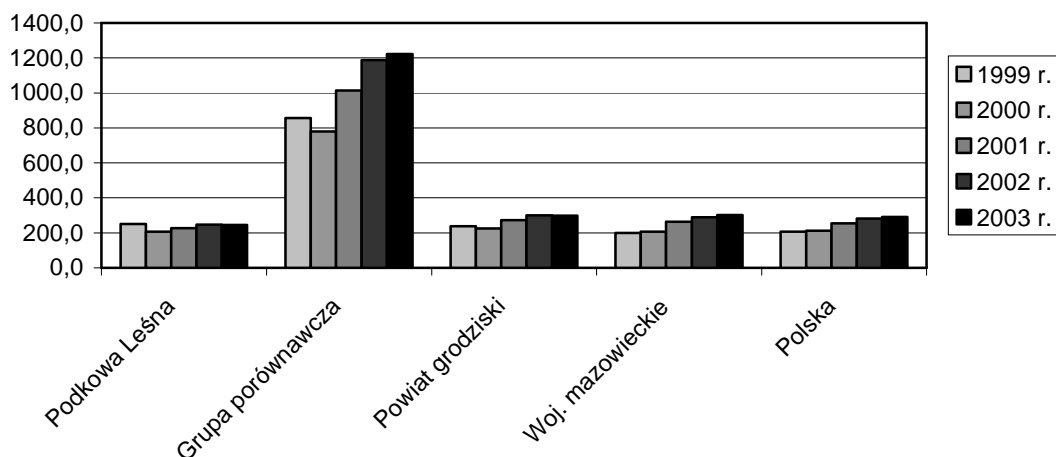
Najbardziej istotnym składnikiem dochodów budżetowych są udziały w podatku PIT. W roku 2004, ze względu na podniesienie procentowego udziału gmin w PIT, wielkość ta sięgnęła w Podkowie Leśnej blisko 60% dochodów budżetowych. W tej kwocie 99,5% stanowił PIT, zaś dochody z tytułu CIT ze względu na charakter firm działających w mieście były nieznaczne.

Wykres 16. Dochody z tytułu subwencji i dotacji (oświatowa, ogólna, drogowa) w latach 1999-2003, w zł na 1 mieszkańca

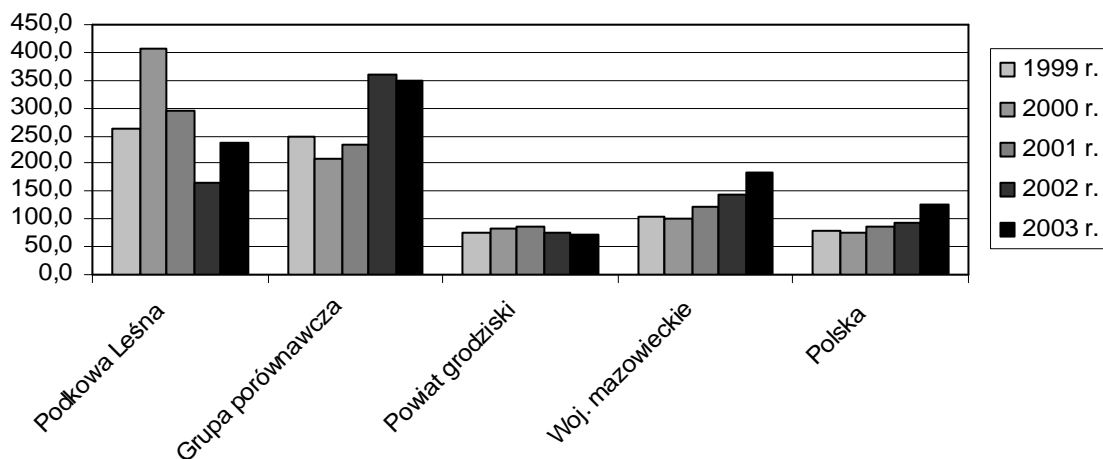
Dochody z tytułu subwencji i dotacji z budżetu państwa na głowę mieszkańca w Podkowie Leśnej są znacznie bardziej porównywalne do dochodów osiąganych przez inne sąsiednie gminy w powiecie i w województwie. Jest to uzasadnione, bowiem największą część w tej kwocie stanowi subwencja oświatowa, która liczona jest zgodnie z obowiązującym algorytmem na jednego ucznia. Nieco wyższy sumaryczny wynik Podkowy wynika stąd, że do naliczania subwencji oświatowej przyjmuje się realną liczbę uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy, w tym tych, którzy mieszkają na stałe poza jej terenem (Zółwin, Owczarnia, lub część dzieci w szkołach niepublicznych), zaś na potrzeby liczenia opisywanego wskaźnika w mianowniku przyjmuje się wyłącznie liczbę stałych mieszkańców. Niestety kwota subwencji oświatowej nie wystarcza na utrzymanie oświaty w szkołach publicznych, dlatego budżet miasta dopłaca ok. 25% do funkcjonowania szkół (patrz rozdział 10.1) co jest wskaźnikiem bardzo wysokim w skali kraju.

Wykres 17. Dochody z tytułu podatków lokalnych (pod. od nieruchomości, rolny, leśny) w latach 1999-2003, w zł na 1 mieszkańca

Dochody z tytułu podatków lokalnych, co w przypadku Podkowy oznacza głównie podatek od nieruchomości, liczone na głowę mieszkańca, są podobne jak w sąsiednich samorządach. Znacznie wyższa kwota w grupie porównawczej wynika albo z wysokich dochodów z tytułu podatku od nieruchomości wykorzystywanych na cele turystyczne (pensjonaty, restauracje, hotele), lub z tytułu posiadania na swym terenie kopalni.

Wykres 18. Dochody z tytułu gospodarki mieniem (sprzedaż, dzierżawa) w latach 1999-2003, w zł na 1 mieszkańca

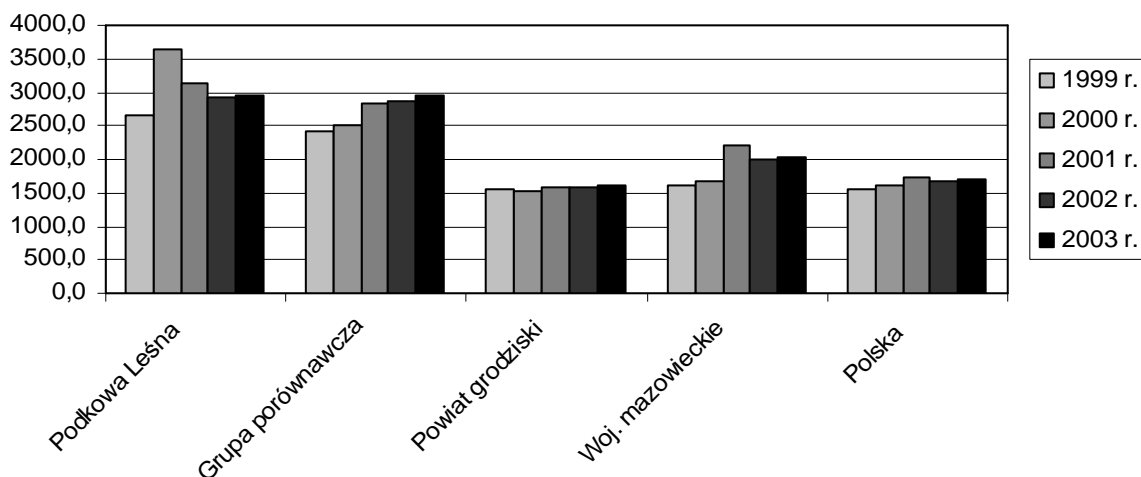

Wysokie dochody z tytułu gospodarki mieniem wynikają głównie z faktu posiadania niskiej liczby mieszkańców, a nie z wysokich bezwzględnych kwot z tego tytułu. Jednakże w latach 1999-2001 kwoty te były relatywnie wyższe niż obecnie ze względu na sprzedaż mienia komunalnego na pokrycie kosztów budowy kanalizacji i wodociągów.

11.3. Wydatki

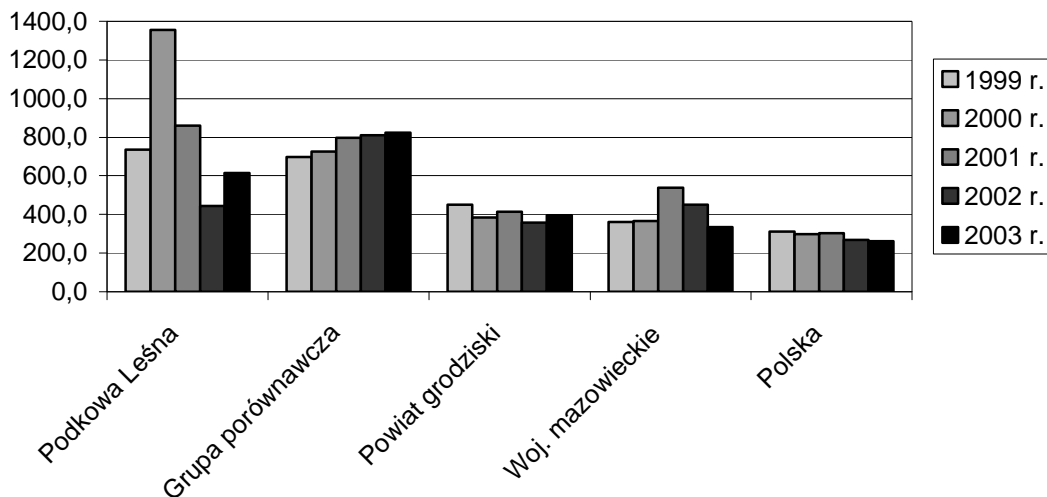
Wysoka wartość wydatków ogółem na jednego mieszkańca jest lustrzanym odbiciem wysokich statystycznie dochodów i niskiej liczby mieszkańców. Relatywny wzrost w roku 2000, a następnie spadek wynika z wysokiego tempa inwestycji wodno-kanalizacyjnej w tym roku finansowanej poprzez zaciągnięcie długu. Odbywało się to kosztem ograniczenia programu inwestycyjnego w kolejnych latach.

Wykres 19. Wydatki ogółem (w tym inwestycyjne) w latach 1999-2003, w zł na 1 mieszkańca

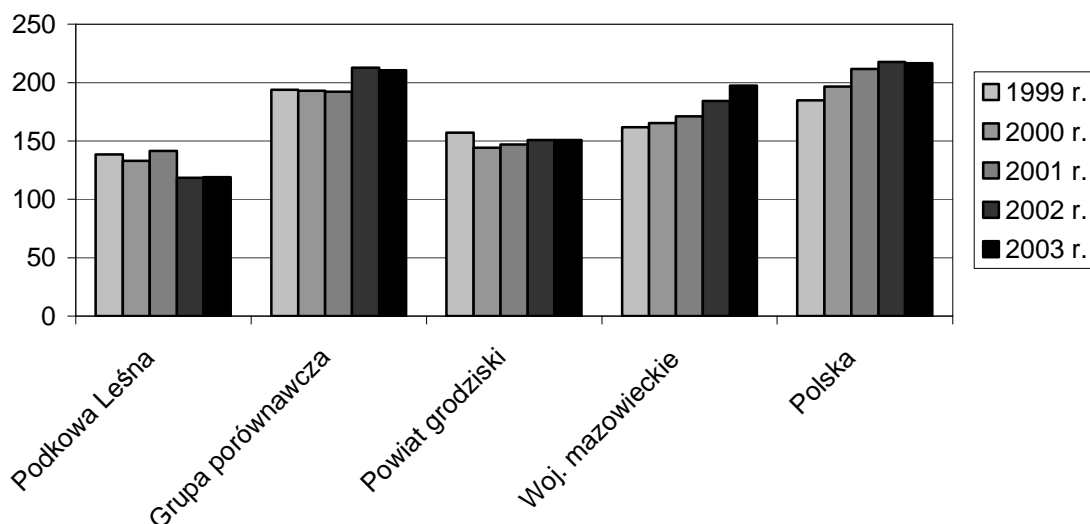
Jest to tym bardziej widoczne na kolejnym wykresie, który ujmuje wyłącznie wydatki inwestycyjne.

Wykres 20. Wydatki inwestycyjne w latach 1999-2003, w zł na 1 mieszkańca

W poprzednich rozdziałach opisano wydatki na oświatę (nr 10.1) oraz kulturę i sport (nr 10.4). Wykazują one bardzo wysokie wartości na jednego mieszkańca w porównaniu ze średnimi w kraju. Poniższy wykres analizuje głównie wydatki na opiekę społeczną (bowiem wydatki na promocję zdrowia są w Podkowie niewielkie). Tym razem wyniki są odwrotne niż w poprzednich przypadkach, bowiem procent osób korzystających z pomocy społecznej jest niższy niż w sąsiednich gminach w powiecie i województwie, a także w grupie porównawczej, co nie oznacza, że problem ten nie istnieje w mieście.

Wykres 21. Wydatki na opiekę społeczną i ochronę zdrowia 1999-2003, na mieszkańca

Wysokie koszty stałe dostarczania praktycznie wszystkich usług publicznych wynikają z dwu przyczyn. Z jednej strony oczekiwania i aspiracje mieszkańców są bardzo wysokie, a z drugiej wskaźniki te są liczone „na głowę mieszkańca” a nie w kwotach bezwzględnych i

z powodu małej ilości mieszkańców są wysokie. Nie mniej 44 gminy zaliczone do grupy porównawczej (3-6 tyś. mieszkańców, bogate) są w tej samej sytuacji, dlatego zestawienie z nimi jest absolutnie obiektywne z tego punktu widzenia.

11.4. Wnioski na przyszłość

Znaczące przyrosty dochodów następowały w wyniku kolejnych zmian ustawowych, kiedy zwiększano udział gmin w podatku PIT, co stanowi najważniejsze źródło finansowania miasta. Dochody z tego źródła będą rosnąć w przyszłości, bowiem generalna tendencja w reformowaniu finansów jednostek samorządu polega na zwiększaniu ich udziałów w PIT i CIT a redukowaniu dotacji. Ma to zdjąć z budżetu państwa ryzyko wypłacania wysokich środków w okresie dekonjunktury gospodarczej i przenieść to ryzyko na samorządy. Jednocześnie stanowi to zachętę dla samorządów do przyciągania nowych mieszkańców, bowiem ponad 1/3 podatków przez nich płaconych trafia do kasy miasta. Dzięki wykształceniu, pozycji zawodowej mieszkańców oraz położeniu Podkowy na obrzeżu warszawskiego rynku pracy perspektywy wzrostu dochodów z tego źródła, niezależnie od okresowych fluktuacji spowodowanych koniunkturą gospodarczą lub dekonjunkturą, są bardzo optymistyczne.

Wysokie uzależnienie od tego źródła dochodów ma też negatywne strony. Jakiegokolwiek zmiany w systemie podatkowym w kierunku znaczącego obniżenia opodatkowania dochodów osobistych (np. podatek liniowy) odbiją się na wpływach do budżetu miasta. Co prawda wprowadzenie w roku 2004 możliwości opodatkowania liniowego w wysokości 19% dla osób prowadzących działalność gospodarczą nie zmniejszyło wpływów z tego tytułu poniżej spodziewanych, ale już prognoza Ministerstwa Finansów na rok 2005 nie przewiduje wzrostu wpływów z tego tytułu w stosunku do roku 2004, a nawet niewielki spadek. Tym bardziej wprowadzenie powszechnego podatku liniowego, choć korzystnego dla podatników, byłoby bardzo dotkliwe dla budżetu miasta, bowiem znacząca liczba mieszkańców-płatników znajduje się obecnie w II i III przedziale skali podatkowej. Właśnie, dlatego aby zapewnić miastu bezpieczeństwo finansowe należy systematycznie zwiększać tzw. „bazę podatkową”, tzn. wspierać tych mieszkańców, których chcą zwiększyć obecne dochody, np. wynajmując pokoje dla wczasowiczów/turystów, czy rozwijać inną działalność na swojej posesji – taką, która nie będzie kolidowała z charakterem miasta, ochroną środowiska i zasadami współżycia społecznego. W niniejszej strategii taką działalność gospodarczą określamy mianem „post-przemysłowej”.

Dochody z podatku od nieruchomości są w Podkowie relatywnie niskie biorąc pod uwagę stopień zamożności większości właścicieli nieruchomości. W przyszłości będą one prawdopodobnie rosnąć (wraz ze stopniowym wprowadzeniem podatku od wartości nieruchomości), ale nigdy nie będą dominującym źródłem dochodów, bowiem wysokość stawek podatkowych będzie zawsze ustalała Rada Miasta, kierując się niewątpliwie odczuciami społecznymi w tej kwestii. Choć stawki te będą niewątpliwie rosły, to tym bardziej znaczenia nabiera przemyślana i świadoma polityka systemowych zwolnień w tym zakresie - np. z przyczyn socjalnych, lub dla zachęcenia mieszkańców do pewnego typu inwestycji lub rozwijania działalności – np. „pokoje dla letników” – tak, aby osoby niezamożne miały dodatkowe dochody, mogły pokryć koszty utrzymania i nie były zmuszone do sprzedawania domów w Podkowie z przyczyn ekonomicznych.

Tabela 18. Dynamika dochodów, wydatków bieżących i inwestycyjnych (1999-2004)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
DOCHODY ŁĄCZNIE (bez przychodów)	7 993 955	9 162 435	9 986 478	10 480 722	10 697 617	13 320 708
WYDATKI BIEŻĄCE:	5 796 424	7 262 457	7 673 633	8 619 618	8 613 067	9 314 875
INWESTYCJE:	2 233 509	4 404 488	2 967 281	1 560 000	2 307 969	3 539 731
Inwestycje /wyd. bież.	38,5%	60,6%	38,7%	18,1%	26,8%	38,0%
Inwestycje /dochody	27,9%	48,1%	29,7%	14,9%	21,6%	26,6%

Proporcja środków przeznaczanych w mieście na inwestycje do wydatków bieżących jest zwykle ważnym wskaźnikiem prorozwojowego charakteru polityki finansowej władz miasta. W okresie ostatnich 6 lat proporcje te, mimo pewnych okresowych fluktuacji, kształtowały się dość dobrze w porównaniu z resztą polskich samorządów. Podkowa Leśna dwukrotnie była nagradzana jako jeden z samorządów tzw. „złotej setki samorządów”, które przeznaczają najwięcej środków na inwestycje.

Ponieważ jednak definicja „rozwoju” w Podkowie nie oznacza przygotowywania nowych terenów inwestycyjnych, a w bardzo dużym zakresie dotyka „jakości życia w wymiarze społecznym”, dlatego wielkość nakładów inwestycyjnych nie może być wyłącznym wskaźnikiem „pro-rozwojowości władz”. Niemniej, z powodu dużych opóźnień cywilizacyjnych utrzymanie tego wskaźnika na obecnym poziomie i ograniczanie wydatków bieżących jest nadal konieczne przez następnych kilka lat.

Należy sądzić, że w najbliższym czasie główny ciężar wydatków inwestycyjnych przeniesie się z sieci wodno-kanalizacyjnej na drogi lokalne i remonty obiektów dziedzictwa kulturowego (Pałacyk) oraz budowę obiektów sportowo-rekreacyjnych dla młodzieży i dorosłych, zgodnie ze społecznym zapotrzebowaniem wyrażanym w ankietach dotyczących Wieloletniego Planu Inwestycyjnego (2003) oraz usług społecznych (2004).

Przy obecnym poziomie inwestycji wskaźniki zadłużenia miasta oscylują między 30% a 40% rocznych dochodów budżetu miasta, przy ustawowym limicie 60%, a coroczna spłata rat kapitałowych i odsetek oscyluje wokół 10%, przy ustawowym limicie na poziomie 15%. Wskaźniki te można uznać za bezpieczne. Są to wartości typowe dla małych samorządów wokół dużych aglomeracji miejskich.

12. Plany rozwojowe sąsiednich samorządów

W tym rozdziale opisane zostały plany rozwojowe sąsiednich gmin, w takim zakresie, w jakim mogą mieć wpływ na realizację Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna. Odniesienie do planów strategicznych powiatu i województwa znajduje się kolejnym rozdziale.

12.1. Gmina Brwinów

Gmina Brwinów posiada strategię rozwoju uchwaloną w maju 2003 roku. Koncentruje się ona na rozwoju gospodarczym (w tym m.in. zmodernizowanie połączeń drogowych, rozwój turystyki rekreacyjnej, itp.), podniesieniu jakości życia mieszkańców oraz stworzeniu warunków do rozwoju społecznego (edukacja, oferta kulturalna, kształtowanie aktywności obywatelskiej). Cele określone w strategii Brwinowa są w swych sformułowaniach zbliżone do podkowieńskich, a tym samym komplementarne, bowiem będą realizowane na sąsiednim obszarze.

Gmina Brwinów przyjęła także Wieloletni Plan Inwestycyjny. Wynika z niego zamiar kontynuacji budowy sieci wodociągowej oraz podjęcie budowy sieci kanalizacyjnej na terenie Żółwina i Owczarni, a także dróg lokalnych na tym obszarze. Więcej informacji o zamierzeniach rozwojowych na obszarze tych dwu ww. sołectw, z którymi od południa graniczy Podkowa Leśna znajdujemy w planach zagospodarowania przestrzennego.

W grudniu 2004 Rada Gminy Brwinów przyjęła Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla wsi Żółwin. Był on opiniowany i uzgodniony przez Urząd Miasta w Podkowie Leśnej jeszcze w poprzedniej kadencji władz - w grudniu 2001, a następnie w marcu 2002.

Plan Zagospodarowania dla wsi Owczarnia jest aktualnie w uzgodnieniach. W dniu 17.11.2004 Podkowa Leśna uzgodniła ten projekt, z dwoma zastrzeżeniami: jednym szczegółowym dotyczącym drogi dojazdowej przez teren gminy Brwinów do nieruchomości leżącej na terenie Podkowy Leśnej oraz jednym ogólnym, że zmniejszenie na szeregu obszarów minimalnej powierzchni nowych działek budowlanych z 2500 m² (jak było to określone w poprzednim planie) do 900 m² nie służy zachowaniu obecnego charakteru rozproszonej zabudowy w miejscowości Owczarnia na granicy z Podkową Leśną.

Z analizy obu planów, zarówno uchwalonego dla wsi Żółwin, jak i projektu planu dla wsi Owczarnia, wynika wyraźnie, że nastąpi intensyfikacja funkcji mieszkaniowej tych obszarów (zabudowa jednorodzinna z możliwością bliźniaczej), przy zmniejszeniu minimalnej dopuszczalnej powierzchni działki budowlanej do 1000 m² dla zabudowy wolnostojącej oraz 800 m² dla bliźniaczej - dla Żółwina, oraz 900 m² dla zabudowy wolnostojącej i 600 m² dla zabudowy bliźniaczej na terenie wsi Owczarnia. Wielkości te są podwyższone do 1500-2000 m² na terenach zabudowy mieszkaniowej na obszarach rolniczych. Jednakże w obu przypadkach te wielkości stanowią znaczne obniżenie w stosunku do minimalnego normatywu 2500 m² jaki obowiązywał w starym Planie Zagospodarowania Przestrzennego z roku 1994, który stracił swą ważność. Wg. opinii przedstawicieli UMiG Brwinów oraz projektanta Planu decyzja ta wynika z presji mieszkańców dla przyjęcia takiego rozwiązania i dlatego należy sądzić, że uwagi Podkowy Leśnej do Planu Owczarni nie mają realnych szans na uwzględnienie.

Wg informacji otrzymanych od projektanta obu Planów spodziewane zwiększenie ilości mieszkańców na terenie obu wsi, po ewentualnej całkowitej zabudowie wszystkich dostępnych terenów, na których dopuszczona jest zabudowa mieszkaniowa, nie przekroczy 70% obecnej liczby mieszkańców wsi Owczarnia, oraz może sięgnąć 100-150% we wsi Żółwin. W tym ostatnim przypadku ta szacowana wielkość obejmuje także obszar ok. kilkudziesięciu ha w centrum wsi - przy ul. Sportowej (na przeciwko szkoły), objęty innym ważnym Planem Zagospodarowania, który to obszar jest obecnie przedmiotem sporu sądowego o tytuł własności. Szacunki te oznaczają, że obecna liczba stałych mieszkańców Owczarni wzrosłaby z 1070 do ok. 1700 osób, a liczba mieszkańców Żółwina wzrosłaby z obecnych 1084 do ok. 2000-2500 osób. Projektant uważa, że wyższa liczba mieszkańców niż ww. nie jest możliwa, ze względu na dopuszczenie wyłącznie zabudowy jednorodzinnej oraz bliźniaczej. I tak oznacza to łącznie wzrost z ok. 2150 osób do 3700-4200 osób, a więc wzrost ok. dwukrotny.

Większość terenów Owczarni i Żółwina przeznaczona jest pod zabudowę mieszkaniową i działalność rolniczą. Wydzielony obszar w południowej, odległej od Podkowy części Żółwina, zajmowany od lat przez ферmy drobiarskie oraz niewielkie zakłady wytwórcze, oznaczony będzie jako jednolita strefa usług. Nie zmienia to stanu obecnego. Przedstawiciele UMiG Brwinów informują, iż na skutek zastrzeżeń Podkowy Leśnej z lat 2001-2002 założono, iż tranzyt ciężkich samochodów do ww. strefy usług będzie się odbywał bezpośrednio od szosy katowickiej przez miejscowość Książenice. W interesie

Podkowy Leśnej leży popieranie projektu modernizacji drogi przez Książnice na terenie gminy Brwinów i gminy Grodzisk Mazowiecki (część drogi należy do powiatu).

Poza tym skrótem do szosy katowickiej, żaden z ww. planów nie przewiduje nowych alternatywnych dróg dojazdu do tych dwu miejscowości od strony północnej i wschodniej. Oznacza to, że znaczna część dodatkowego ruchu z szosy 719 do Żółwina będzie się nadal odbywała przez Podkowę lub obrzeża Milanówka (m.in. ul. Kazimierzowską – patrz opis niżej).

Po konsultacjach przeprowadzonych w Urzędzie Miasta w Milanówku wydaje się, że nierealna jest również budowa nowej szosy wojewódzkiej, równoległej do szosy 719 i stanowiącej obwodnicę Grodziska, Milanówka i Brwinowa, która będąc położona blisko Żółwina i Owczarni ułatwiłaby komunikację z/do tych miejscowości z pominięciem Podkowy. Sprawa ta jest szerzej omówiona w części poświęconej wnioskowi.

W obecnym stanie należy się więc liczyć z dalszym wzrostem liczby pojazdów przejeżdżających tranzytem przez Podkowę Leśną. Dotyczy to szczególnie samochodów osobowych, bowiem staraniem władz Podkowy obowiązuje od niedawna (2004) zakaz ruchu samochodów o masie powyżej 10t (tj. większości tzw. „tirów”) przez Podkowę. Zakaz ten jest **tylko** ustawiony przy skrzyżowaniu ul. Brwinowskiej w Podkowie i trasy nr 719. Istnieje problem jego skutecznej egzekucji.

Brwinów jest w trakcie prac mających na celu udroźnienie systemu rowów i cieków wodnych na swoim terenie przy granicy z Podkowa Leśną. W grudniu 2003 burmistrzowie obu gmin podpisali porozumienie o wspólnym rozwiązywaniu szeregu problemów, w tym komunikacji na obszarach granicznych, oświetlenia ulic granicznych, gospodarki wodami powierzchniowymi (rowy i cieki), budowy ścieżek rowerowych i ustalania tras turystycznych, oraz szeregu innych zagadnień, w tym społecznych. Bardzo zaawansowane są rozmowy nt. koordynacji ww inwestycji na terenie Podkowy i Brwinowa, szczególnie wodociągów na obszarach granicznych oraz remontów rowów i cieków wodnych.

W roku 2004 została podjęta na powrót budowa kanalizacji w ulicach stanowiących granicę Podkowy i gminy Brwinów. Należy nadmienić, że w przyszłości Gmina Brwinów planuje budowę dwu własnych oczyszczalni ścieków, wnioskując o dofinansowanie tych inwestycji ze środków UE. Do tego czasu Brwinów będzie korzystał z oczyszczalni w Grodzisku Mazowieckim.

12.2. Gmina Milanówek

Milanówek posiada zatwierdzoną w grudniu 2003 Strategię Zrównoważonego Rozwoju Miasta na lata 2004-2020. Przewiduje ona, że celem nadrzędnym dla rozwoju miasta będzie „Utrzymanie i wzmacnianie dotychczasowego charakteru Miasta”. W powyższy cel nadrzędny wpisują się następujące długookresowe cele strategiczne: 1. Modernizacja infrastruktury miasta; 2. Ekologia i zrównoważony rozwój miasta; 3. Rozwój funkcji kulturowej, turystycznej i rekreacyjnej miasta; 4. Dbłość o wysoki poziom życia mieszkańców; 5. Kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego; 6. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Do każdego z tych celów strategicznych mają być przygotowane programy operacyjne (realizacyjne). Opracowywany jest aktualnie Wieloletni Plan Inwestycyjny.

Analiza działań przewidzianych w strategii dla każdego z tych celów strategicznych wskazuje na sporą komplementarność w stosunku do strategii podkowieńskiej, szczególnie w zakresie promocji, kultury a także pewnych aspektów rozbudowy infrastruktury – np. budowa ścieżek i parkingów rowerowych. Wydaje się, że w tym zakresie możemy liczyć na współpracę z Milanówkiem.

Zarówno w Strategii jak i w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego dla dwu obszarów na granicy z Podkową i Owczarnią, które posiadają plany, nie zapisano rozwoju inwestycji, które mogłyby stanowić zagrożenie dla Podkowy. Dominuje zabudowa mieszkaniowa i mieszkaniowo-usługowa. Obszary te są zwodociągowane w 98% i skanalizowane w 27%. Budowa sieci kanalizacyjnej w oparciu o oczyszczalnię w Grodzisku Mazowieckim jest kontynuowana.

Niestety na obszarze pd-wsch części gminy Milanówek nie przewiduje się znaczących inwestycji drogowych, które mogłyby stworzyć realną alternatywę dojazdu do Żółwina i Owczarni z pominięciem drogi przez Podkową Leśną. Ul. Kazimierzowska stanowiąca naturalną południową obwodnicę drogi przez centrum Podkowy jest wąska, kręta, zabudowana z obu stron nieruchomościami. W opinii przedstawicieli UM w Milanówku nie ma szans na jej poszerzenie i przyjęcie przez nią znacząco większego ruchu. Ulica ta była ostatnio remontowana pod kątem zwiększenia bezpieczeństwa ruchu pieszych oraz samochodów i nie przewiduje się dalszych znaczących inwestycji w nadchodzącym okresie. W chwili obecnej ulica Kazimierzowska nie stanowi znaczącej alternatywy dla ruchu do Żółwina przez Podkową, a jedynie stanowi drogę dojazdową do Owczarni. Niemniej dalsze prace modernizacyjne byłyby pożądane z punktu widzenia Podkowy Leśnej i należy wnioskować o to do władz Milanówka.

gorzej wyglądają perspektywy realizacji znajdującej się w planach (dawny Plan Ogólny Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Milanówka oraz w Studium Zagospodarowania Przestrzennego tego miasta) obwodnicy Grodziska, Milanówka i Brwinowa. Jej proponowany przebieg zakłada, że omija ona od południa Grodzisk i Milanówek, przecina szosę wojewódzką nr 719 przed dawnym szpitalem na Turczynku i od północy omija Brwinów kierując się w stronę Pruszkowa. Taki przebieg pozwoliłby na swobodny dojazd z obwodnicy do Owczarni i Żółwina z pominięciem Podkowy. Zarówno Grodzisk jak i Brwinów są zainteresowane takim przebiegiem, ale Milanówek już nie. Od chwili sformułowania tych planów (ok. 10-15 lat temu) do dnia dzisiejszego tereny w pd. części tej gminy zostały w dużym stopniu zabudowane przez budownictwo mieszkaniowe. Istniałaby konieczność nie tylko wykupu gruntów rolnych pod drogę, ale także wyburzenia szeregu zabudowań. Są już znaczące protesty tamtejszych mieszkańców. Milanówek nie jest obecnie zainteresowany takim przebiegiem obwodnicy i raczej opowiada się za modernizacją szosy 719. W tym zakresie należy nadmienić, że sporządzony jest już projekt jej modernizacji, z nowymi zjazdami do Podkowy na wysokości m.in. ul. Wiewiórek zaopatrzonymi w sygnalizację świetlną. Wykonanie przewidywane jest w ciągu najbliższych kilku lat. Władze Milanówka widzą ewentualnie możliwość przeniesienia przebiegu obwodnicy, tak aby omijała Grodzisk i Milanówek od północy, a nie jak do tej pory zapisywano w planach – od południa. Taki alternatywny przebieg nie stanowi niestety żadnego alternatywnego rozwiązania dla komunikacji tranzytowej przez Podkową do Żółwina.

12.3. Gmina Nadarzyn

Gmina Nadarzyn najwcześniej z naszych sąsiadów uchwaliła Strategię Rozwoju Gminy (1999-2006). Jako cel nadrzędny rozwoju gminy Nadarzyn określono „stworzenie warunków do dynamicznego i harmonijnego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy”.

Cele strategiczne akcentują:

- (1) tworzenie warunków do inwestowania w Nadarzynie;
- (2) rozwój infrastruktury technicznej;
- (3) rozwój kapitału ludzkiego;
- (4) poprawę warunków bytowych ludności;
- (5) ochronę przyrody Konieczność wykorzystanie walorów przyrodniczych dla potrzeb rozwoju gminy;

- (6) poprawę ładu przestrzennego konieczność estetyki gminy Nadarzyn,
- (7) poprawę funkcjonowania Urzędu Gminy.

Po 6 latach realizacji strategii należy stwierdzić, że władze Nadarzyna mają znaczące sukcesy w realizacji celów 1, 2 i 4. Sprzyja temu dogodna lokalizacja przy trasie katowickiej. Aby umożliwić przyjęcie nowych inwestycji przemysłowych i mieszkaniowych, od kilku lat gmina Nadarzyn konsekwentnie przygotowuje Plany Zagospodarowania Przestrzennego. Spośród 16 sołectw blisko połowa ma już uchwalone MPZP, w tym trzy graniczące z Podkowa Leśną (Nadarzyn, Stara Wieś, Strzeniówka). Koncepcja zagospodarowania przestrzennego gminy zakłada, że strefa przemysłowo-usługowa jest zlokalizowana wyłącznie wzdłuż trasy katowickiej, zaś na pn. i na pd. od niej znajdują się tereny zabudowy mieszkaniowej, wraz z „usługami uzupełniającymi”, a także tereny leśne. Ograniczeniem dla działalności usługowej jest tutaj minimalna powierzchnia działki 3000 m² oraz wymóg zachowania powierzchni biologicznie czynnej powyżej 50%.

Podkowa Leśna graniczy z Nadarzynem poprzez Las Młochowski. Na jego obrzeżach nie jest planowana żadna znacząca inwestycja. UG wskazał jedynie na planowaną przez prywatnych właścicieli modernizację istniejącego Hotelu „Hermes” oraz budowę w jego okolicach „domu spokojnej starości”. Poza tym ma dominować wyłącznie zabudowa mieszkaniowa. Wydaje się, że rozwój gminy Nadarzyn nie będzie kolidował z planami zawartymi w Strategii Rozwoju Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna.

12.4. Wnioski

1. Z wyjątkiem planów intensyfikacji zabudowy mieszkaniowej na terenie wsi Zółwina i Owczarnia (gm. Brwinów), która spowoduje docelowo dwukrotne zwiększenie liczby mieszkańców i zwiększony tranzyt przez centrum Podkowy, plany rozwojowe pozostałych miejscowości nie kolidują z planami i zapisami niniejszej strategii dla Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna.
2. Istnieje konieczność współpracy z sąsiednimi gminami w takich obszarach jak: transport, sieć wodno-kanalizacyjna i źródła zaopatrzenia miasta w wodę, wspólny cmentarz komunalny, kultura, turystyka, ciek wodne, oświetlenie w ulicach granicznych.
3. Największym problemem pozostaje ruch tranzytowy przez Podkowę. Nie wydaje się realna budowa alternatywnej drogi dojazdu do Zółwina i Owczarni omijającej w prosty sposób Podkowę, bowiem nie pozwalają na to parametry dróg dojazdowych przez Milanówek. Sprawa modernizacji istniejących wymaga dalszych rozmów z sąsiednimi gminami. W pewnym zakresie problem tranzytu przez Podkowę zmniejszy się, jeśli zostanie zmodernizowana droga dojazdowa do Zółwina od strony szosy katowickiej (przez Książnice) – stanowiąc drogę dojazdową dla ciężkich samochodów. Należy współpracować z władzami Brwinowa i Grodziska Mazowieckiego oraz władzami powiatów pruszkowskiego i grodziskiego przekonując je do modernizacji tej właśnie drogi.

13. Źródła danych

O ile nie zaznaczono inaczej, głównym źródłem danych w całym tekście są:

- dane GUS za lata 1999-2003, Baza Danych Regionalnych, (opracowanie statystyczne: Dr Wisła Surażska, Centrum Badań Regionalnych, 2004).
- dane z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (Urząd Statystyczny w Warszawie, 2002).
- wersja robocza Raportu o Stanie Miasta Podkowy Leśnej (Urząd Miasta, wersja z maja 2004).

Akty prawne odnoszące się do problematyki ochrony środowiska na terenie Miasta-Ogrodu:

1. Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 21.07.1977 (Monitor Polski nr 19, poz. 107 z 1977 r.) o utworzeniu rez. Im B.Hryniewieckiego;
2. Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 11.08.1980 (Monitor Polski nr 19, poz. 94 z 1980 r.) o utworzeniu rez. „Parów Śójek”;
3. Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 04.07.1984 (Monitor Polski nr 17, poz. 25 z 1984 r.) o utworzeniu rez. „Zaborów” im W.Tyrakowskiego;
4. Rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego nr 48 z dnia 22.08.2003 (Dz.Urz. Woj. Maz., 235) o utworzeniu zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Leśny park Miejski w Mieście Ogrodzie Podkowie Leśnej”;
5. Decyzja Woj. Konserwatora Zabytków z dn.22.10.1981 o wpisaniu do rejestru zabytków Podkowy Leśnej (układu urbanistycznego, zabudowy i zieleni miasta-ogrodu Podkowa Leśna w granicach administracyjnych).
6. Rozporządzenie Woj. Warszawskiego z dn. 29.08.1997 o utworzeniu Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu;
7. Studium Uwarunkowań Przestrzennego Zagospodarowania Miasta Ogrodu
8. Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego miasta Podkowy Leśnej z 1994 r. (stracił ważność w grudniu 2003)
9. Projekt programu ochrony środowiska dla Miasta Podkowa Leśna (czerwiec-grudzień 2004).

III. STRATEGIA ROZWOJU MIASTA-OGRODU PODKOWA LEŚNA

1. Wizja rozwoju Miasta-Ogrodu w perspektywie 10 lat

Struktura Strategii przypomina piramidę, której wierzchołek stanowi deklaracja **Wizji** rozwoju miasta w perspektywie 10 lat, oraz wybór celu naczelnego. Poniżej wierzchołka wyróżniono niższe poziomy planowania: **cel naczelnny, cele strategiczne, cele szczegółowe** oraz konkretne **zadania** do wykonania w tym okresie.

Wizja określa główne kierunki rozwoju miasta oraz zawiera syntetyczny opis stanu docelowego jako preferowanego i pożądanego rezultatu 10-letniego okresu rozwoju miasta. Deklaracja wizji stanowi wykaz uzgodnionych i aprobowanych społecznie oczekiwań, będących wynikiem wspólnego stanowiska władz samorządowych i mieszkańców miasta.

WIZJA MIASTA-OGRODU PODKOWA LEŚNA W PERSPEKTYWIE 10 LAT

Miasto-ogród Podkowa Leśna w roku 2015 będzie obchodziło rocznicę 90-lecia istnienia. W świetle historii Polski XX wieku niezwykle wierna realizacja oraz zachowanie, mimo niekorzystnych warunków historycznych, nowatorskiej koncepcji miasta-ogrodu Ebenezerza Howarda ma szczególne znaczenie - tworzy jego unikalny charakter.

W XXI wieku zarówno idea, jak i walory miasta będą zachowane – chronione będzie środowisko przyrodnicze oraz zabytkowy układ urbanistyczno-architektoniczny, a zarazem uzupełniana będzie nowoczesna, proekologiczna infrastruktura cywilizacyjna i techniczna.

Pozwoli to na utrzymanie leśno-ogrodowego charakteru miasta, w tym zachowanie jednorodzinnej zabudowy willowej. Mieszkańcy będą mieli zapewnione zdrowe warunki i wysoką jakość życia. Instytucjom miejskim stworzony zostanie właściwy dla XXI wieku europejski standard funkcjonowania.

Utrzymanie charakteru miasta-ogrodu XXI wieku w nowej fazie rozwoju cywilizacyjnego określonego m.in. przez zjawiska globalizacji, hiper-urbanizacji, dominację idei rynku i konsumpcji, oraz rozwój „społeczeństwa informacyjnego” – wymagać będzie konsekwentnego stosowania strategii zrównoważonego rozwoju.

Strategia ta, dostosowana do warunków i potrzeb miasta-ogrodu, pozwoli zrównoważyć skutki postępującego procesu miastotwórczego z ochroną zasobów środowiska naturalnego – szczególnie starodrzewu, wydm leśnych, gleby, fauny, cieków, wód powierzchniowych i podziemnych, oraz szeroko rozumianą czystością środowiska. Świadomość ekologiczna mieszkańców pozwoli chronić i wzbogacać bioróżnorodność gatunków na terenach miejskich i prywatnych.

Strategia ta zapewni także równowagę pomiędzy zachowaniem dziedzictwa i tożsamości miejsca, a niezbędnymi w XXI wieku przekształceniami i modernizacją substancji technicznej miasta-ogrodu, w których zastosowane zostaną technologie inżynierskie i ekologiczne nowych generacji.

Zrównoważony rozwój będzie oznaczać zachowanie proporcji pomiędzy celami inwestycyjnymi i nie inwestycyjnymi; między potrzebami materialnymi i infrastrukturalnymi miasta oraz jego mieszkańców – a oczekiwaniami lokalnej społeczności w zakresie edukacji i kultury, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa społecznego, wypoczynku i rekreacji.

Zasady takiej strategii będą wytycznymi dla funkcjonowania władz samorządowych i instytucji miejskich, stowarzyszeń społecznych, lokalnych firm i przedsiębiorstw, a przede wszystkim samych mieszkańców. Realizacji celów strategii będzie służyć doskonalenie i przestrzeganie prawa lokalnego. Formalnemu zapisowi prawnemu o wpisaniu Podkowy Leśnej wraz z układem urbanistycznym i zielenią do rejestru zabytków zostanie nadana praktyczna i egzekwowalna treść.

Stała działalność edukacyjna prowadzona przez władze miasta i organizacje społeczne przyczyni się do podniesienia świadomości i odpowiedzialności mieszkańców za lokalne dziedzictwo kulturowe oraz przyrodnicze. Wyrazi się to m. in. utrzymaniem w dobrym stanie 144 obiektów zabytkowych na terenie miasta i blisko trzystu pomników przyrody a także dostrzegalnym nawiązaniem nowo wznoszonych budynków oraz detalu architektonicznego do charakteru miasta i jego wczesnej architektury.

Mieszkańcy Podkowy Leśnej będą stanowić wielopokoleniową, solidarną i zintegrowaną społeczność, o wysokim poczuciu tożsamości lokalnej. Staną się wspólnotą samorządową zdolną do działania na rzecz wspólnego dobra, potrzeb i oczekiwań.

Szkoły, placówki kultury i cała społeczność podkowieńska zapewnią dzieciom i młodzieży warunki edukacji na wysokim poziomie, tworząc jednocześnie warunki sprzyjające wychowaniu i rozwojowi ich osobowości, otwarciu na wartości patriotyczne, chrześcijańskie oraz etyczne. Stworzy to warunki sprzyjające kształtowaniu umiejętności i talentów młodych ludzi niezbędnych w ich przyszłym życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym w zjednoczonej Europie.

Mieszkańcy, niezależnie od wieku i zamożności, będą mieli poczucie bezpieczeństwa socjalnego oraz zapewnione podstawowe usługi medyczne – nie tylko w wyniku działalności odpowiednich instytucji publicznych oraz prywatnych, ale także poprzez rozwój działalności społecznej, w tym wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej. Władze miasta dołożą wszelkich starań, aby wspierać ten proces mimo swych ograniczonych kompetencji prawnych i finansowych w tym zakresie.

Podstawy ekonomicznego utrzymania mieszkańców oraz finansowanie potrzeb miasta zostaną związane z modelem gospodarki post-przemysłowej XXI wieku, opartej na zastosowaniu wiedzy i przetwarzaniu informacji, oraz na udostępnieniu walorów miasta dla celów turystyki kwalifikowanej. Tak zorientowana działalność zarobkowa mieszkańców, prowadzona na terenie miasta, będzie w pełni dostosowana do wymogów ochrony środowiska i zasad współżycia społecznego.

Władze miasta będą współdziałać z innymi instytucjami na rzecz zapewnienia szybkich i bezpiecznych połączeń komunikacyjnych z Warszawą i sąsiednimi miastami. Tereny zurbanizowane i parkowo-leśne będą przystosowane do rekreacji i aktywnego wypoczynku mieszkańców Podkowy Leśnej i regionu.

Inicjatywy władz naszego miasta będą zmierzać do tego, aby sąsiednie samorządy poprzez kształtowanie swych planów rozwojowych pomagały chronić unikalne walory miasta-ogrodu, czerpiąc z tego na zasadzie wzajemności różnorodne korzyści.

Podkowa Leśna stanie się ośrodkiem edukacji, kultury i działań ekologicznych. Miasto-ogród Podkowa Leśna będzie, jak dawniej, przykładem i wzorcem dla innych małych społeczności w Polsce i w Europie, wskazując jak można łączyć cele rozwoju społecznego, gospodarczego i cywilizacyjnego – z wymogami ochrony środowiska i ładu ekologicznego.

Taka kompleksowa, szanująca tradycje, otwarta na wyzwania przyszłości realizacja w Podkowie Leśnej idei miasta-ogrodu XXI wieku – umożliwi ubieganie się o wpisanie miasta na elitarną listę Ministerstwa Kultury „Polskie pomniki historii”; a docelowo o wpis na „Listę zabytków światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego UNESCO”, - jako jeden z najbardziej udanych w Europie przykładów realizacji nowatorskiej koncepcji urbanistycznej Ebenezera Howarda z przełomu XIX i XX w.

Wpis na obie listy potwierdzi wartość i znaczenie naszego miasta, a także jego rangę oraz aspiracje rozwojowe, co w następnych latach zapewni Podkowie Leśnej wyższy standard ochronności i możliwość uzyskania zewnętrznej pomocy finansowej dla realizacji tego celu.

Poszczególne elementy składowe „wizji miasta w perspektywie 10 lat” są dalej rozwijane poprzez cele strategiczne i szczegółowe oraz zadania zapisane w niniejszym dokumencie Strategii

2. Cel naczelny strategii

Zgodnie z charakterem miasta-ogrodu, strategia rozwoju Podkowy Leśnej w latach 2005-2014 musi mieć charakter zrównoważony, czyli łączyć harmonijnie:

- wymiar ochrony środowiska naturalnego i substancji zabytkowej,
- postulat wszechstronnego rozwoju społecznego mieszkańców,
- rozwoju lokalnej przedsiębiorczości nie zagrażającej wartościom przyrodniczym i społecznym.

Powyższe założenie nakazuje przyjąć za cel naczelny strategii:

REALIZACJĘ KONCEPCJI MIASTA OGRODU W XXI WIEKU, ZGODNIE Z ZASADĄ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU.

Wizja rozwoju miasta w perspektywie 10 lat, przedstawiona powyżej opisuje jak na dzisiaj rozumiana jest realizacja „koncepcji Miasta Ogrodu” i koncepcja „zrównoważonego rozwoju” w środowisku Podkowy Leśnej.

3. Cele strategiczne

Wypracowany w trakcie pracy Komisji zestaw celów strategicznych odzwierciedla w całości trzy ww. podstawowe wymiary „zrównoważonego rozwoju”. Zgodnie z historyczną intencją tworzenia miast-ogrodów dodano do tego aspekt dostępności mieszkańców do nowoczesnej infrastruktury cywilizacyjnej (woda, kanalizacja, drogi, sieć energetyczna i teleinformatyczna), czyli tworzenie materialnej bazy do realizacji tych trzech zasadniczych celów rozwoju.

Uzgodniony zestaw celów strategicznych dla miasta-ogrodu Podkowa Leśna zawiera cztery wzajemnie powiązane cele:

Cel 1: Nowoczesna infrastruktura komunalna (z zastosowaniem technologii pro-ekologicznych)

Cel 2: Ochrona środowiska naturalnego i układu urbanistycznego miasta-ogrodu

Cel 3: Wszechstronny rozwój społeczny mieszkańców miasta-ogrodu

Cel 4: Rozwój przedsiębiorczości post-przemysłowej

Należy podkreślić, że cele te są równorzędne i wzajemnie powiązane. Żaden z nich nie jest nadrzędny wobec pozostałych, a ewentualne zaniedbania w realizacji któregośkolwiek będą miały negatywny wpływ na realizację celu naczelnego, tj. pełnej realizacji koncepcji miasta-ogrodu zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Dla ścisłości należy jednak podkreślić, że cele nr 1-3 były dotąd - bez przygotowania strategii rozwoju miasta, lepiej lub gorzej - realizowane przez wszystkie dotychczasowe władze samorządowe w mieście, a także władze miasta w okresie przed 1989. Pomimo wielu obiektywnych problemów, oraz szeregu zastrzeżeń zgłaszanych ze strony mieszkańców i organizacji społecznych należy uznać, że działania te pozwoliły na zachowanie unikalnego charakteru miasta ogrodu. W zakresie tych celów ustalenia niniejszej strategii (i konsekwentnie planów realizacyjnych do strategii) mają w istocie rzeczy charakter porządkujący i wdrożeniowy.

Nową jakością w myśleniu o rozwoju miasta jest zdecydowane wskazanie na rolę rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców, jako sposobu utrzymania zarówno obywateli, jak i poprzez ich podatki, utrzymania miasta (ponad 60% wpływów budżetowych). Postawienie takiego celu jest w pełni zgodne z koncepcją miast-ogrodów na świecie, która zawsze przewidywała, że mają one tworzyć warunki do działalności zarobkowej mieszkańców. Jest to tym bardziej aktualne w Podkowie Leśnej, ponieważ realizacja celów nr 1-3 ze swojej natury generują głównie koszty i dlatego aby utrzymać, a tym bardziej podnosić standard życia w mieście, należy tworzyć warunki dla zwiększania dochodów mieszkańców - a w konsekwencji poprzez udziały miasta w tych podatkach - zwiększania dochodów miasta.

Możliwość realizacji wszystkich zadań określonych w Strategii zależeć będzie od powodzenia działań na rzecz wspierania przedsiębiorczości mieszkańców. Z powodu unikalnego charakteru miasta-ogrodu zależy szczególnie nam na rozwijaniu przedsiębiorczości określanej jako post-przemysłowa, tj. opartej na przetwarzaniu informacji i zastosowaniu wiedzy, jak również innych typów przedsiębiorczości nie zagrażającej środowisku.

4. Opis celów strategicznych oraz celów szczegółowych w kontekście zidentyfikowanych problemów

4.1. Wprowadzenie

W odpowiedzi na diagnozę sytuacji przedstawioną w rozdziale II oraz dyskusję w czasie warsztatów strategicznych ustalono, że na realizację poszczególnych celów strategicznych złożą się następujące cele szczegółowe. Poniżej znajduje się uzasadnienie tych celów:

4.2. Cel strategiczny nr 1: Nowoczesna infrastruktura komunalna (z zastosowaniem technologii pro-ekologicznych)

Realizacja tego celu tworzy materialne warunki dla realizacji celów społeczno-gospodarczych, a także z zakresu ochrony środowiska. Zapóźnienia w rozwoju infrastruktury są bardzo znaczące i dotyczą wszystkich wymiarów: tj. stanu ulic, infrastruktury sieciowej, sportowo-rekreacyjnej, a także służącej zaspakajaniu potrzeb edukacyjnych i kulturalnych. Obiekt będący niekwestionowanym dziedzictwem kulturowym na terenie miasta (Pałacyk w Parku Miejskim) stoi nieużywany i niszczeje. Jego rewaloryzacja jest jednoznaczną potrzebą i wielokrotnie wyrażanym oczekiwaniem społecznym. Pałacyk stanowi wizytówkę i w praktyce służy jako symbol miasta. W efekcie dyskusji zdecydowano o wskazaniu następujących celów szczegółowych w tym zakresie:

Cel szczegółowy nr 1.1: **Modernizacja nawierzchni ulic z zastosowaniem technologii pro-ekologicznych**

Cel szczegółowy nr 1.2: **Zakończona budowa sieci wodno-kanalizacyjnej w mieście**

Cel szczegółowy nr 1.3: **Poprawny stan budynków miejskich** (Szkoła, Pałacyk, MOK, inne), w tym ochrona i zachowanie budynków zabytkowych i stanowiących dziedzictwo kulturowe.

Cel szczegółowy nr 1.4: **Nowoczesna podziemna infrastruktura energetyczna i teleinformatyczna**

Cel szczegółowy nr 1.5: **Optymalny układ komunikacyjny na terenie miasta i wokół**

Cel szczegółowy nr 1.6: **Podniesienie estetyki miasta (mała architektura, zieleń, inne)**

Cel szczegółowy nr 1.7: **Infrastruktura sportowa i rekreacyjna**

Cel szczegółowy nr 1.8: **Powstanie nowego cmentarza komunalnego**

Poniższa tabela zawiera zestaw wskaźników realizacji celów szczegółowych:

Nr	Cel szczegółowy	Wskaźnik osiągnięcia celu (10 lat)	Źródło danych
1.1	Modernizacja nawierzchni ulic z zastosowaniem technologii pro-ekologicznych	<ol style="list-style-type: none">Przeprowadzono analizę i przygotowano plan docelowego stanu utwardzeń nawierzchni ulic.Zmodernizowane ulice spełniają następujące standardy:<ul style="list-style-type: none">-duża przepuszczalność nawierzchni na modernizowanych ulicach, co pozwala na nie budowanie kanalizacji deszczowej.- wykorzystuje się materiały nie szkodzące ludziom i środowiskuNie mniej niż 90% ulic jest przejezdnych w okresie opadów deszczu i roztopów śniegu.Stan ulic satysfakcjonuje co najmniej 90% mieszkańców.	Badanie opinii - Urząd Miasta

1.2	Zakończona budowa sieci wodno-kanalizacyjnej w mieście	1. Wszystkie nieruchomości na terenie miasta mają dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej 2. 100% nieruchomości zabudowanych jest podłączonych do obu typów sieci.	Urząd Miasta
1.3	Gospodarka nieruchomościami miasta (poprawny stan budynków Szkoły, Pałacyku, MOKu, innych),	1. Wszystkie budynki będące w posiadaniu miasta są wyremontowane lub zmodernizowane oraz w pełni używane 2. Istnieje i jest realizowany plan zarządzania nieruchomościami miasta	Urząd Miasta
1.4	Nowoczesna podziemna infrastruktura energetyczna i teleinformatyczna	Co najmniej 40% długości infrastruktury sieciowej w mieście znajduje się pod ziemią lub zostało zmodernizowane w technologicznie zaawansowany sposób.	Urząd Miasta
1.5	Optymalny układ komunikacyjny na terenie miasta i wokół	1. Istnieje techniczna alternatywa (np. obwodnica) dla ruchu tranzytowego przez miasto do/z Żółwina i Owczarni 2. Ruch tranzytowy samochodów ciężarowych przez Podkowę zmniejszył się co najmniej o 25%, a w stosunku do samochodów osobowych, nie zwiększył się - w porównaniu do sytuacji z roku początku roku 2005 [<i>pomiar ruchu</i>] 3. Układ komunikacyjny w sposób praktyczny uwzględnia potrzeby ruchu pieszego i rowerowego 4. Nowa organizacja ruchu wewnątrz miasta oraz miejsc parkingowych satysfakcjonuje (wg. kryteriów bezpieczeństwa i funkcjonalności) co najmniej 70% mieszkańców;	Urząd Miasta Badanie opinii - Urząd Miasta
1.6	Podniesienie estetyki miasta (mała architektura, zieleń, inne)	Stan estetyki miasta satysfakcjonuje co najmniej 70% mieszkańców	Badanie opinii - Urząd Miasta
1.7	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	Co najmniej 90% obiektów sportowych i tras rekreacyjnych (ciągów pieszych i rowerowych po mieście i lesie) zapisanych w strategii zostało oddanych do użytku i jest skutecznie konserwowane	Urząd Miasta
1.8:	Powstanie nowego cmentarza komunalnego	Nowy cmentarz jest oddany do użytku	Urząd Miasta

4.3. Cel strategiczny nr 2: Ochrona środowiska naturalnego i układu urbanistycznego miasta-ogrodu

Wysokie walory środowiska naturalnego oraz wyjątkowy w skali kraju układ urbanistyczny stanowią o unikalnym charakterze miasta. Podkowa Leśna decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z roku 1981 została w całości wpisana do Rejestru Zabytków, wraz z zielenią i układem urbanistycznym. 60% obszaru miasta stanowi Las Młochowski, mający status lasu ochronnego. Na terenie Lasu Młochowskiego znajdują się dwa rezerваты przyrody, a na terenie zurbanizowanym w centrum miasta rezerwat Parów Sójek oraz zespół przyrodniczo-krajobrazowy Park Miejski. Pierwszoplanowym problemem, jaki trzeba rozwiązać to wybranie takiego docelowego systemu zasilania miasta w wodę, który zmniejszy zagrożenie dla drzewostanu Parku Miejskiego.

Ze względu na połączenie ekosystemu Miasta-Ogrodu z terenami otaczającymi, istnieje konieczność skutecznej współpracy z sąsiadującymi gminami oraz służbami leśnymi. Należy wypracować system skutecznego przestrzegania prawa miejscowego, szczególnie zapisów z zakresu zagospodarowania przestrzennego i wymogów prawa budowlanego, co wymaga starań o przeniesienie niektórych funkcji wykonywanych przez starostwo powiatowe do Podkowy Leśnej. Wymaga to zarówno działań doraźnych jak i długofalowych, w tym podjęcia inicjatywy legislacyjnej w celu zwiększenia kompetencji władz miast-ogrodów i miast wpisanych do rejestru zabytków. Zatrzymanie procesu pogarszania stanu środowiska i odwrócenie tego niekorzystnego trendu wymaga szeregu działań, określonych poprzez następując cele szczegółowe:

Cel szczegółowy nr 2.1: **Skuteczna ochrona Lasu Młochowskiego**

Cel szczegółowy nr 2.2: **Ochrona i racjonalna gospodarka zasobami wód podziemnych**

Cel szczegółowy nr 2.3: **Odtworzenie systemu cieków wodnych**

Cel szczegółowy nr 2.4: **Rewaloryzacja Parku Miejskiego z zachowaniem funkcji ekologicznych**

Cel szczegółowy nr 2.5: **Aktywna polityka ochrony starodrzewu i konserwacji zieleni na terenach miejskich oraz działkach prywatnych**

Cel szczegółowy nr 2.6: **Ochrona powietrza i ciszy**

Cel szczegółowy nr 2.7: **Egzekwowanie prawa miejscowego**

Cel szczegółowy nr 2.8: **Analizy oraz projekty zagospodarowania perspektywicznego kluczowych fragmentów miasta – rewitalizacja centrum miasta**

Siedem pierwszych celów szczegółowych koncentruje się na ochronie środowiska naturalnego, a dwa ostatnie na ochronie układu urbanistycznego. Elementem łączącym te dwa wymiary jest wypracowanie skutecznego sposobu egzekwowania prawa miejscowego, co jest od chwili odrodzenia samorządu w Podkowie Leśnej w roku 1990 najsłabszym ogniwem w tym systemie. Nie różnimy się w tym zakresie od innych samorządów, ale mamy od nich więcej do stracenia. Dlatego właśnie musimy sobie z tym problemem poradzić używając przemyślanego zestawu działań zarówno egzekucyjnych, jak i informacyjno-promocyjnych. Poniższa tabela zawiera zestaw wskaźników realizacji ww. celów szczegółowych w perspektywie 10 lat:

Nr	Cel szczegółowy	Wskaźnik osiągnięcia celu (10 lat)	Źródło danych
2.1	Skuteczna ochrona Lasu Młochowskiego	<ol style="list-style-type: none"> Ograniczenie aktualnie planowanych (ok. 5 ha) wycinek lasu do końca ważności obecnego „Planu Urządzenia lasu”. Nadanie przez Nadleśnictwo takiego kształtu „Planowi Urządzenia Lasu” na kolejne 10 lat, aby mógł być on pozytywnie zaopiniowany przez władze Miasta. 	Operat Urzędowy Nadleśnictwa, Urząd Miasta
2.2	Ochrona i racjonalna gospodarka zasobami wód podziemnych	<ol style="list-style-type: none"> Pełne skanalizowanie i zwodociągowanie miasta Zasilanie miasta w wodę nie wpływa na lokalny ekosystem, szczególnie drzewa 	Urząd Miasta
3.3	Odtworzenie systemu cieków wodnych	Pełna drożność systemu rowów i cieków wodnych na terenie miasta	Urząd Miasta
2.4	Rewaloryzacja Parku Miejskiego z zachowaniem funkcji ekologicznych	Zrealizowano co najmniej 3 punkty opracowanego planu: Zagospodarowanie terenu wokół Pałacyku, staw wypełniony wodą przez większość roku, uporządkowany i chroniony teren leśny oraz wydmy	Urząd Miasta
2.5	Aktywna polityka ochrony starodrzewu i konserwacji zieleni na terenach miejskich oraz działkach prywatnych	Skuteczny nadzór miasta nad zachowaniem drzewostanu i zieleni na działkach prywatnych i miejskich, w przypadku wycinki dosadzane są nowe drzewa, co jest kontrolowane	Urząd Miasta
2.6	Ochrona powietrza i ciszy	<ol style="list-style-type: none"> Całkowita eliminacja przypadków spalania śmieci w piecach, kominkach i ogniskach przydomowych powodujących wydostawanie się trujących substancji (m.in. dioksyn) do otoczenia Stopniowo zmniejszające się wykorzystanie węgla kamiennego jako paliwa do ogrzewania w domach. Co najmniej nie zwiększanie się hałasu wywołanego przez komunikację miejską (w porównaniu z rokiem obecnym) [w trzech ustalonych punktach pomiaru]. 	Urząd Miasta oraz opinia mieszkańców
2.7	Egzekwowanie prawa miejscowego	<ol style="list-style-type: none"> Przypadki naruszania prawa miejscowego (szczególnie PZP i przepisów budowlanych) są wyjątkowo incydentalne i spotykają się z reakcją uprawnionych organów. Nie mniej niż 99% nieruchomości posiada ważne umowy o wywóz śmieci i jest to sprawdzane. Sortowanie odpadów obejmuje, co najmniej, 90% gospodarstw domowych i firm. 	Urząd Miasta
2.8	Analizy oraz projekty zagospodarowania perspektywicznego kluczowych fragmentów miasta – w tym rewitalizacja centrum miasta	<ol style="list-style-type: none"> Dla obszarów miasta przewidzianych w Miejskim Planie Zagospodarowania Przestrzennego do dalszych szczegółowych opracowań studialno-projektowych (cel: zachowanie układu przestrzennego i krajobrazu urbanistycznego) są wykonane odpowiednie studia służące władzom miasta do podejmowania kierunkowych decyzji lub wspomagania bieżącego zarządzania. Problemy istotne z punktu widzenia długookresowego funkcjonowania miasta (np. konsekwencje budowy dużych zespołów mieszkaniowych blisko granic miasta, lub uwarunkowania i konsekwencje ewentualnej korekty granic miasta, itp.) są wszechstronnie opracowane w formie pisemnej do wykorzystania przez władze miasta. 	Urząd Miasta

4.4. Cel strategiczny nr 3: Wszechstronny rozwój społeczny mieszkańców miasta

Jednym z naczelnych celów budowy miast-ogrodów według intencji ich założycieli było stworzenie zdrowych ekologicznie warunków życia i jednocześnie zdrowych społecznie wspólnot lokalnych. Miasto-Ogród Podkowa Leśna stawia sobie za cel zapewnienie wszechstronnego rozwoju społeczno-kulturalnego mieszkańców: wykształcenie rzeczywistego lokalnego społeczeństwa obywatelskiego, umocnienie pomocniczej roli samorządu wobec działań społecznych, wzmacnianie demokracji lokalnej w modelu partycypacyjnym (a nie biernym jak dominuje w Polsce), budowanie zaangażowania i integracji społecznej, wytworzenie poczucia tożsamości i tradycji miejsca, wykształcenie sprawnego systemu komunikacji społecznej opartego na obiegu informacji a nie plotce, kształtowanie opinii publicznej, umacnianie życia sąsiedzkiego, towarzyskiego i kulturalnego.

Obok tego społeczność Podkowy Leśnej będzie tworzyć warunki łatwego dostępu do usług z zakresu edukacji podstawowej i ponadpodstawowej, usług kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych, zdrowotno-opiekuńczych, itp.

Unikalność Podkowy Leśnej w porównaniu z innymi małymi miastami w Polsce wyraża się w wymiarze społecznym ponadprzeciętną średnią wykształcenie, wyższymi kwalifikacjami i koncentracją zawodów twórczych, naukowych, artystycznych i itp. Ten społeczny potencjał może być należycie wykorzystany w lokalnych instytucjach kultury i stowarzyszeniach społecznych, dla wspólnoty lokalnej oraz oddziaływać o znaczeniu ponadlokalnym, regionalnym i krajowym.

Środowiska rodzinne, społeczne wraz z placówkami edukacyjno-kulturalnymi (przedszkola, szkoły na wszystkich poziomach zarówno samorządowe jak i prywatne oraz sąsiadującego z Podkową Leśną Seminarium Adwentystów) powinny tworzyć warunki do nauki i kształcenia na wysokim poziomie, a także do dobrego wychowania w świecie wartości, kształtowania pozytywnych cech i społecznych umiejętności młodego pokolenia. Młode pokolenie powinno przejąć od starszych mieszkańców poczucie dumy z swojego miasta i poczucie patriotyzmu lokalnego.

Dostrzeżenie fundamentalnego znaczenia wychowania i edukacji dzieci i młodzieży oraz dyskusje w obszarze tego celu wskazały na konieczność bardziej efektywnego wykorzystania możliwości istniejących instytucji, w pierwszej kolejności szkół i przedszkoli, ale także Miejskiego Ośrodka Kultury. Już teraz liczne inicjatywy społeczne w tym obszarze wskazują jednak na potrzebę podjęcia działań, nieraz i nowych, prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Realizacja wybranych w strategii zadań zaowocuje wzmocnieniem skuteczności już podejmowanych działań i rozszerzeniem działalności na obszary mniej dostrzegane.

Integracja społeczna mieszkańców wyrażać się będzie w postaci solidarności społecznej, organizacji działań samopomocowych, wsparcia dla grup zagrożonych „wykluczeniem społecznym” i niedostatkiem – w tym osób w podeszłym wieku (stanowiących łącznie ok. 20% mieszkańców), samotnych, chorych, niepełnosprawnych, uzależnionych, bezrobotnych, rodzin patologicznych, itp. Należy dążyć do związania nowych mieszkańców (30% ludności przybyło do Podkowy w ciągu ostatnich 15 lat) z miastem, z jego przeszłością i dziedzictwem. Ponieważ Podkowa Leśna stanowi pod wieloma względami jeden organizm społeczny z mieszkańcami Owczarni, Żółwina i Borek, dlatego niezmiernie ważne jest zrozumienie i dobra współpraca z odpowiednimi instytucjami i środowiskami społecznymi gminy Brwinów.

W tym kontekście nabiera ogromnego znaczenia nabiera dobre funkcjonowanie instytucji, w których ww. usługi mogą być realizowane. W pierwszym rzędzie rewitalizacja zabytkowego obiektu w Parku Miejskim jako lokalnego Centrum Inicjatyw Obywatelskich i Kulturalnych, jak również innych placówek i instytucji publicznych (Szkół, MOK-u, Biblioteki Miejskiej, a także Muzeum im. A. i J. Iwaszkiewiczów, innych).

Park Miejski, park leśno-ogrodowy Stawiska i inne tereny leśne znajdujące się na terenie miasta powinny stanowić „zielony salon letni” dla mieszkańców Miasta Ogródu, okolicznych miejscowości oraz Warszawy.

W aspekcie bezpieczeństwa, ładu i porządku Miasto-Ogród będzie chronione przez współdziałające ze sobą służby Policji Państwowej, służby ochrony WKD, wynajmowane przez poszczególnych mieszkańców agencje ochrony oraz system samopomocy sąsiedzkiej, który będzie wspomagany przez władze miasta i Policję.

Zapewnienie rozwoju i zaspokojenie tak zdefiniowanych potrzeb społecznych mieszkańców Podkowy, wymagać będzie realizacji następujących celów szczegółowych:

- Cel szczegółowy nr 3.1: **Opracowanie i realizacja wszechstronnego programu edukacyjno-wychowawczego dla dzieci i młodzieży**
- Cel szczegółowy nr 3.2: **Baza rekreacyjna, sportowa i turystyczna dla młodzieży i dorosłych (dostępnej także dla osób niepełnosprawnych)**
- Cel szczegółowy nr 3.3: **Skuteczny system pomocy socjalnej i opieki nad osobami starszymi**
- Cel szczegółowy nr 3.4: **Pełna dostępność podstawowych usług zdrowotnych, profilaktyki i rehabilitacji w systemie ubezpieczeniowym**
- Cel szczegółowy nr 3.5: **Oferta instytucji, stowarzyszeń i placówek kultury odpowiada oczekiwaniom mieszkańców**
- Cel szczegółowy nr 3.6: **Budowanie wspólnoty samorządowej mieszkańców (integracja społeczna mieszkańców)**
- Cel szczegółowy nr 3.7: **Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i tradycji miejsca**
- Cel szczegółowy nr 3.8: **Program „bezpieczne miasto”**

Poniższa tabela zawiera zestaw wskaźników realizacji ww. celów szczegółowych:

Nr	Cel szczegółowy	Wskaźnik osiągnięcia celu (10 lat)	Źródło danych
3.1	Opracowanie i realizacja wszechstronnego programu edukacyjno-wychowawczego dla dzieci i młodzieży	Istnieje i jest realizowany wszechstronny program edukacyjno-wychowawczy dla dzieci i młodzieży Opinia rodziców	Urząd Miasta, poszczególne placówki i organizacje
3.2	Baza rekreacyjna, sportowa i turystyczna dla młodzieży i dorosłych (dostępna także dla niepełnosprawnych)	Mieszkańcy w różnym wieku oraz niepełnosprawni mają szeroki i faktyczny dostęp do urządzeń sportowych na miejscu: (spośród wymienionych, co najmniej 6 typów urządzeń jest faktycznie dostępnych: boiska, ogólnodostępne sale sportowe w szkole samorządowej i/lub Szkole KIK, kort tenisowy, siłownia, skate-park, ścianka wspinaczkowa, minigolf, oznakowane ścieżki rowerowe i ścieżki narciarskie).	Urząd Miasta
3.3	Skuteczny system pomocy socjalnej i opieki nad osobami starszymi	1. Wszystkie osoby potrzebujące pomocy bez względu na wiek są objęte systemem i odpowiednimi formami pomocy 2. Istnieje forma edukacji ustawicznej dla osób starszych – np. tzw. Uniwersytet Trzeciego Wieku	Urząd Miasta i organizacje społeczne
3.4	Pełna dostępność podstawowych usług zdrowotnych, profilaktyki i rehabilitacji w systemie ubezpieczeniowym	1. Opinia mieszkańców o jakości podstawowych usług zdrowotnych (w tym o bazie materialnej do ich świadczenia, tj. budynku przychodni) jest wysoka. [Co najmniej 2/3 ocen dobrych i bardzo dobrych dla stanu przychodni] 2. Funkcjonowanie na terenie miasta placówki rehabilitacyjnej, działającej w systemie ubezpieczeniowym	Wyniki badania opinii mieszkańców, Urząd Miasta
3.5	Oferta instytucji, stowarzyszeń i placówek kultury odpowiada zróżnicowanym oczekiwaniom mieszkańców	1. Rewitalizacja i zagospodarowanie Pałacyku 2. Opinia mieszkańców o stopniu zaspokojenia potrzeb kulturalnych oraz pracy z młodzieżą 3. Stworzenie instytucjonalnych warunków do udziału podkowieńskich twórców w życiu kulturalnym miasta	Wyniki badania opinii mieszkańców
3.6	Budowanie wspólnoty samorządowej mieszkańców (integracja społeczności lokalnej)	Wzrastająca liczba lokalnych inicjatyw kulturalno-społecznych i ich uczestników, obiektywnie mierzona skala współdziałania miasta, organizacji i grup mieszkańców, opinia mieszkańców o klimacie społecznym w mieście.	Dokumentacja Urzędu Miasta + organizacje społeczne + badanie opinii mieszkańców
3.7	Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i tradycji miejsca	1. Powstanie Muzeum Miasta-Ogrodu 2. Co najmniej nie pogarszanie się stanu 137 prywatnych budynków wpisanych do rejestru zabytków z punktu widzenia zasad konserwatorskich, w stosunku do sytuacji zarejestrowanej w roku 2005	Urząd Miasta, dane Urzędu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
3.10	Bezpieczne miasto	Poczucie bezpieczeństwa wyrażane przez mieszkańców – co najmniej się nie pogarsza Statystyki policyjne i urzędowe przestępstw i wypadków drogowych	Policja + Wyniki badania opinii mieszkańców

4.5. Cel strategiczny nr 4: Rozwój przedsiębiorczości post-przemysłowej

W chwili obecnej miasto utrzymuje się w 60% z udziałów w podatkach dochodowych mieszkańców miasta i firm oraz podatku od nieruchomości. W przyszłości będzie to główne i wzrastające źródło dochodów miasta, niezbędne do podnoszenia poziomu życia i rozwoju infrastruktury zgodnie z aspiracjami mieszkańców.

Ze względu na swój zabytkowy charakter i bogate środowisko naturalne Podkowa Leśna będzie się rozwijać pod względem gospodarczym i ekonomicznym jako strefa przedsiębiorczości post-przemysłowej. Oznacza to zachowanie utrwalonej tendencji do eliminowania inwestycji typu przemysłowego i uciążliwych usług, a rozwijanie przedsiębiorczości opartej na wiedzy oraz wykorzystaniu i przetwarzaniu informacji, a także aktywnej i kwalifikowanej turystyki dostosowanej do skali miasta i jego zasobów naturalnych.

Za wyborem modelu przedsiębiorczości post-przemysłowej przemawiają względy ochrony środowiska naturalnego i mieszkalnego przed uciążliwością, zanieczyszczeniem i dewastacją przyrody oraz – z drugiej strony wysoki poziom wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców. Wybór ten powinien spowodować wzrost zapotrzebowania na edukację i rozwój intelektualny następnego pokolenia, a zatem podniesienie wymagań wobec placówek oświatowych i kulturalnych.

Rozwój modelu post-przemysłowego będzie powodować aktywizację zawodową i wzrost zatrudnienia, a co za tym idzie – zwiększenie przychodów do budżetu miasta z podatku PiT i CiT (stanowiących obecnie główne źródło zasilania budżetu). Władze miasta-ogrodu będą preferować i popierać rozwój „small-business” - m.in. rodzinnych firm lokujących swą działalność w granicach swych posesji, o charakterze nieuciążliwym dla środowiska i sąsiadów, nie zakłócającym ciszy i czystości, nie zwiększającym istotnie natężenia ruchu pojazdów, zwłaszcza sprzętu ciężkiego. W ten sposób Miasto Ogród zachowa swój charakter jednocześnie zwiększając możliwości rozwoju ekonomicznego mieszkańców.

W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera konieczność łatwego i pewnego dostępu do usług teleinformatycznych, w pierwszym rzędzie szerokopasmowej sieci Internetu. Podniesie nie tylko szanse rozwoju przedsiębiorczości, ale także umożliwi zbudowanie lokalnego „społeczeństwa informacyjnego”; poprawi stan komunikacji społecznej, sprawność administracji samorządowej, poziom edukacji i działań twórczych, zawodowych i usługowych.

Model przedsiębiorczości post-przemysłowej, jaki jest preferowany na terenie Miasta-Ogrodu obejmie szeroki zakres działań gospodarczych i form zarobkowania, takich jak:

- usługi konsultingowe i szkoleniowe, biura rachunkowe, porady prawnicze, biura pośrednictwa handlowego, tłumaczeń, szeroki zakres usług komputerowych,
- usługi w zakresie sportu, rekreacji i turystyki (w tym małe rodzinne pensjonaty, wynajem kwater), gastronomia, wypożyczalnie sprzętu sportowego, parkingi, itd.,
- usługi zdrowotno-opiekuńcze – domy opieki, prywatne kliniki i gabinety medyczne, gabinety odnowy biologicznej, gabinety kosmetyczne, itp.
- usługi edukacyjne – prywatne przedszkola, szkoły, kursy dokształcające w tym edukacja ustawiczna dla dorosłych, kursy/szkoły języków obcych, grafiki komputerowej, itp.
- szeroko rozumiane usługi kultury, szkoły artystyczne, biura projektowe, warsztaty i pracownie artystyczne, biura reklamy, wydawnictwa.

Jednakże w interesie społecznym należy chronić istniejące podstawowe usługi dla ludności i niewielkie zakłady rzemieślnicze, które od lat służą mieszkańcom dając też mieszkańcom pracę na miejscu. Jednakże nie są potrzebne w Podkowie usługi uciążliwe, m.in. takie jak sklepy całodobowe (alkohol) i czy supermarkety. Taka oferta istnieje już w sąsiednich miejscowościach i nie ma potrzeby jej przenoszenia do Podkowy.

Spośród wymienionych typów usług, jedną z istniejących już osi rozwoju przedsiębiorczości są usługi edukacyjne. Na terenie miasta znajdują się dwie szkoły podstawowe (w tym jedna niepubliczna), trzy gimnazja (w tym dwa niepubliczne) oraz jedno niepubliczne liceum, zaś na granicy miasta z Żółwinem, znajduje się Wyższe Seminarium Duchowne Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego z dużą bazą dydaktyczną, działające jako prywatna szkoła wyższa z dwoma kierunkami nauczania i wzrastającą liczbą studentów. Już w tej chwili szkoły niepubliczne są jednym z najpoważniejszych pracodawców w mieście (kilkadziesiąt miejsc pracy, głównie dla Podkowiecian), biorąc aktywny udział w życiu wspólnoty lokalnej. Spośród nich Szkoła KIK ma dalsze plany rozwojowe (w oparciu o środki własne oraz fundusze europejskie). Inwestorem w imieniu Szkoły będzie zarejestrowane stowarzyszenie – Komitet Budowy Szkoły Św. Teresy i Gimnazjum Św. Hieronima w Podkowie Leśnej, który nabył już grunt pod przyszłą inwestycję. Miasto powinno wspierać te plany poprzez tworzenie odpowiednich warunków formalno-prawnych do ich realizacji.

Ze względu na swój charakter, Miasto-Ogród Podkowa Leśna posiada unikalny potencjał rozwoju inicjatyw z dziedziny kultury, turystyki i wypoczynku, o znaczeniu ponad-lokalnym. Wymaga to rozwoju zaplecza gastronomiczno-pensjonatowego, usług zdrowotnych i opiekuńczych dla osób starszych lub chorych - tak aby Podkowa Leśna wraz z otaczającymi miejscowościami mogły stać się ponad-lokalnym centrum takich usług. Jednocześnie skala takich usług musi zawsze pozostać ograniczona, aby nie kolidować z mieszkaniowym charakterem posesji na terenie miasta.

W tym kontekście wydaje się, że rozwojowi mała liczebnej, ale ambitnej i kwalifikowanej turystyki przyjazdowej (1-3 dniowej, lub np. pobyty zdrowotne) służyłoby uzyskanie przez Miasto Ogród w jakiejś określonej perspektywie czasu wpisu na prowadzoną przez Ministerstwo Kultury listę „Polskich pomników historii”, i wpisu na prowadzoną przez UNESCO listę miejsc stanowiących Światowe Dziedzictwo Kultury i Przyrody, a także wejście naszego miasta do międzynarodowej sieci *Slow Cities*³. Należy w ciągu nadchodzących 10 lat stopniowo przygotowywać i eksponować nasze zasoby jako „lokalne atrakcje” starając się, aby była nimi przyroda i rekreacja, architektura i układ urbanistyczny miasta oraz atrakcje kulturalne i klimat społeczny. Program ten jest możliwy do realizacji tylko przy założeniu współpracy z sąsiednimi miastami, bo dopiero większy obszar daje odpowiedni zasób „atrakcji turystycznych”, wśród których powinny znaleźć się podkowieńskie.

Proces powrotu do przedwojennej funkcji miasta ze sporą ilością pensjonatów (kwater prywatnych) będzie powolny i będzie zależał od indywidualnych decyzji mieszkańców, którzy będą chcieli powiększyć swe dochody. Miasto powinno sprzyjać i tworzyć warunki oraz zachęty dla takich decyzji.

W sytuacji Podkowie Leśnej szczególnego znaczenia nabierają działania związane z upowszechnieniem dostępu do Internetu oraz umiejętność korzystania z niego. Służyć to będzie zarówno do celów gospodarczych, jak i w celu zwiększenia jakości usług administracyjnych dla przedsiębiorców oraz obywateli, budowania kompetencji zawodowych mieszkańców, a także podniesienie wskaźników zaangażowania się członków społeczności lokalnej w proces konsultacji decyzji władz z wykorzystaniem narzędzi „elektronicznej demokracji”. Wiąże się to bezpośrednio z problemem integracji mieszkańców i problematyką rozwoju społecznego.

³ *Slow Cities* - „miasta powolne”, co nie oznacza zacofania, ale używanie nowoczesnych technologii w taki sposób by poprawić jakość życia mieszkańców oraz być ciekawym i przyjaznym miejscem dla turystów. Sieć powstała we Włoszech z inicjatywy Orvieto, liczy obecnie 24 miasta, w tym jedno w Polsce – Reszel w woj. warmińsko-mazurskim. Uczestnictwo w tej sieci sprzyja ukierunkowanej promocji miasta oraz pozyskaniu środków europejskich. Patrz też: załącznik nr 3.

Cele szczegółowe odpowiadają tym wymienionym wyżej pożądanym kierunkom rozwoju:

Cel szczegółowy nr 4.1: **Rozwój przedsiębiorczości „opartej na wiedzy” oraz „społeczeństwa informacyjnego”**

Cel szczegółowy nr 4.2: **Szeroka oferta usług lokalnych dla mieszkańców**

Cel szczegółowy nr 4.3: **Rozwój turystyki, wypoczynku (pensjonaty, itp.) oraz usług kultury o znaczeniu ponad-lokalnym**

Cel szczegółowy nr 4.4: **Rozwój usług edukacyjnych, zdrowotnych i opiekuńczych w wymiarze ponadlokalnym (prywatne szkoły, domy opieki, itp.)**

Poniższa tabela zawiera zestaw wskaźników realizacji ww. celów szczegółowych:

Nr	Cel szczegółowy	Wskaźnik osiągnięcia celu (10 lat)	Źródło danych
4.1	Rozwój przedsiębiorczości „opartej na wiedzy” oraz „społeczeństwa informacyjnego”	1. Wzrost liczby zarejestrowanych firm, 2. Wzrost wielkości wpływów z tytułu podatków PIT i CIT	Urząd Miasta
4.2	Szeroka oferta usług lokalnych dla mieszkańców	Pełna dostępność usług podstawowych (<i>definicja</i>) dla ludności	Urząd Miasta, dane z ankiety opinii mieszkańców
4.3	Rozwój turystyki, wypoczynku (pensjonaty, itp.) oraz usług kultury o znaczeniu ponad-lokalnym	1. Wzrastająca liczba osób odwiedzających i "zostawiających" w Podkowie pieniądze 2. Liczba osób / instytucji świadczących usługi na rzecz przyjezdnych (j.w.) 3. Coroczna analiza artykułów prasowych i w TV/Radiu ukazuje pożądaną obraz miasta (<i>definicja</i>)	Dane Urzędu Miasta (należy prowadzić poprzez instytucje miejskie i podmioty prywatne szacunki ilości przyjezdnych w celu monitoringu), + monitoring prasy
4.4	Rozwój usług edukacyjnych, zdrowotnych i opiekuńczych w wymiarze ponadlokalnym (prywatne szkoły, domy opieki, itp.)	Wzrastająca liczba podmiotów świadczących usługi zdrowotne, opiekuńcze i edukacyjne wysokiej jakości oraz liczba ich klientów [po 2 odrębne wskaźniki dla tych 3 typów instytucji]	Dane Urzędu Miasta, dane pozyskane od instytucji świadczących usługi

Realizacja celu strategicznego „rozwój przedsiębiorczości post-przemysłowej” wymaga m.in. analizy sposobu obecnego i przyszłego wykorzystanie zasobów nieruchomości miejskich, analizy lokalnej polityki podatkowej, dobrze przemyślanej i ukierunkowanej promocji miasta oraz wykorzystania możliwości jakie daje partnerstwo publiczno-prywatne. Są one realizowane poprzez konkretne zadania w obrębie tego oraz pozostałych trzech celów strategicznych.

IV. LISTA ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH I SZCZEGÓŁOWYCH

1. Wprowadzenie

Poniższy rozdział przedstawia listę uzgodnionych zadań, których stopniowa realizacja ma spowodować osiągnięcie zakładanych celów szczegółowych, a w konsekwencji realizację celu naczelnego strategii.

Strategia nie precyzuje szczegółowo jak wymienione niżej zadania mają być wykonane, a jedynie określa ich pożądany rezultat (weryfikacji służyć wskaźniki, rozdział poprzedni). Jest to odpowiedzialnością władz wykonawczych miasta, które każdorazowo przygotowują plany realizacyjne i przyjmują je w formie Zarządzenia Burmistrza. Plany Realizacyjne do Strategii stanowią odrębny dokument.

Ogólny harmonogram realizacji tych zadań przedstawiony jest w kolejnym rozdziale niniejszego dokumentu. Szczegółowy harmonogram wraz z szacunkami finansowymi oraz przypisaniem odpowiedzialności za koordynację zawarty jest w Planach Realizacyjnych do Strategii.

2. Lista i opis zadań w ramach czterech celów strategicznych

2.1. Cel strategiczny 1: Nowoczesna infrastruktura komunalna

	Cele szczegółowe	Zadania
1.1	Modernizacja nawierzchni ulic z zastosowaniem technologii proekologicznych	<ol style="list-style-type: none">1. Dobranie odpowiednich technologii i wykonanie utwardzeń dróg gruntowych2. Uregulowanie stanu własnościowego ulic3. Zagospodarowanie wód opadowych z powierzchni utwardzonych i odwodnienie ulic (patrz: zad. 2.2.3)
1.2	Zakończona budowa sieci wodno-kanalizacyjnej w mieście	<ol style="list-style-type: none">1. Dokończenie inwestycji wodno-kanalizacyjnej (patrz również zad. 2.2.1)
1.3	Gospodarka nieruchomościami miasta, w tym dobry stan budynków miejskich (Szkoła, Pałacyk, teren MOK, inne).	<ol style="list-style-type: none">1. Rewitalizacja i adaptacja budynku Pałacyku2. Opracowanie i wdrożenie planu zarządzania nieruchomościami miasta: remontów i przeznaczenia budynków, działek i innych nieruchomości będących własnością miasta
1.4	Nowoczesne oświetlenie uliczne	<ol style="list-style-type: none">1. Modernizacja oświetlenia ulicznego i

	oraz podziemna infrastruktura energetyczna.	infrastruktury energetycznej.
1.5	Układ komunikacyjny na terenie miasta i wokół	1. Opracowanie i wdrożenie nowego projektu organizacji ruchu kołowego (w tym tranzytu), ciągów pieszych oraz parkingów
1.6	Podniesienie estetyki miasta (mała architektura, zieleń, inne)	1. Konkurs na koncepcję estetyczną miasta (projekt obejmujący małą architekturę, system informacji miejskiej, zieleń miejską inne) 2. Realizacja projektu wybranego w konkursie 3. Wypracowanie systemu skutecznego egzekwowania przestrzegania prawa miejscowego (patrz zad. 2.7.1 i 2.7.2)
1.7	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	1. Stworzenie systemu ciągów spacerowych na terenie miasta łączących m.in. Parów Sójek, Park Miejski i Pałacyk z Lasem Młochowskim (podniesienie estetyki i zapewnienie funkcjonalnych połączeń z Lasem) (patrz również zad. 4.7 Rozwój turystyki, wypoczynku oraz usług kultury) 2. Budowa sali sportowej i boiska na terenie szkoły samorządowej, inne obiekty sportowe (patrz zad.3.2.1)
1.8	Powstanie nowego cmentarza komunalnego	1. Znalezienie lokalizacji dla nowego cmentarza 2. Realizacja inwestycji i oddanie do użytku

2.2. Cel strategiczny 2: Ochrona środowiska naturalnego i układu urbanistycznego miasta-ogrodu

	Cele szczegółowe	Zadania
2.1	Skuteczna ochrona Lasu Młochowskiego	1. Wykonanie ekspertyzy dot. stanu zdrowotności drzew w Lesie Młochowskim i miście i wdrażanie działań dot. ochrony zdrowotnej lasu 2. Wypracowanie satysfakcjonującego modelu współpracy z Nadleśnictwem dot. gospodarki leśnej, w tym działań zapewniających praktyczną ochronę lasu przed nadmierną eksploatacją w dłuższej perspektywie czasu.
2.2	Ochrona i gospodarka zasobami wód podziemnych	1. Dokończenie budowy sieci kanalizacyjnej w mieście 2. Wybranie optymalnego źródła zasilania miasta w wodę i skuteczna realizacja wybranej koncepcji 3. Zagospodarowanie wód opadowych z powierzchni utwardzonych (nowe wymogi prawne) (patrz zad 1.1.3) 4. Promocja zachowań ograniczających zużycie wody (część zadania „promocja zachowań pro-ekologicznych” zad 2.7.3)

		5. Dążenie do zbudowania zamkniętego systemu obiegu wody w mieście (odzyskiwanie wody) – prace studialne
2.3	Odtworzenie systemu cieków wodnych	1. Wykonanie i wdrożenie planu odtworzenia cieków wodnych i rowów
2.4	Rewaloryzacja Parku Miejskiego z zachowaniem funkcji ekologicznych	1. Wykonanie i wdrożenie planu rewaloryzacji parku jako Leśnego Parku Miejskiego (zagospodarowanie z zachowaniem funkcji ekologicznych -zespół przyrodniczo-krajobrazowy) 2. Odtworzenie stawu w Parku (część zadania 2.3.1)
2.5	Aktywna polityka ochrony starodrzewu i konserwacji zieleni na terenach miejskich i działkach prywatnych	1. Przygotowanie zasad konserwacji zieleni na terenach miejskich i działkach prywatnych (w tym pomników przyrody) oraz wprowadzenie ich do prawa miejscowego 2. Wprowadzenie funkcji leśnika (ogrodnika) miejskiego 3. Odtworzenie korytarzy ekologicznych z/do Lasu Młochowskiego i przejść pieszych do lasu
2.6	Ochrona powietrza i ciszy	Zadanie realizowane poprzez działania w ramach zadań „promocja zachowań proekologicznych 2.7.3”, oraz „wypracowanie systemu egzekwowanie prawa miejscowego 2.7.1 i 2.7.2” – j.w.
2.7	Egzekwowanie prawa miejscowego	1. Wypracowanie i wdrożenie systemu skutecznego egzekwowania wymogów prawa miejscowego 2. Istnieje system informacji o wymogach prawa miejscowego 3. Promocja zachowań pro-ekologicznych
2.8	Analizy oraz projekty zagospodarowania perspektywicznego kluczowych fragmentów miasta – rewitalizacja centrum miasta	1. Stopniowe opracowanie projektów perspektywicznego zagospodarowania leśno-parkowego terenów miasta przewidzianych w Miejskowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego do dalszych szczegółowych opracowań studialno-projektowych (dot. zachowania układu przestrzennego i krajobrazu urbanistycznego) - w tym rewitalizacja centrum miasta 2. przygotowanie opracowań dot. problemów istotnych z punktu widzenia długookresowego funkcjonowania miasta (m.in. ruch tranzytowy, możliwość lokalizacji dużych osiedli mieszkaniowych przy granicach Podkowy, analiza uwarunkowań i konsekwencji korekty granic miasta).

2.3. Cel strategiczny 3: Wszechstronny rozwój społeczny mieszkańców miasta ogrodu

	Cele szczegółowe	Zadania
3.1	Opracowanie i realizacja programu edukacyjno-wychowawczego dla dzieci i młodzieży	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i wdrożenie programu edukacyjno-wychowawczego obejmującego: <ol style="list-style-type: none"> (a) Doskonalenie <u>podstawowej oferty edukacyjno-wychowawczej szkół</u> i placówek wychowawczych poprzez programy autorskie i zajęcia fakultatywne (języki obce, Internet, edukacja ekologiczna, dziedzictwo lokalne, wychowanie do życia w rodzinie i społeczności lokalnej, sport, inne) (b) Wspieranie Rad Szkół, organizacji pozarządowych oraz instytucji samorządowych w zapewnieniu bogatego i wartościowego programu <u>zajęć pozaszkolnych</u> (pozalekcyjnych, weekendowych, wakacyjnych itd.), w tym sportowych. 2. Analiza systemu oświatowo-wychowawczego pod kątem trendów demograficznych, aspiracji i potrzeb oraz kosztów dla miasta.
3.2	Baza rekreacyjna, sportowa i turystyczna dla młodzieży i dorosłych (dostępna także dla niepełnosprawnych)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaplanowanie i sukcesywne wykonywanie obiektów stanowiących bazę materialną do uprawiania sportu przez młodzież i dorosłych, w tym: <ol style="list-style-type: none"> a. Modernizację boiska w Szkole Samorządowej zapewniająca wielofunkcyjność b. Budowę nowoczesnych sal gimnastycznych w Szkole Samorządowej i przy Szkole KIK c. Obiekty sportowe na terenie MOK (skate-park, siłownia, ścianka wspinaczkowa, ew. mini-golf itp.) d. Trasy turystyczne, ścieżki rowerowe, trasy biegowe i spacerowe, trasy hippiczne, ścieżki edukacyjne na terenach zielonych, parkowych i w Lesie Młochowskim e. Wspieranie rozwoju lokalnych ośrodków sportów hippicznych
3.3	Skuteczny system pomocy socjalnej i opieki nad osobami starszymi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie skuteczności działania systemu pomocy socjalnej i opiekuńczej, poprzez takie działania jak: <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznanie potrzeb i utrzymywanie bazy danych na temat potrzeb • przygotowanie i uchwalenie wymaganej przez prawo „gminnej strategii rozwiązywania problemów

		<p>społecznych”</p> <ul style="list-style-type: none"> • koordynacja pomocy społecznej pomiędzy działającymi instytucjami • proste formy wymiany informacji o potrzebach i możliwościach pomocy • pogotowie pomocy/opieki sąsiedzkiej • docelowo – powołanie lub wsparcie powołania wielofunkcyjnego domu/ośrodka dziennego pobytu dla osób starszych <p>2. Oferta edukacji ustawicznej dla osób starszych - docelowo „Uniwersytet Trzeciego Wieku” w Podkowie Leśnej.</p>
3.4	Pełna dostępność podstawowych usług zdrowotnych, profilaktyki i rehabilitacji w systemie ubezpieczeniowym	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja budynku ośrodka zdrowia w Podkowie Leśnej przy ul. Błońskiej 11, w celu podniesienia stanu bazy materialnej i zabezpieczenie świadczenia podstawowych usług medycznych mieście w systemie ubezpieczeniowym 2. Działania na rzecz zabezpieczenia świadczenia usług rehabilitacyjnych dla mieszkańców w systemie ubezpieczeniowym 3. Zabezpieczenie opieki medycznej w przedszkolach i szkołach (szczepienia ochronne, badania okresowe, edukacja i profilaktyka zdrowotna)
3.5	Oferta instytucji, stowarzyszeń i placówek kultury odpowiada zróżnicowanym oczekiwaniom mieszkańców	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rewitalizacja i zagospodarowanie Pałacyku-Kasyna i otoczenia parkowego. Ogólnodostępny całoroczny program działań Centrum Kultury i Inicjatyw Obywatelskich. 2. Wspieranie działań kulturotwórczych organizacji społecznych oraz Parafii rzymskokatolickiej pw. Św.Krzysztofa – w ramach programu grantowego (zadanie 3.6.2) 3. Działania na rzecz podniesienie rangi Muzeum na Stawisku – powołania przez Ministerstwo Kultury Muzeum Literatury i Sztuki Polskiej XX w im. A. i J. Iwaszkiewiczów 4. Poszerzenie zadań Miejskiego Ośrodka Kultury z jego dotychczasowymi działaniami, o działania nakierowane na wychowanie młodzieży, rekreację i sport. Stałe badanie opinii odbiorców. 5. Powołanie multimedialnego Ośrodka Informacyjno-Czytelniczego na bazie Biblioteki Miejskiej im. Poli Gojawiczyńskiej i biblioteki szkolnej
3.6	Budowanie wspólnoty samorządowej mieszkańców (integracja społeczności lokalnej)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i wdrożenie „Karty mieszkańca Miasta-Ogrodu”. 2. Przygotowanie i wdrożenie programu wspierania inicjatyw społecznych (tzw.

		<p>Program współpracy z organizacjami pozarządowymi) oraz powierzanie wykonania zadań publicznych - konkursy grantowe, dotacje celowe, zlecenia, pomoc rzeczowa i organizacyjna.</p> <p>3. Wspieranie finansowe i merytoryczne narzędzi komunikacji społecznej i lokalnej debaty:</p> <ol style="list-style-type: none"> wydawanie lokalnej gazety społeczno-samorządowej (początkowo w formie rozszerzonej wersji Biuletynu Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna) funkcjonowanie elektronicznej listy dyskusyjnej oraz witryn internetowych (stron www) gminy, instytucji gminnych, stowarzyszeń i in. wspieranie lokalnych periodyków kulturalnych – w ramach konkursów grantowych (zadanie 3.6.2). <p>4. Prowadzenie lokalnego kalendarza imprez kulturalnych, integracyjnych, promocyjnych, świąt i uroczystości w ciągu roku.</p>
3.7	Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i tradycji miejsca	<ol style="list-style-type: none"> Powołanie Ośrodka dokumentacji, promocji i informacji turystycznej, docelowo – Muzeum Miasta-Ogrodu Podkowy Leśnej Ochrona konserwatorska substancji zabytkowej Miasta Ogrodu i autentyczności dziedzictwa materialnego poprzez: <ol style="list-style-type: none"> Działania edukacyjne, m.in. wspieranie wydawnictw i publikacji o Mieście Ogrodzie i jego tradycjach (albumy, mapy przewodniki i foldery, prace literackie, historia lokalna i inne) ew. docelowo – zatrudnienie na miejscu przedstawiciela konserwatora zabytków (np. 1 dzień w tygodniu), który udzielałby porad oraz prowadził inspekcje.
3.8	Program „Bezpieczne Miasto”	<ol style="list-style-type: none"> Współpraca z Policją i WKD w celu lepszej identyfikacji i monitorowania miejsc oraz zjawisk niebezpiecznych Działania poprawiające warunki bezpieczeństwa i porządku <ul style="list-style-type: none"> oświetlenie ulic i terenów miejskich progi zwalniające i oznakowanie pasami przejść dla pieszych na głównych ulicach gminnych poprawa organizacji ruchu drogowego Propagowanie pomocy sąsiedzkiej (bezpieczne sąsiedztwo)

2.4. Cel strategiczny 4: Rozwój przedsiębiorczości post-przemysłowej

Zadania, których realizacja przyczynia się do rozwoju przedsiębiorczości nie są przyporządkowane do poszczególnych celów szczegółowych, ale praktycznie każde z nich wspiera wszystkie formy przedsiębiorczości. Dlatego każde z tych zadań ma istotne znaczenie dla realizacji całego celu nr 4. W większości przypadków (nie dotyczy to jedynie zadań nr 3 i 4) wspierają one również realizację pozostałych trzech celów strategicznych.

	Cele szczegółowe	Zadania
4.1	Rozwój przedsiębiorczości „opartej na wiedzy” oraz „społeczeństwa informacyjnego	1. Zapewnienie dostępności szerokopasmowego internetu oraz sieć wewnętrzną w mieście
4.2	Szeroka oferta usług lokalnych dla mieszkańców	2. Międzygminny projekt „e-Mazowsze”: Zapewnienie przedsiębiorcom i mieszkańcom dostępu do 24-godzinnej informacji i usług administracyjnych świadczonych drogą elektroniczną
4.3	Rozwój turystyki, wypoczynku (pensjonaty, itp.) oraz usług kultury o znaczeniu ponadlokalnym	3. Ukierunkowana promocja miasta
4.4	Rozwój usług edukacyjnych, zdrowotnych i opiekuńczych w wymiarze ponadlokalnym (prywatne szkoły, domy opieki, itp.)	4. Wspierająca przedsiębiorczość polityka podatkowa 5. Zapewnienie bezpieczeństwa firmom, obywatelom i przyjezdnym (patrz zad. 3.8) 6. Miejsca parkingowe na terenie miasta (związane z zad 1.5.1) 7. Rozwój turystyki, wypoczynku oraz usług edukacji i kultury (związane z zad. 1.7.1 i 1.7.2)

3. Ramowy harmonogram realizacji zadań

Tabela 20

Nr Celu lub Zadania	Tytuł zadania (skrót)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Cel strategiczny 1: Nowoczesna infrastruktura komunalna											
Cel szcz. 1.1	Modernizacja nawierzchni ulic										
1.1.1	Utwardzenie ulic										
1.1.2	Uregulowanie stanu prawnego dróg										
1.1.3	Zagospod. wód opadowych z pow. utw. (odwodnienie ulic)										
Cel szcz. 1.2	Kanalizacja i wodociągi										
1.2.1	Zakończenie inwestycji wod-kan (= 2.2.1)										
Cel szcz. 1.3	Poprawny stan budynków miejskich										
1.3.1	Rewitalizacja budynku Pałacyku										
1.3.2	Plan zarządzania nieruchomościami gminy										
Cel szcz. 1.4	Nowocz. oświetl. uliczne i podziemna infr. energet./tele-inform.										
1.4.1	Modernizacja oświetlenia ulicznego i infrastruktury energetycznej										
Cel szcz. 1.5	Układ komunikacyjny w mieście i wokół										
1.5.1	Nowa organizacja ruchu (projekt+wdrożenie)										
Cel szcz. 1.6	Podniesienie estetyki miasta										
1.6.1	Konkurs na koncepcję estetyczną miasta										
1.6.2	Realizacja wybranego projektu										
1.6.3 = 2.7.1	System egzekwow. prawa miejsc.										
Cel szcz. 1.7	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna										
1.7.1	System ciągów spacerowych w mieście i lesie										
1.7.2	Budowa bazy sportowej (= 3.2.1)										
Cel szcz.1.8	Cmentarz komunalny										
1.8.1-2	Znalezienie nowej lokalizacji i realizacja inwestycji										
Cel strategiczny 2: Ochrona środowiska naturalnego i układu urbanistycznego miasta-ogrodu											
Cel szcz. 2.1	Ochrona Lasu Młochowskiego										
2.1.1	Problem zdrowotności lasu i drzew w mieście										
2.1.2	Zapewnienie ochrony lasu przed nadmierną eksploatacją										
Cel szcz. 2.2	Ochrona i gospodarka zasobami wód podziemn.										
2.2.1=1.2.1	Dokończenie inwest. wod-kan. i egzekw. podłączeń										
2.2.2	Wybranie optymalnego źródła zasilania w wodę										
2.2.3 = 1.1.3	Zagospodarowanie wód opadowych z pow. utw.										
2.2.4 =2.7.3	Promocja ograniczania zużycia wody										
2.2.5	Planowanie zamkniętego syst. obiegu wody w mieście										
Cel szcz. 2.3	Odtworzenie systemu cieków wodnych										
2.3.1 = 1.1.3	Wyk. i wdrożenie planu odtworz. cieków wodnych										

Nr Celu lub Zadania	Tytuł zadania (skrót)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Cel szcz. 2.4	Ochrona i rewitalizacja Parku Miejskiego										
2.4.1	Wykonanie i wdrożenie planu rewitalizacji Parku										
2.4.2 = 1.1.3	Odtworzenie stawu w Parku Miejskim (część zadania 1.1.3)										
Cel szcz. 2.5	Ochrona starodrzewu i zieleni miasta										
2.5.1	Przyg. polityki konserwacji zieleni (komun + pryw)										
2.5.2	Wprowadz. funkcji leśnika (ogrodnika) miejskiego										
2.5.3	Odtworzenie korytarzy ekologicznych z/do Lasu Młochowskiego										
Cel szcz. 2.6	Ochrona powietrza i ciszy										
2.6.1	w ramach realizacji zadań 2.7.3; 2.7.2 i 2.7.1										
Cel szcz. 2.7	Egzekwowanie prawa miejscowego										
2.7.1	Wypracowanie i wdrożenie syst egzekw prawa miejscowym										
2.7.2	System informacji o wymogach prawa miejscowego										
2.7.3	Promocja zachowań pro-ekologicznych (=2.2.4)										
Cel szcz. 2.8	Analizy + Projekty zagospodarowania perspektywicznego										
2.8.1	Przygotowanie szczeg. opracowań dla obsz. wyzn. w MPZP										
2.8.2	Przyg. analiz dot. istotnych probl. funkcjonow. miasta										
Cel strategiczny 3: Wszeczhronny rozwój społeczny mieszkańców miasta-ogrodu											
Cel szcz. 3.1	Program edukacyjno-wychow. dla dzieci i młodzieży										
3.1.1	Opracowanie i wdrożenie programu edukac.-wychow.										
3.1.2	Analiza syst. w oświacie- trendy demograf., aspiracje, koszty										
Cel szcz. 3.2	Baza rekreacyjna i sportowa dla młodzieży, dorosłych (= 1.7)										
3.2.1 = 1.7.2	Budowa obiektów sportowych (boisko, sala sport., itp.)										
Cel szcz. 3.3	Skuteczny system pomocy socjalnej i opieki nad os. starszymi										
3.3.1	Podniesienie skuteczności dział. syst. pomocy socjalnej i opiek.										
3.3.2	Oferta edukacji ustawicznej dla osób starszych (Uniw Trzec.Wieku)										
Cel szcz. 3.4	Pełna dostępność podst. usług zdrowotny w syst. ubezpiecz.										
3.4.1	Zabezp. bazy dla świadc. usług - remont bud. Przychodni										
3.4.2	Dział. na rzecz zabezpiecz. świadczenia usł. rehabilit - NFZ										
3.4.3	Zabezpieczenie opieki i profilaktyki w szkole i przedszkolu										
Cel szcz 3.5	Oferta instytucji kultury odpowiada zróżn. oczekiwaniom mieszk.										
3.5.1 = 1.3.1	Rewitaliz. i adapt. Pałacyku na Centrum Kult. i Inicjatyw Obyw.										
3.5.2	Wspieranie działań kulturotwórczych org. społ. i Parafii Sw.Krz										
3.5.3	Dział. na rzecz podniesienia rangi Muzeum na Stawisku										
3.5.4	Poszerzenie zadań MOK o dział wych. młodzieży sport rekreacje										
3.5.5	Rozbud. funkcji Biblioteki-Multimedialne Centrum Czytelń.-Inform.										
Cel szcz. 3.6	Budowanie wspólnoty samorządowej mieszk. i zachow. dziedzictwa kulturowego										
3.6.1	Przygotowanie "Karty mieszkańca miasta-ogrodu"										
3.6.2	Program wspierania inicjatyw społecznych (konkurs grant., inne)										
3.6.3	Wspieranie powstania gazety lok. i elektron. listy dyskusyjnej										
3.6.4	Ustalenie lokalnego kalendarza imprez kult., promoc., uroczystości										

Nr Celu lub Zadania	Tytuł zadania (skrót)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Cel szcz. 3.7	Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i tradycji miejsca										
3.7.1	Powoł. Ośrodka Dokumentacji nt Podkowy - docelowo Muzeum										
3.7.2	Ochrona konserwatorska substancji zabytkowej Miasta-Ogrodu										
Cel szcz 3.8	Bezpieczne miasto										
3.8.1	Współpraca z Policją w celu identyfik. i monitorow. zjawisk niebezp.										
3.8.2	Inne działania wpływające na podnieś. bezp. dzieci i dorosłych										
Cel 4: Rozwój przedsiębiorczości post-przemysłowej											
4.1	Zapewnienie dostępności szerokopasmowego internetu										
4.2	Projekt "e-Mazowsze" - usługi adm. drogą elektroniczną										
4.2	Ukierunkowana promocja miasta										
4.4	Wspierające przedsiębiorczość polityka podatkowa										
4.5 = 3.8.1	Zapewnienie bezpieczeństwa firmom, obywatelom i przyjezdnym										
4.6	Miejsca parkingowe na terenie miasta (=1.5.1)										
4.7	Rozwój turystyki, wypoczynku i usł. kultury (patrz też 1.7.1)										

V. POWIĄZANIE Z INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY, POWIATU, WOJEWÓDZTWA

1. Strategia Rozwoju Miasta Podkowy Leśnej

Realizacja zadań zapisanych w Strategii Rozwoju Miasta Ogródu Podkowa Leśna będzie łatwiejsza i skuteczniejsza, a w wypadku ubiegania się o środki pomocowe UE formalnie możliwa, jeśli zadania te będą komplementarne do planów strategicznych samorządów wyższego poziomu, tj. powiatu i województwa samorządowego. Dlatego też w niniejszym rozdziale udokumentowano zgodność i komplementarność Strategii dla Podkowy Leśnej ze strategiami dla tych jednostek:

2. Strategia Rozwoju Powiatu Grodziskiego

Zadania podjęte w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta-Ogródu Podkowa Leśna zbiegają się z celami i zadaniami zapisanymi w Strategii Rozwoju Powiatu Grodziskiego przyjętej w 2004 r.:

- I. w obszarze celu strategicznego **Rozwój przedsiębiorczości i zasobów ludzkich:**
 - a. w ramach celu operacyjnego *Rozwój przedsiębiorczości* realizowane będą następujące zadania:
 - koordynacja działań gmin w zakresie ułatwiania tworzenia małych i średnich przedsiębiorstw.
 - b. w ramach celu operacyjnego *Rozwój zasobów ludzkich* realizowane będą następujące zadania:
 - opracowanie planu remontów i modernizacji obiektów szkolnych.
 - c. w ramach celu operacyjnego *Działania proinwestycyjne* realizowane będą następujące zadania:
 - wypracowanie systemu zachęt inwestycyjnych dla powstających i funkcjonujących przedsiębiorstw.
- II. w obszarze celu strategicznego **Rozwój infrastruktury technicznej:**
 - a. realizowany będzie cel operacyjny modernizacja i budowa sieci drogowej, w tym zadanie"
 - *Modernizacja ul. 1-go Maja w Podkowie Leśnej na odcinku 1201m.* Przewidywany koszt 1.952.000 zł - z terminem realizacji 2005-2006 pod warunkiem uzyskania dofinansowania z funduszy strukturalnych. Należy zaznaczyć, że gmina Podkowa Leśna zabezpieczyła w budżecie roku 2005 środki w wysokości 125.000 zł jako swój wkład własny.
 - b. realizowany będzie cel operacyjny *Zapewnienie dostępności do mediów na terenie powiatu (woda, energia, gaz, telefon, internet itp.)*, obszarze ramach którego odbywać się będzie modernizacja sieci komputerowej obszarze Starostwie Powiatowym, oraz budowa publicznego punktu dostępu do Internetu obszarze siedziby Starostwa.
- III. w obszarze celu strategicznego **Rozwój i poprawa warunków życiowych społeczności lokalnej:**

- a. realizowany będzie cel operacyjny *Zapewnienie sprawnej, przyjaznej dla obywateli i zgodnej ze standardami europejskimi obsługi przez urzędy administracji publicznej.*
- b. realizowany będzie cel operacyjny *Poprawa stanu opieki zdrowotnej oraz rozwój pomocy społecznej na terenie powiatu.*
- c. w ramach celu operacyjnego *Podniesienie znaczenia kultury, jako czynnika wpływającego na rozwój społeczno-gospodarczy* realizowane będą następujące zadania:
 - rozbudowa, adaptacja i modernizacja obiektów o znaczeniu dla kultury regionalnej
 - edukacja proekologiczna
 - wspieranie organizacji pozarządowych
 - rozwój obiektów kultury i sportu

3. Strategia Rozwoju i Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego

W Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego przyjętej w 2001 r. zostały określone cele, których osiągnięcie na poziomie operacyjnym ujęto w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2004–2006, opracowanym na podstawie wymagań zawartych w ZPORR i jego Uzupełnieniu.

Celem RPOWM jest realizacja następujących średniookresowych celów Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego:

1. Wzmocnienie istniejących i stymulowanie rozwoju nowych funkcji metropolitalnych Warszawy
2. Wzmocnienie mechanizmów dyfuzji procesów rozwojowych z aglomeracji warszawskiej na otoczenie regionalne
3. Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych.

Zadania podjęte w Strategii Rozwoju Miasta Ogrodu Podkova Leśna i konsekwentnie w Planie Rozwoju Lokalnego Miasta Podkova Leśna wpisują się w sposób szczególny w realizację celu 2 i 3. Dokładniejszy obraz powiązań pomiędzy PRL a RPO przedstawia poniższa lista:

I. W obszarze **Priorytetu I – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów:**

- a. w ramach celu 1.3 – *Regionalna infrastruktura społeczna* realizowane będą następujące cele:
 - wspieranie rozwoju dawnych miast wojewódzkich oraz ośrodków ponadlokalnych
 - podniesienie jakości służby zdrowia na obszarze pozametropolitalnym,
 - aktywizacja rozwoju małych miast jako lokalnych ośrodków usług publicznych
 - poprawa jakości usług medycznych w regionie
- b. w ramach celu 1.4 – *Rozwój turystyki i kultury* realizowane będą następujące cele:
 - ochrona dóbr kultury materialnej
 - propagowanie wiedzy o regionie i „małych ojczyznach”
 - rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowych
 - aktywizacja rozwoju małych miast jako lokalnych ośrodków usług publicznych
- c. w ramach celu 1.5 – *Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego* realizowane będą następujące cele:
 - zwiększenie możliwości korzystania z współczesnych środków komunikowania się, w tym z Internetu

- podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji na obszarze pozametropolitalnym
- aktywizacja rozwoju małych miast jako lokalnych ośrodków usług publicznych

II. W obszarze **Priorytetu II – Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach:**

- a. w ramach celu 2.1 – *Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie* realizowane będą następujące cele:
- zwiększenie możliwości korzystania z współczesnych środków komunikowania się, w tym z Internetu
 - tworzenie i wspieranie centrów wiedzy i innowacji
 - stymulowanie tworzenia pozarolniczych miejsc pracy poprzez wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw

III. W obszarze **Priorytetu III – Rozwój lokalny:**

- a. w ramach celu 3.5 – *Lokalna infrastruktura społeczna* realizowane będą następujące cele:
- poprawa jakości infrastruktury społecznej, w tym lokalnej infrastruktury edukacyjnej i ochrony zdrowia
 - podniesienie jakości służby zdrowia na obszarze pozametropolitalnym
 - wzmocnienie materialne systemu oświaty w regionie
 - poprawa jakości usług medycznych w regionie
 - wyrównywanie warunków udzielania świadczeń zdrowotnych w podstawowej opiece zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich

4. Narodowy Plan Rozwoju i ZPORR

Wybór celów i zadań zawartych w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Ogródu Podkowa Leśna oraz konsekwentnie w Planie Rozwoju Lokalnego dla Podkowy Leśnej – dla wymagających współfinansowania ze środków unijnych, jest zgodny z priorytetami Narodowego Planu Rozwoju (2004-2006), a także priorytetami Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (2004-2006), takimi jak:

- Cel 1: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów. Działanie 1.5
- Cel 3: Rozwój lokalny. Działania 3.1, 3.5.1, 3.5.2

VI. SYSTEM ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ STRATEGII

1. Zarządzanie realizacją Strategii

Za realizację strategii odpowiada Burmistrz Miasta. Do jego obowiązków należy:

- tworzenie warunków organizacyjnych do realizacji strategii, m.in. poprzez właściwą organizację pracy urzędu,
- formułowanie planów realizacyjnych, w tym odpowiednich projektów budżetu miasta, oraz wdrażanie praktycznych działań w ramach przyjętego budżetu, a także
- koordynację współpracy z innymi instytucjami publicznymi oraz prywatnymi.

Do obowiązków Burmistrza należy także:

- analizowanie danych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji zadań przewidzianych w strategii i w razie potrzeby podejmowanie odpowiednich działań zaradczych
- bieżące informowanie mieszkańców i radnych o stanie realizacji zadań zapisanych w strategii
- przygotowanie rocznych raportów z realizacji strategii dla Rady Miasta.

Dla właściwej realizacji zadań Burmistrz może tworzyć zespoły zadaniowe złożone z pracowników samorządowych, przedstawicieli organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i mieszkańców oraz może korzystać z opinii niezależnych ekspertów i innych instytucji.

Instytucją wdrażającą Strategię Zrównoważonego Rozwoju Miasta będzie Urząd Miasta Ogrodu Podkowa Leśna wraz z jednostkami podległymi. Do głównych zadań będzie należeć:

- przygotowanie niezbędnych dokumentów realizacyjnych, koordynacja działań pracowników własnych i partnerów społecznych oraz nadzór nad zewnętrznymi wykonawcami prac działającymi na podstawie stosownych umów
- kontrola formalna dokumentów księgowych i rozliczeniowych związanych z realizacją zadań strategii (jako część rutynowych działań Urzędu w zakresie realizacji budżetu i zadań własnych/zleconych)
- w przypadku zadań dofinansowywanych ze środków zewnętrznych, przygotowanie odpowiednich umowami sprawozdań do instytucji odpowiedzialnych za te środki.

Za stały, bieżący nadzór nad realizacją zadań i koordynację całości prac będzie odpowiadał przed Burmistrzem Koordynator ds. Realizacji Strategii Rozwoju Miasta. Szczególnie ważnym aspektem jest zapewnienie koordynacji poziomej pomiędzy zadaniami, tak aby się wzajemnie wspierały i składały się na jedną pożądaną całość. Koordynator będzie wspierał Burmistrza w bieżących relacjach z partnerami społecznymi oraz Komisjami Rady Miasta w zakresie wynikającym z realizacji strategii.

System wdrażania Strategii zakłada, że **za koordynację wykonania każdego z zadań zapisanych w Planie odpowiada konkretna osoba spośród pracowników Urzędu Miasta lub instytucji samorządowych.** Zadaniem tej osoby jest odpowiednie organizowanie pracy osób i instytucji zaangażowanych w realizację zadania, oraz podejmowanie wszelkich niezbędnych działań, aby w realizacja zadań przebiegała zgodnie z planem. W wypadku trudności i problemów osoba nadzorująca zadanie przedstawia Koordynatorowi ds. Strategii i Burmistrzowi Miasta rekomendacje

odpowiednich działań zarządczych, zmierzających do usunięcia przeszkód lub poprawy sposobu realizacji zadania.

Niezbędna jest ścisła **współpraca ze Skarbnikiem Miasta w zakresie bieżącego i długookresowego finansowania zadań**, oraz z **Komisjami Rady Miasta pełniącymi bieżący nadzór nad realizacją** w imieniu mieszkańców.

2. Nadzór nad wdrażaniem Strategii

Nadzór nad realizacją strategii pełni Rada Miasta Ogrodu Podkowa Leśna, działając poprzez bieżącą pracę komisji Rady, dyskusje plenarne na sesjach Rady, w tym na specjalnych sesjach poświęconych realizacji Strategii⁴.

Sposób wykonywania tej funkcji ustali Rada.

⁴ Patrz też. Rozdział VII.1. System monitorowania i oceny realizacji Strategii.

VII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

1. System monitorowania i oceny realizacji Strategii

Na system monitorowania i oceny Strategii składają się:

1. **System bieżącego monitoringu realizacji Strategii**, za który odpowiada Burmistrz. Powołana zarządzeniem Burmistrza z dnia 20 maja 2004 Komisja ds. Strategii Rozwoju Miasta przekształcona zostanie w **Komitet Doradczo-Monitorujący ds. Strategii Rozwoju Miasta**. System będzie się składał z dwu elementów:
 - Spotkania Komitetu Doradczo-Monitorującego, w podziale na zespoły tematyczne. Co najmniej 3 razy w roku (nie rzadziej niż raz na cztery miesiące: optymalnie jesienią, przed sesją budżetową oraz późną wiosną – przed okresem wakacyjnym) Burmistrz zorganizuje spotkanie całego Komitetu Monitorującego z udziałem radnych. Celem będzie okresowa ocena stanu wdrażania strategii, z wykorzystaniem wskaźników rezultatów. Skrótowe sprawozdanie z wyników tej kwartalnej oceny będzie zamieszczane w Biuletynie Urzędu Miasta oraz na stronie internetowej urzędu.
2. **Coroczna ocena stanu realizacji Strategii przez Radę oraz aktualizacja Strategii**: nie rzadziej niż raz do roku (optymalnie – przed sesją budżetową i absolutoryjną) organizowana będzie specjalna Sesja Rady Miasta. Będzie ona poświęcona ocenie stanu realizacji Strategii za miniony rok oraz analizie aktualności zapisów Strategii. Jeżeli wśród wniosków wynikających z tej oceny będą postulaty dot. aktualizacji lub modyfikacji konkretnych zapisów Strategii, to uchwała dotycząca takiej modyfikacji powinna być głosowana nie wcześniej niż po upływie miesiąca od zakończenia sesji oceniającej stan realizacji strategii, aby umożliwić pełną analizę dostępnych opcji postępowania.

2. Sposoby komunikacji z organizacjami społecznymi, mieszkańcami i przedsiębiorcami nt. stanu realizacji i oceny wdrażania Strategii Rozwoju Miasta

Dla właściwego wdrażania Strategii szczególne znaczenie ma właściwa komunikacja z mieszkańcami, którzy są ostatecznymi odbiorcami Strategii i działań z niej wynikających. Będzie ona realizowana poprzez uczestnictwo zainteresowanych mieszkańców w:

- (a) posiedzeniach stałych Komisji Rady Miasta
- (b) posiedzeniach Sesji Rady Miasta oceniających stan realizacji Strategii – w trakcie których będzie zarezerwowany czas na wypowiedzi mieszkańców
- (c) okresowych spotkaniach z mieszkańcami organizowanych przez Burmistrza
- (d) stałą dyskusję publiczną na forum internetowym
- (e) informację zwrotną do Burmistrza (w różnych formach) w odpowiedzi na informacje zamieszczane w Biuletynie Urzędu Miasta
- (f) spotkania mieszkańców z radnymi w czasie ich dyżurów
- (g) uwagi kierowane przez mieszkańców do Burmistrza w innych formach

VIII. ZAŁĄCZNIKI

1. Opracowanie wyników badań ankietowych na temat zapotrzebowania na usługi społeczne w Mieście Ogrodzie Podkowa Leśna

W dniach 4 - 20 września 2004 mieszkańcy Podkowy Leśnej, Borek, Owczarni i Żółtwna mogli odpowiedzieć na ankietę, na temat zapotrzebowania na usługi społeczne, którą do nich adresował Burmistrz Podkowy Leśnej.

Ankieta była anonimowa, skierowana do gospodarstw domowych. Mieszkańcom Podkowy Leśnej i Borek kwestionariusz ankiety został doręczony razem z biuletynem Urzędu Miasta, natomiast mieszkańcy pozostałych miejscowości otrzymali sam formularz ankiety. Wypełnione ankiety można było wrzucać do ośmiu urn znajdujących się na terenie Podkowy Leśnej. Na 2380 rozdanych ankiet otrzymano 110 wypełnionych kwestionariuszy, czyli 4,6% wszystkich doręczonych ankiet.

Analiza danych zebranych przy pomocy ankiety – a także planowanych w przyszłości badań – ma posłużyć ustaleniu kierunków inwestycji o charakterze społecznym na terenie miasta-ogrodu. Dotyczyła ona oceny zapotrzebowania na nowe rodzaje usług lub działań, które jeszcze nie istnieją w mieście (tj. nie są aktualnie realizowane). Wyniki uzyskane ze zrealizowanych właśnie badań pozwalają na wskazanie inwestycji priorytetowych z punktu widzenia respondentów. Można podzielić je ze względu na rodzaj realizowanych potrzeb, a także grupy mieszkańców najbardziej zainteresowanych daną inwestycją. I tak, rodziny z osobami starszymi i niepełnosprawnymi kładły szczególny nacisk na potrzebę stworzenia **ośrodka rehabilitacji i fizykoterapii, domu opieki**, jak również **poradni psychologiczno-prawnej**. Respondenci uznali za wartościowy także projekt stworzenia **uniwersytetu trzeciego wieku**, który pozwalałby na realizację potrzeb coraz liczniejszej w Podkowie grupy osób starszych. Większość respondentów zdecydowanie popierała rozwinięcie także innych możliwości edukacyjnych, przede wszystkim **kursów języków obcych**. Dużym zainteresowaniem cieszył się również pomysł wytyczenia **nowych ścieżek rowerowych** oraz **inwestycji w halę sportową**; tego typu potrzeby zgłaszały z reguły osoby młodsze i o stabilniejszej sytuacji finansowej. Analiza odpowiedzi respondentów pozwala odnieść wrażenie, że zarówno starsi, jak i młodszy mieszkańcy są zainteresowani stworzeniem na terenie miasta różnego rodzaju **klubów** (hobbystycznych, młodzieżowych, seniora), oraz innych możliwości spędzania wolnego czasu poza domem – szczególnie w dziedzinie edukacji i sportu.

Reasumując, należy zauważyć duże zainteresowanie respondentów powstaniem instytucji związanych ze zdrowiem, pomocą starszym i niepełnosprawnym oraz nowymi propozycjami związanymi z zagospodarowaniem wolnego czasu tak dzieci i młodzieży, jak i osób starszych.

Jednakże niewielka liczba analizowanych ankiet nie pozwala na daleko idące uogólnienia. Wszystkie powyższe wnioski traktować więc należy jedynie jako przyczynek do dalszego badania potrzeb mieszkańców. Pełna wersja opracowania wyników oraz ich szczegółowa analiza są dostępne u Sekretarza Urzędu Miasta.

(oprac. Ewa Domaradzka, członek Komisji ds. Strategii Rozwoju Miasta, listopad 2004).

Rozkład odpowiedzi na poszczególne pytania ankiety wyglądał następująco:

Wyszczególnienie:	Liczba wyborów	% ogółu odpowiedzi
A. usługi zdrowotno-opiekuńcze: (możliwość trzech wyborów)		
1. samorządowy dom opieki dla osób starszych i chorych	35.	31,8
2. dom dziennego pobytu dla osób starszych	31	28,2
3. ośrodek/warsztaty terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych	16	14,5
4. ośrodek rehabilitacji i fizykoterapii	71	64,5
5. ośrodek/punkt pomocy prawno – psychologicznej	44	40,0
6. inne (jakie ?)	5	4,5
brak danych	10	9,1
B. usługi edukacyjno-oświatowe: (możliwość trzech wyborów)		
1. „Uniwersytet Trzeciego Wieku”	37	33,6
2. kursy obsługi komputera i internetu	37	33,6
3. kursy zakładania i prowadzenia małej firmy	22	20,0
4. kursy podnoszenia kwalifikacji zawodowych	20	18,2
5. lektoraty języków obcych	66	60,0
6 .inne (jakie?)	4	3,6
brak odpowiedzi	15	13,6
C. sport i rekreacja: (możliwość trzech wyborów)		
1. korty tenisowe	36	32,7
2. siłownia	19	17,3
3. kręgielnia	19	17,3
4. ściana wspinaczkowa	16	16,4
5. mini golf	13	11,8
6. ogólnodostępna hala sportowa przy Szkole Samorządowej	56	50,9
7. ścieżki rowerowe i narciarskie	54	49,1
8. ogólnodostępne boiska sportowe	23	20,9
9. place zabaw dla dzieci	18	16,4
10. miejsca piknikowe	12	10,9
11.inne (jakie?)	17	15,5
brak odpowiedzi	6	5,5
D. kultura i rozrywka: (możliwość trzech wyborów)		
1. klub seniora	44	40,0
2. klub młodzieżowy	48	43,6
3. kluby dyskusyjne	27	24,5
4. kluby hobbyistyczne (np. filatelistyczne, fotograficzne, akwarystyczne itp.)	46	41,8
5. inne (jakie?)	14	12,7
brak odpowiedzi	6	5,5

Czy obecnie Pan/Pani lub ktoś z najbliższej rodziny:

	Wyszczególnienie	tak, systematycznie		tak, od czasu do czasu		nigdy, brak odpowiedzi	
1	gra w tenisa	6	5,5	26	23,6	78	70,9
2	pływa w basenie	27	24,5	58	52,7	25	22,7
3	gra w piłkę nożną	14	12,7	25	22,7	71	64,5
4	gra w koszykówkę/siatkówkę	17	15,5	27	24,5	66	60,0
5	jeździ konno	8	7,3	16	14,5	86	78,2
6	jeździ na rowerze	66	60,0	32	29,1	12	10,9
7	biega	13	11,8	38	34,5	59	53,6
8	inne, jakie?	22	20,0	8	7,3	80	72,7

Dane metryczkowe:

Z ilu osób składa się Pana/Pani rodzina/gospodarstwo domowe

Liczba osób w gospodarstwie domowym	Liczba rodzin	%
1 - osobowe	8	7,3
2 - osobowe	15	13,6
3 - osobowe	24	21,8
4 - osobowe	35	31,8
5 - osobowe	18	16,4
6 - osobowe	6	5,5
7 - osobowe	2	1,8
12 - osobowe	1	0,9

Struktura rodzin odpowiadających na ankietę

Struktura rodziny	Liczba rodzin	Udział %
rodziny z dziećmi	32	29,1
rodziny z emerytami i dziećmi	26	23,6
rodziny bez dzieci i emerytów	19	17,3
rodzina z emerytami	16	14,5
rodziny z emerytami i niepełnosprawnymi	9	8,2
rodziny z dziećmi i niepełnosprawnymi	4	3,6
rodziny z niepełnosprawnymi	2	1,8
rodziny z emerytami, dziećmi i niepełnosprawnymi	2	1,8

Źródło utrzymania

	Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Udział %
1	praca na własny rachunek	23	20
2	praca etatowa	37	37
3	renta lub emerytura	16	14
4	praca na własny rachunek renta lub emerytura	9	8
5	praca na własny rachunek praca etatowa	8	7
6	praca etatowa, renta lub emerytura	9	8
7	praca na własny rachunek, praca etatowa, renta/ emerytura	1	0,9
8	inne	2	1,8

Czy jest Pan/Pani zadowolona ze swojej sytuacji materialnej (zaznacz wybraną odpowiedź):

- jestem zadowolony/a 33 30,0
- **uważam swoją sytuację za przeciętną 53 48,2**
- nie, nie jestem zadowolony/a 18 3,6
- trudno powiedzieć 4 3,6

Czy jest Pan/Pani mieszkańcem (zaznacz wybraną odpowiedź):

- **Podkowy Leśnej** **81** **73,6**
- Borek 2 1,8
- Owczarni 16 14,5
- Zółwina 9 8,2
-

Od jak dawna Pan/Pani i rodzina mieszkają w tej miejscowości:

	Ogółem	0-5 lat	6-10	11-15	16-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61 i więcej
przedziały	110 osób	13	24	14	15	13	15	9	3	7
udział %	100%	11,9	21,8	12,7	13,6	11,8	13,6	8,1	2,7	6,3

Legenda: drukiem wytłuszczonym zaznaczono takie odpowiedzi, które w ramach danego pytania były najczęściej wybierane przez respondentów.

2. Ulotka reklamowa Spółki „Miasto-Ogród Podkowa Leśna” z roku 1925

Strona 1: uproszczony plan parcelacyjny miasta autorstwa arch. Antoniego Jaworznickiego

Strona 2. Oryginalny opis miasta dla przyszłych inwestorów

3. Międzynarodowa Sieć Miast „Slow Cities” (Miasta Powolne)

Bycie "slow" nie oznacza zostania w tyle. Przeciwnie, oznacza używanie nowych technologii w taki sposób, aby sprawić, że miasteczka i miasta staną się idealnym miejscem do życia.

W 1998 roku we Włoszech powstał pomysł utworzenia Międzynarodowej Sieci Miast zrzeszonych w Slow Cities. We Włoszech 23 miasta i miasteczka spełniają warunki i są zaklasyfikowane do Slow Cities. Wiele innych jest w trakcie procesu certyfikacji i czekają na rozpatrzenie ich przyjęcia.

Aby stać się jednym z miast Slow Cities należy spełniać podstawowe wymagania odnoszące się do polityki środowiska, infrastruktury, poziomu lokalnej produkcji, rzemiosła usług i bazy noclegowej. Dodatkowo członkostwo oznacza ustawiczne zaangażowanie w rozwijanie zasobów, tworzenie projektów i ich realizowanie.

Osoby zajmujące się zagospodarowaniem przestrzennym miast i socjologowie uznali, że najbardziej ludzkim wymiarem życia jest mieszkanie w małych aglomeracjach z nie większą niż 50.000 liczbą mieszkańców. Modelem idealnego miasta jest miasto późnośredniowieczne i renesansowe.

Ruch "Slow Cities" to organizacja, która ma swój statut i regulamin. Kładzie się nacisk na pojęcie "dobrego życia" rozpatrywanego w kategoriach jakości lokalnego środowiska i zaplecza gastronomicznego a także ujęcia nowych technologii dla wspólnego dobra

Co znaczy: zostać miastem Slow City? - Udział w tej organizacji oznacza konieczność poszanowania wymagań kwalifikacyjnych, jeżeli chodzi o wspieranie tradycyjnych lokalnych potraw, gościnności itp. Te społeczności zdecydowały się robić wszystko, co mogą, żeby pozwolić mieszkańcom i gościom nacieszyć się ich miastem i po prostu - poprawić jakość życia.

Aby osiągnąć status miasta "Slow City" miasto akceptuje wytyczne by dążyć i pracować nad poprawą serdecznej atmosfery oraz chronić lokalne środowisko. Zmiany zawsze mogą być wprowadzane i zastosowane - często czerpiąc inspiracje z programów wdrożonych w innych miastach. Niektóre z programów już realizowanych w ruchu Slow Cities to projekty recyklingu, informacje dla turystów, które mają pomóc doświadczyć prawdziwie "lokalnych" przeżyć.

Ruch Slow Cities dąży do promocji dialogu i komunikacji pomiędzy lokalnymi producentami i konsumentami. Dzięki pomostowym pomysłom ochrony środowiska, promocji zrównoważonego rozwoju miejskiego życia ruch Slow City dostarcza bodźców branży produkcji żywności używającej naturalnych i przyjaznych dla środowiska technik.

Miasta Slow City nie są siedzibami regionalnych rządów, lecz silnymi lokalnymi społecznościami, które zdecydowały się poprawić jakość życia swoich mieszkańców.

W 1999 miasto Orvieto we Włoszech było jednym z założycieli stowarzyszenia. Założyciele dążą do zawarcia uregulowań chroniących małe miasta w konstytucji UE. Planowane są organizacje kongresu za granicą w celu szerszego rozpropagowania Slow City na arenie międzynarodowej W chwili obecnej tematem zainteresowani są Niemcy, Anglia, Stany Zjednoczone.

Włochy - miasto Orvieto - przykład działań: Zwiększenie ruchu dla pieszych w centrum miasta. Rozwijanie interdyscyplinarnego programu Zdrowia i Trwałości w celu poprawy publicznej służby zdrowia, usług i środowiska. Przez Komitet Koordynujący podejmowane są wspólne inicjatywy: Są to szkolenia, projekty ochrony lokalnych produktów i rzemiosł, tworzenie strefy ruchu dla pieszych, kontrola jakości powietrza, otworzenie wsparcia dla ochrony dziedzictwa kulturowego. **Międzynarodowa Sieć Miast, Slow City** (wolne miasta) *Bycie "slow" nie oznacza zostania w tyle. Przeciwnie, oznacza używanie nowych technologii w taki sposób, aby sprawić, że miasteczka i miasta staną się idealnym miejscem do życia.*

IX. SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP

1. Tabele

Tabela 1. Zmiany liczby ludności w Podkowie Leśnej w latach 1998-2003 ⁽¹⁾	15
Tabela 2. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, grup wieku i płci.....	16
Ludność według okresu zamieszkiwania oraz grup wieku	16
Tabela 3.....	16
Tabela 4. Ludność według głównego źródła utrzymania, grup wieku oraz płci	17
Tabela 5. Struktura rodzin z dziećmi	18
Tabela 6. Gospodarstwa domowe wg wielkości rodziny i tytułu zajmowania mieszkania	18
Tabela 7. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej.....	40
Tabela 8. Liczba placówek handlowych i gastronomicznych	41
Tabela 9. Liczba uczniów w szkołach podstawowych, gimnazjach i liceum	43
Tabela 10. Szacowany spadek populacji dzieci (0-18) w latach 1999-2010	43
Tabela 11. Liczba i rodzaje świadczeń wynikających z zadań własnych w latach 1998-2004	46
Tabela 12. Liczba i rodzaj świadczeń wynikających z trudnej sytuacji życiowej udzielonych w latach 1998-2004.....	47
Tabela 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej niezależnie od jej rodzaju w tym również praca socjalna w latach 1998-2004.	47
Tabela 14. Wydatki na świadczenia pomocy społecznej w latach 1998-2004 wg źródeł finansowania	47
Tabela 15. Udział wydatków na pomoc społeczną w budżecie gminy.	48
Tabela 16. Zdarzenia drogowe w Podkowie Leśnej w latach 1999-2004	52
Tabela 17. Całkowita wielkość zebranego przez urzędy skarbowe podatku od dochodów osobistych (PIT) w zł - w przeliczeniu na 1 mieszkańca	54
Tabela 18. Dynamika dochodów i wydatków budżetu miasta w latach 1999-2004.....	55
Dynamika dochodów, wydatków bieżących i inwestycyjnych (1999-2004)	61
Tabela 19.	61
Tabela 20. Ramowy harmonogram realizacji zadań	88

2. Wykresy

Wykres 1. Liczba mieszkańców w poszczególnych kategoriach wiekowych („ruch ludności pomiędzy kategoriami wiekowymi”)	19
Wykres 2. Struktura wieku ludności (2003).....	19
Wykres 3. Saldo migracji w % (2001-2003).....	20
Wykres 4. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na jedną osobę w wieku produkcyjnym (2003).....	20
Wykres 5. Liczba firm na 1000 osób w wieku produkcyjnym (2003).....	42
Wykres 6. Wydatki na oświatę na jednego mieszkańca, w zł (bez inwestycji)	44
Wykres 7. Liczba uczniów przypadająca na 1 etat nauczycielski (2002)	44
Wykres 8. Wykształcenie mieszkańców Podkowy Leśnej w %	45
Wykres 9. Struktura wykształcenia dorosłych mieszkańców Podkowy Leśnej	45
Wykres 10. Procent mieszkańców korzystających z bibliotek publicznych (2003)	48
Wykres 11. Wypożyczenia w bibliotekach publicznych na jednego mieszkańca (2003) ...	49
Wykres 12. Wydatki na kulturę i sport na jednego mieszkańca, w zł	49
Wykres 13. Zarejestrowane organizacje non-profit na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, 2003	51
Wykres 14. Dochody ogółem na 1 mieszkańca, w zł (1999-2003)	56

Wykres 15. Dochody z tytułu udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (PIT, CIT) w latach 1999-2003, w zł na 1 mieszkańca.....	56
Wykres 16. Dochody z tytułu subwencji i dotacji (oświatowa, ogólna, drogowa) w latach 1999-2003, w zł na 1 mieszkańca	57
Wykres 17. Dochody z tytułu podatków lokalnych (pod. od nieruchomości, rolny, leśny) w latach 1999-2003, w zł na 1 mieszkańca.....	57
Wykres 18. Dochody z tytułu gospodarki mieniem (sprzedaż, dzierżawa) w latach 1999-2003, w zł na 1 mieszkańca	58
Wykres 19. Wydatki ogółem (w tym inwestycyjne) w latach 1999-2003, w zł na 1 mieszkańca	58
Wykres 20. Wydatki inwestycyjne w latach 1999-2003, w zł na 1 mieszkańca	59
Wykres 21. Wydatki na opiekę społeczną i ochronę zdrowia 1999-2003, na mieszkańca	59

3. Mapy

Mapa 1. Położenie Podkowy Leśnej w granicach województwa i powiatu	14
Mapa 2. Plan Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna z roku 1926	100